

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSBOG

Anetavle

for

Peder Mortensen Pedersen ~ Mette Marie Dorthea Jakobsen

1888 - 1955

1888 - 1968

Bording sogn

A N E T A V L E
for
Peder Mortensen Pedersen
og
Mette Marie Dorthea Jakobsen

blev født d. 30. maj 1888 i Neder Julianehede, Kragelund Sogn, og døde d. 28. december 1955 i Bording.

Han blev døbt d. 3. juli 1888, faddere var: husmand Jens Peder Jensen af Hestlund, pigen Kirstine Marie Mortensen af Bording, husmand Søren Christensen af Ruskjær, husmand Conrad Møllers hustru af Neder Julianehede.

Peder Mortensen Pedersen blev gift d. 10. november 1915 i Engesvang med

Mette Marie Dorthea Jakobsen

der blev født d. 4. april 1888 i Hestlund, Bording Sogn, og døde d. 17. juni 1968 i Bording.

Hun blev hjemmedøbt d. 15. maj 1888 og fremstillet i kirken d. 15. juli, faddere var: moderen, husmand Niels Peter Stigsen og hustru, ungkarl Peter Petersen af Hestlund.

Peder Mortensen Pedersen var gårdejer på Julianehede i Engesvang Sogn.

Sønnen lærer Karl Vilhelm Pedersen, Nimtofte, fortæller om forældrene og barndomshjemmet:

"Fars hele væsen bar stærkt præg af hans sygdom (gigt og dårlige nerver), foruden at han var ikke så lidt menneskesky, hvilket førte med sig, at han undgik al selskabelighed med såvel familie som naboer lige bortset fra det årlige juletræ hos naboen Chr. Ole Christiansen, en fest der for os børn var årets højdepunkt kun lige overgået af juleaften i vort eget hjem.

Far var fåmælt såvel overfor som for os børn. Han kærtegnede os aldrig og legede heller ikke med os, men hans omsorg og kærlighed var vi overbevist om alligevel.

At far havde et særdeles godt håndslag, fik vi mange beviser på. Der skal her især nævnes hans færdighed til at binde bøger ind, noget han havde lært sig under et filadelfiaophold, men derforuden kunne han meget andet, som at flette halmsko, binde halmkurve, sætte koste og børste, reparere seletøj, klippe os børn samt mure og snedkerere. Ikke mindst den sidstnævnte færdighed må forbavse og aftvinge respekt. For far formåede ved hjælp af det allermest nødtørftige værktøj at bearbejde de mest genstridige granbrætter, så de blev til pæne og solide brugsgenstande.

Fars sans for akkuratelse og orden var forbilledlig, og det

var ikke så få sølvskeer far og mor fik i præmie for mønsterværdigt landbrug.

Endelig bør det også nævnes, at far var retskaffen som få. Vi børn vil blandt andet huske de store skatter, vort hjem var tyngt af. Hver en krone blev opgivet til skattevæsenet, og privatforbruget var i reglen langt mindre, end den, skattemyndighederne pålignede vort hjem, hvilket resulterede i en urimelig skat, - og alligevel blev der råd til at lægge ganske faste procenter til side til "missionskassen".

Ja måler man med målestokken af 1973, så var det et fattigt hjem, vi voksede op i, men for os var det et rigt hjem. Vi savnede ikke noget, og alligevel havde vi råd til at undvære til andre. Eller sagt på en anden måde: Nøjsomhed og gudsfrygt var nøglen til den hjemmets velstand, vi oplevede i vort hjem som børn.

Et særkende for far og mor var deres stilfærdige og enfoldige kristenliv, som var stærkt forankret i den indre missionske vækkelse. Mor bad aftenbøn med os, fra vi var ganske små, og fra 7års alderen og til omkring konfirmationen gik vi regelmæssig i søndagsskole, og derefter blev kirkegangen noget selvfølgeligt, ligesom også far og mor jævnligt cyklede den ca. 6 km lange vej til Engesvang kirke. Ligeledes var far trofast overfor møderne i Julianehede Missionshus. Vi husker blandt andet disse aftenture op til missionshuset på en ganske interessant detalje, nemlig klargøringen af fars karbidlygte, hvilket ikke altid forløb lige planmæssigt.

Den kristne påvirkning vi modtog hjemme var, lige bortset fra bordbønnen, der blev læst af far, helt mors domæne. I det hele taget var mor den, der satte det stærkeste præg på os. Det var hende, vi sludrede med - det var hende, vi fremsatte vore ønsker og krav for. Med andre ord, kommandovejen til far og fars pengepung gik gennem mor.

Alt i alt var det mor, der skabte hyggen og stemningen i hjemmet.

Aldrig glemmer vi børn, hvordan søndagshøjtiden gjorde sit indtog, når de nødvendige pligter var til en side, og mor tog sit hvide forklæde på og hentede vintergrønt og blomster til de små vaser på buffeten.

Et lyst sind og et usædvanligt stærkt helbred hjalp mor gennem de næsten umenneskelige anstrengelser, hun må have udstået. Hun fødte 6 børn, hvoraf det ene var evnesvagt. Desuden havde hun flere aborter. Til tider måtte hun passe både børn og land-

brug, mens far var indlagt på Filadelfia eller Kuranstalten Hald. Altid var mor med både ude og inde. Vi husker endnu, hvordan vi som børn kunne vågne ved lyden af mors trav over det lange køkkengulv, når hun skulle skynde sig at lave morgenmad, efter at hun først havde været ude at malke.

Hun kendte ikke vor tids goder, som centralvarme og indlagt vand, ja selv elektrisk lys fik hun kun lov at nyde godt af de sidste par år, hun var på ejendommen".

blev født d. 16. august 1860 i Julianehede, Kragelund Sogn, og døde d. 25. august 1907 samme sted, han blev begravet d. 31. august.

Han blev døbt d. 7. oktober 1860 i Bording, faddere var: gårdkone Birgitte Christensdatter af Engesvanggård, huskone Ane Christensdatter af Hestlund, husmand Frederik Vindelbo af Ideborg, Jens Christensen af Neder Julianehede. I kirkebogen er yderligere tilføjet: "I kirkelig henseende har faderen med hustru sluttet sig til den nuværende præst i Bording Sogn overensstemmende med loven af 4. april 1855 om sognebåndsløsning."

Morten Pedersen blev gift d. 1. juli 1887 i Bording med

Marie Nielsen

af Ruskær, forlovere var: gårdmand Peder Mortensen af Neder Julianehede og husmand Søren Christensen af Ruskær.

Marie Nielsen blev født d. 23. april 1860 i Ruskær, Bording Sogn, og døde d. 27. februar 1946 på Julianehede.

Hun blev døbt d. 29. april 1860, faddere var: huskone Hansine Pedersen af Skygge i Kragelund Sogn, pige Frandsine Nielsen, husmændene Laurids Nielsen og Anders Nielsen af Ruskær.

Morten Pedersen virkede som ung som lærer, til trods for han ikke havde taget lærereksamen. Hans anbefalinger fra den tid opbevares endnu hos familien og gengives her.

"Morten Pedersen der i et Aar har nydt Undervisning hos mig, kan jeg herved anbefale som et alvorligt og flinkt Menneske med en kristelig Livsretning. Han har i dette Aar gjort gode Fremskridt og vist stor Interesse for Lærergjerningen. De Børn, han har undervist, have ved de halvaarlige Examinere vist, at de vare vel underviste. Jeg er forvisset om, at han ved Flid og Nidkjerhed i Fremtiden vil blive en dygtig Lærer.

Engesvang Skole, d. 6-6-1880.

R.S. Juul.

Morten Pedersen, der i over et Aar har undervist vore Børn, kunne vi paa det bedste anbefale som Lærer. Han har med Kjærlighed, Flid og Troskab øvet sin Gjerning i Skolen med utrættelig Iver, og det har været kjendeligt, at hans Arbejde har baaret gode Frugter, hvorfor vi herved kan give ham vore bedste Anbefaling.

Neder Julianehede, den 8de Juni 1880.

Lars Carlsen. Clemen Christensen. Anders Kristensen. Chr. Ole Christensen.

Paa Forlangende skal jeg gjerne anbefale Morten Pedersen, Søn af Husmand P. Mortensen af N. Julianehede i Kragelund Sogn, som et sædeligt Menneske, der baade har Lyst og gode Evner til at undervise Børn.

Kolshave Præstegaard, 12. Marts 1881.

S. Krag
tidligere Sognepræst for Kragelund
og Funder Menigheder.

Efter af Lærer Morten Pedersen i omtrent 1 Aar har været Lærer for nogle Børn her i Sognet, har jeg i Dag ved Afslutningen af hans Virksomhed her overværet en Examen over Børnene. Efter hvad der ved denne fremkom, synes Børnene at have gjort meget antagelig Fremgang i det forløbne Aar og efter deres Alder og Evner at være i Besiddelse af gode Kundskaber og god Færdighed i de almindelige Skolefag, hvorfor jeg tror at kunne anbefale Hr. M. Pedersen, som en duelig og samvittighedsfuld Lærer.

Kollerup, den 27de Juni 1881.

F.K, Nielsen
Sognepræst.

I Juni Maaned forrige Aar tiltraadte M. Pedersen Pladsen her som Huslærer, og meddeler ham herved mit Vidnesbyrd for at han med Stadighed og Flid har fremmet Børnenes Undervisning, saa de i den korte Tid har gjort kjendelige Fremskridt, saa vel som, at han ved sin jævne, kristelige og kjærlige Omgang lettelig vinder Børnene for sig, hvilket foranlediger mig til, at jeg herved giver Lærer M. Pedersen min bedste Anbefaling.

Aarupgaard, den 1ste Juli 1888.

Lars Kronborg.

Lærer M. Pedersen, som har undervist vore Børn fra 1ste Juli til 1ste November 1881, har bedet os om et Vidnesbyrd om hans Lærervirksomhed i nævnte Tidsrum, og kan vi ikke andet end give ham den Anbefaling, at han med Stadighed og Flid, Lyst og Interesse har varetaget sin Lærergjerning, saa Børnene under ham gjorde gode Fremskridt. Vi tror derfor at turde udtale, at Hr. Pedersen er særdeles velskikket til en Lærer Gjerning.

Flarup og Thaliasminde, den 3ote November 1881.

N.S. Westergaard.

P. Helligsøe.

Lærer M. Pedersen, Neder Julianehede, har atter været hos mig et Aar til nedenstaaende Dato som Huslærer for mine Børn, og maa som saadant fremhæves, hans sædelige Opførsel, hans Stadighed og Flid i Skolegjerningen og hans kjærlige Omgang, ved hvilken han forstaar at vinde Børnene, og af Hensyn dertil meddeles ham herved min bedste anbefaling.

Aarupgaard i Kollerup Sogn, den 1ste Novbr. 1882.

Lars Kronborg."

Senere fik Morten Pedersen en parcel af fødegården og fra 1887 til sin død førte han nøje kontrol med, hvad han såede, og hvad han høstede. Fra bogen, som endnu er i familiens eje, bringer vi følgende uddrag:

"Landbrugs Regnskab
fra 1887
for

Morten Pedersen, N. Julianehede.

Aar 1887 bebyggede jeg Parcel Matr. No 1 1 N. Julianehede med 8 Fag Hus, der kostede mig ca. 800 Kr., og Aar 1892 byggede jeg 1 Tørvehus paa 6 Fag, der kostede mig ca. 150 Kr. og Aaret derefter 1893 har jeg bygget mod Vest 4 Fag Kampestenshus indrettet efter Tilbygning mod Syd. Det kostede mig ca. 350 a 400 Kr..

Landbrugs Oversigt.

1887.

Oktober d. 1. Saaet 2 Tdr. 6 Skpr Provsti Rug

" 29. Saaet 2 Skpr. Champine Rug

Ialt 3 Tdr. Rug

1887.

I Maj Lagt 6 Skpr. Kartoffler.

Avlet 5½ Skp. Kartoffler.

1888.

Efter 3 Tdr. Rug avlet 17 Traver, der gav Halvdelen 4 Skpr. og den anden Halvdel 1½ Skp. i Traven.

1½ Td. Kartoffler lagt i Foraaret 1888.

1888.

Septbr. 28. Saaet 1 Td. 2 Skpr. Provsti Rug.

" " Saaet 6 " Champine Rug

Nobr. 1. Saaet 2 " Provsti Rug

Ialt 2 Tdr. 2 Skpr. Rug.

1889.

Foraaret

April d. 15. Lagt 1 Ager med Kartoffler
3 a 4 Skpr. alm. Bleggrød $\frac{1}{2}$ Ager
3 $\frac{1}{2}$ do. Rosenkartofler $\frac{1}{4}$ Ager
3 do. ~~Magnum~~ Bonum $\frac{1}{4}$ Ager
Maj d. 3. Lagt $\frac{1}{2}$ Ager Stubbjerd med 5 a 6 Skpr. Kartoffler.
" " 4. Saaet ca. 3 Tdr. Havre.

Efteraaret

Saaet

Septbr. d. 25. 1 Td. 7 Skpr. Provsti Rug
Oktbr. d. 25. 2 Skpr. Provsti Rug
2 Tdr. 1 Skpr. Rug

Efter 1 Td. 7 Skpr. Kartoffler avlet 20 Tdr.

Avlet ca. 6 Tdr. Turnips.

" " 7 $\frac{1}{2}$ Skp. Gulerødder.

" " 2 Skp. Rødbeder.

Oktbr. d. 12. Nedkulet 5 $\frac{1}{8}$ Td. Sættekartofler

" d. 9.-28. Nedkulet 8 $\frac{1}{2}$ Td. Spisekartofler,

1890.

Foraaret

Maj d. 5. Lagt 1 Ager Kartoffler med 1 Td. 4 $\frac{1}{2}$ Skp.
" 3 Skpr. tidlige hvide, 3 $\frac{1}{2}$ Skp. Richters Imperater
" 3 $\frac{1}{2}$ Skp. Magnum Bonum, 2 $\frac{1}{2}$ skpr. Æggeblommer
Maj d.14. " 1 Ager do. med 1 $\frac{1}{2}$ Td. Bleggrøde Kartoffler
" d.14. Saaet 3 $\frac{1}{2}$ Td. Havre
" d.16. Saaet 23 Pund Markfrø bl.

Efteraaret

Avlet 1890.

28 $\frac{1}{2}$ Trave Rug, 3 $\frac{1}{2}$ Læs Kløverhø, 29 $\frac{1}{5}$ Traver Havre, $\frac{1}{2}$ Læs Enghø,
13 $\frac{1}{2}$ Td. Kartoffler (Optaget 24. Septb.), 6 Tdr. Turnips, 1 Td. 2
Skpr. Gulerødder, 1 Skp. Rødbeder.

Septbr. d. 23. Nedkulet 4 Tdr. 1 $\frac{1}{2}$ Skpr. Sættekartofler.

" d. 26. Nedkulet 3 Tdr. Spisekartofler.

Oktbr, d. 27. Nedkulet ca. 1 Td. Spisekartofler".

Efteraaret

1899

- Septbr. d. 25. 1 Td. 7 Skpr. Rug saaet i 11 Agre mod Syd, 1 Kærv.
Oktbr. d. 4. 1 Td. 5 Skpr. Rug paa Trekanten, 2 Kærv.
" d. 22. 1 Td. 7 Skpr. Rug paa Brakmarken og Kartoffeljord.
Novbr. d. 4. 1 Skpr. Rug paa Brakmarken Hjørnet
5½ Tdr. Rug.

Foraaret

1900

- Maj d. 5. Saaet ca, 50 Pund Ærter og 10 Pund Foderærter.
Saaet 1½ Skpr. Blandsæd, Ærter, Byg og Havre.
" 7-10. 8 Tdr. Havre, (303 Pund i Heden af Michaeli Havre)
For 6½ = 19,70 Øre
Maj 12-14. 28 Pund Markfrø, 3 Sække Frø af egen Avl saaet i 6
Agre hjemme, 8 do. i Heden, den vestre med .....
Maj d. 26. Saaet Turnips, Tankord Withe ved Top og Tankord Yellow.
Juni 28. Omsaaet.
" 23. Byg og Havre bl. saaet ved Haven.

1900

Foraaret.

- Maj d. 17. 1 Ager Champinon ny syd ved Kristoffers Skel.
1 Ager blegrød Kartoffel nord ved do.
1½ Ager Rosen do. ved Stedet nord.
3 Ager Champinon gl. syd ved Haven.
2 Foragre hver 4 Rader blegrød Kartoffel.

Byg

1900

- Midt i Juni eller sidst saaet 3 Skpr. Byg i Heden.
Juli d. 7. Saaet 26 Pund Byg og lidt Havre efter at have høstet
1½ Trave Rug.

Høsten 1900.

- 4½ Læs Agerhø og 2 (smaa)Læs Enghø.
65½ Trave Rug, begyndt høsten 6. Aug. ophøstet 16., indkørt 17.
Aug.
67 Traver Havre, begyndt høsten 3. Sept. ophøstet 15.
4 Tdr. Byg.
Kartofler: Blegrøde ca. 10 Tdr.
Ny Champinon 15 Tdr.

Gl. Champinon 10 Tdr.

35 Tdr.

Smaa Kartoffler 2 Tdr.

37 Tdr.

Samlet efter Plov og

Harve

3 Tdr.

40 Tdr.

Efteraaret 1905

Aug. d. 26.	Saaet 1 Td.	2½ Skpr.	Rug, 2 Kærv Vest.
" " 30.	Saaet	3	" do. 1 Kærv med Sennep, Vest
Sept. " 2.	Saaet	4½	" do. 2 Kærv, Øst
" " 11.	Saaet	4	" do. med Vikker hjemme
" " 13.	Saaet	5	" Rug i Heden I og II Kærv
" " 13.	Saaet	4½	" Rug Vest for Mælkevejen I og II Kærv
" " 13.	Saaet	4½	" Rug, 2 Ager med Vikker 1 uden do. Øst
" " 23.	Saaet	4½	" nord for Mælkevejen Øst
" " 27.	Saaet	2	" Rug Trekanten mod Vest.

---

5 Tdr. 2½ Skpr.

Foraaret 1906

April d. 14.	Saaet 20 Pund Ærter vest for Haven			
	Lagt 4½ Skpr. Rosenkartofler do.			
" " 28.	Lagt 1 Td. Kartoffler øst for Stedet.			
" 25.-28.	Saaet 6 Tdr. Foraarsrug med Havre			
Maj 5.-10.	Saaet 53 Pund Markfrø.			
" 12.	Saaet 3½ Skpr. Foraarsrug med Havre mod Nord.			
" 5.	Saaet ½ Ager med Gulerødder i Heden.			
" 12-16.	1 Ager Bovina Syd ved Skellet	2 Tdr.	7 Skpr.	
"	3 Rader do. Do. Do.		3	"
"	9 Rader Blegroede mellem	1	" 2	"
"	1 Ager Champinon, Bjødstrup Nord	2	" 2	"
"	Blaa			
" 17.	1 Ager med Turnips Nord	2	" 2	"

---

9 Tdr.

Maj d. 18.	½ Ager med Gulerødder Syd			
" " 18.	1 Ager med Turnips Nord			
" " 21.-23.	2 Ager Turnips Nord			
" " 28.	Saaet 14 Pund Sennep og 12 Pund Boghvede.			
Juni d. 1.	Saaet 2 Ager Fynsk Bartfelder do.			

Høsten 1906.

15 Læs Agerhø

67 Traver Rug, begyndt høsten d. 26. Juli, ophøstet d. 2. August og indkørt d. 7. August.

44½ Traver Foraarsrug og Havre, begyndt høsten d. 27. august, ophøstet d. 27. August og indkørt d. 30. August.

Ialt 111 Traver Korn.

1906

Septbr. 27. Nedkulet 6 Tdr. Bovina

Oktbr. 5. Nedkulet 7 Tdr. Champinon Bjødstrup.

3 Tdr. Bovina	}	Sættekartofler
2¼ Tdr. Bleggrøde		
2¼ Blaa		
1½ Td. Bovina		

7 Tdr. Champinon Bjødstrup.

4 Tdr. Bleggrød

6 Tdr. Bovina

10 Tdr. Kartoffler nedkulet i Haven

Ialt 49 Tønder.

Oktbr. d. 20. Nedkulet 3½ Td. Gulerødder.

Avlet ialt 5 Tdr.

" " 30. Avlet 160 Tdr. Turnips."

1889-1890 var Morten Pedersens broder Christen soldat i København, her følger nu nogle breve som Morten Pedersen i denne tid sendte til broderen.

"Neder Julianehede d. 10. juni 1889.

Kære Søn og Broder!

Det meget velkomne brev af d. 7. juni har vi med tak og glæde modtaget, da vi deraf ser, at du er kommet godt til Kongens København, det endda i rejse selskab og alt har du jo fået godt ordnet, dit tøj på Soldaterhjemmet og dig selv vel forvaret i militærdragten, - så en anden ting at skrive om, og det bliver vel ikke så rart, men nu skal jeg skære det på din tallerken, så kan du tage efter behag. Først og fremmest har du glemt at skrive din adresse, for I kan nok evne at have en rigtig adresse, men vi vil dog prøve, om ikke dette brev kan nå dig alligevel, for at du ikke skal tro, at vi bliver ligegyldige brevskrivere, og brevet når dig nok, håber vi. Det andet, jeg som eftermad vil skære på din tallerken, er, at du skriver København den 7. juni

1888, og her ville vi gerne oplyse, at vi skriver 89 og spørge: om de allesammen er et år bagefter tiden i København, thi da må der vistnok være sløje tider derinde. Men nok herom - Jeg antager, at når disse linier når dig, da har du fået sabel på, men vær varsom med stålet Chresten, det skrev jo for sig, har jeg hørt kloge folk fortælle. Vi ville dernæst gerne bede dig om at lade os vide: hvorledes du har haft det i den forfærdelige varme, og hvorledes det ellers går med existensen særlig med hovedpinen, og hvad andet der kunne være at skrive om. - Så en smule her fra egnen. Vi stryger jo sten og har nu en 11-12 ovn strøgne og behøver en karl meget hårdt, men Niels, som vi har fæstet, er blevet syg og kan ikke komme, hvorimod vi kan få Peder; men det huer os ikke allerbedst, og endnu ved vi ikke, hvad enden herpå bliver, thi det er meget vanskelig at få folk i denne tid. Endvidere skal her fortælles, at vi fik en rigtig god tordenregn i lørdags, hvilket markerne havde godt af, men i Ravnholtlund og en smule af Bodholdt faldt der hagl så store som fingerneder (jeg så selv i Engesvang Mose deres størrelse, der faldt ikke ret mange) og det så mange at der lå store bunker Pinsedag, da folk gik i kirke, og der har lodsejerne jo lidt et stort tab. Der faldt 4 tommer regn, det er en 1/5 af, hvad der plejer at falde et helt år igennem, så vandet løb som bække på marken. Stor strækning er uvejret nok ikke gået over. På Bjelskov faldt også mange hagl, men der er ingen stor skade sket og heller ikke i krattet. Her faldt også hagl uden at gøre skade og regnen var heller ikke så meget. Hermed er jeg vist færdig denne gang og håber vi snart hører fra dig, vi venter snart brev og en adresse. Lev nu vel og hav det godt og vær kærlig hilset fra os allesammen - flittigst dog fra dine forbundne forældre.

Peder Mortensen og Morten Pedersen.

Neder Julianehede d. 10. juni 1889.

Kære broder!

Det er temmelig sent jeg får fat på pennen. Dog så kan jeg ikke fortælle ret meget og der er da heller ikke lavet ret meget. Nogle ord vil jeg dog skrive og bede sig om at fortælle mig oprigtig og fortrolig, som vi plejer - hvorledes du har det, om det ikke er temmelig strengt derinde på skolen og hvordan du befinder dig i København; endnu synes du vel ikke bedst om det, men bi lidt, det er dog rart at se lidt i hovedstaden, når du bliver bedre kendt. Endnu er der vel lidt ved det, kan jeg tro. Jeg så fremmed-

ordbogen i går hjemme. Har du glemt den, da kunne den nok sendes dig, når der skal sendes sulemad. - Ja, heden har nok været hård, jeg har mærket det i mosen. Tørsten var hård, men nu har jeg købt mig en dunk til 6¼ pot, det må hjælpe. Andet og mere vil jeg ikke fortælle herom endnu, at jeg gerne ville blive en tid i mosen endnu og tjene mig nogle skillinger, men jeg frygter, thi i år bliver de nok hængende i det derhjemme. Nielsen møder med 5 mand, og de med Mikael og Jensens pægl rom. Der er fart i det. En nat fik Mikael nok 1½ times søvn, og det holder han ikke til ret længe. I dag var Morten i Pederstrup her, nu er indboet og ejendommen skrevet for at sælges, og han vil nok vanskeligt få det stillet i ro, thi hvem vil låne ham 3000 kr. Han vil prøve Bodil Bording, men jeg frygter. I dag var far og mor og Bine her til lige med morbror Christian samt Morten Pederstrup, og det bør skrives, at far var her, det bør du også skrive, det var anden pinsedag, men almanakken mangler du vel. Morbror Christian var herude for at advare dem mod Peder fra morbror Knud, han skal være stivsindet, modig, storsindet og storpralende, så skuds målet er dårlig nok. Da morbror Christian jo havde skaffet dem Niels ville han nu give oplysning om Peder for ikke selv at blive raget i det. Men ikke mine ord igen, forstår du, et udtryk jeg altid senere vil bruge i mine egne breve, når du ikke må fortælle om, hvad jeg skriver til dig. Thi Knud må jo ikke vide, hvad Christian siger og tænk dig Knud, Peder og dine breve i fars vinduer. Jeg er nu træt af at skrive, det er snart aften og jeg skal tidlig op i morgen, men endnu vil jeg sige: Vær du glad at du slap plageriet herhjemme, thi slige jeremiader og begravelses-sange over arbejdet og at de ingen folk kan få, ingen penge have, for få køer og jeg ved ikke hvad, ikke kunne få tid at få baget til pinse, man kan ikke holde det ud, og man kan ikke blive fri, brakmarken skulle vendes, sten stryges og brændes, tørv skæres, agermarken slås, og ingen folk, ingen folk, ingen penge, ingen kredit, en ond samvittighed og, og, og - ak, ak, ak, morbror Morten blev gnaven over at de tager sig så meget for, og mor og Bine klager over, at Mikael er gnaven og fortrædelig. Det går sin oldemors gang. Brønden, de gravede, fik de ikke færdig. Vandet kom, ingen gjorde lo minutters arbejde for at hindre vandet i at gå i brønden, og den skred sammen over sten og fjæl og over habengutter - - Vand hentes i Peter Nielsens mergelgrav, jo der er en sjov, siger Nielsens Jens, og i travlheden da regnen kom, spar-kede han Peder Rom i enden, så Mikael måtte snakke med ham om, at

kloge folk burde skamme sig, således at behandle tåbelige, og så havde han nær kørt benene fra Pægl Rom. Nielsen hørte på det og gav Mikael ret. - Endnu dette, pinsedag var Mikael i Gjelleruplund og Ane Marie var nok med, hvad tid de kom hjem, ved jeg ikke, mor og Bine havde nok set hende gå og de sang en sang over Ane Marie, der gik over den gamle mell.: "Du kender jo - - -", Mikael fik nogle vers med til sidst. - I mosen må jeg slide hårdt og døje en del, men jeg er godt fornøjet der, men når jeg kommer til gården og hører al den jammer og al den klage, det er næsten det værste jeg kender, og enden er ikke endnu. Nej i år bliver det vist galt. Jeg må slutte, nu har jeg fortalt dig meget løst og fast om alt her hjemme fra. Lad mig nu høre noget fra dig. Hold blot hovedet oppe, væk med alle grublerier. Blæs ad skældsordene, vær blot opmærksom og høflig og det skal gå godt. En endelig kærlig hilsen fra Marie og din broder Morten Pedersen.

En hilsen fra drengen, der kravler på jorden.

Neder Julianehede den 23. juni 1889.

Kære broder!

En tid er atter gået siden jeg har hørt fra dig, og nu har du jo prøvet soldaterlivet, og jeg venter efter at høre fra dig igen, jeg håber, at du har det godt derovre og er i besiddelse af dit helbred. Nu skulle jeg snart til at høre lidt om København, thi nu er det ikke for tidligt at begynde at se sig om og gå i kirkerne, se dem og høre de forskellige præster, og nu må man mærke sig, hvad man ser for at tilfredsstille nysgerrige tilhørere fra Heden. Har du begyndt at gå lidt omkring inde i København? - Nu har du vel været på Kongens Nytorv, St. Annaplads, Slotsholmen? Nu må jeg fortælle en smule her fra egnen. Du kendte vel Søren Rods svigersøn, Andreas, Hanna Rods mand. Han gik 3. pinsedag så rask som nogensinde med at slå kløver for Peder Nielsen Engesvang, og han og karlen slog så lige øst for gården, de gik hjem og spiste frokost og karlen sendtes så andet steds hen, medens Andreas gik ud at slå til henved kl. 11 formiddag var han ved at gå et fold skår opad bakken, men her faldt han om og var død med det samme. Doktoren erklærede, at han var ramt af solstik. Han fejlede intet til han faldt om og var død med det samme.

Så må jeg helst fortælle lidt fra teglværket; nu er ovnen fyldt første gang, men ikke tændt, en del af marken slået, noget vendt af brakmarken, men ingen tørv skåret til teglværket uden dem Jens Nielsen og jeg grov. Ingen folk kan de få uden gamle og

den tossede Peder Rom. Ingen penge har de fået og Christian Nedergaard har skrevet dem hårdt til, han vil have penge eller også skal de underskrive en veksle, således gjør han ved folk han ikke vil betro længere. Lille Christian Nedergaard og Kirstine havde ingen penge fået. Frøet skulle betales, ingen penge - gødning bestilles - ingen penge, og teglværksstrygeren skal vist have 65 kr. for næste ovnfuld sten, ja det ser til visse sort ud; men mangler du - med det første skriv dem så til derom, thi det går sin oldemors gang alligevel. Jeg er nu fremdeles i mosen, men skal snart hjem. Fader skylder mig jo 25 kr., og de har ingen, af den grund kan jeg vist få lov at blive i mosen til jeg har tjent mine renter; Jens Nielsen har jeg måttet tale lidt til rette; thi han vil dovne af og til især når vi lægger grav til, når jeg har længst at trille går det "såren unte mig" bedst - Morten Pederstrup er i færd med at gøre ejendomshandel med Peder Fruerlund, Firehuse, men jeg håber, da næsten det går i stykker, en venlig hilsen for denne gang. Brevet må vente til moder får skrevet. Din M.P.

Kære broder!

Da moder har fået skrevet i eftermiddag og det skal afsendes i morgen, får jeg ikke mere skrevet denne gang, men sender slutte- lig en meget kærlig hilsen fra Marie og mig. Fortæl meget snart noget om - om du kan komme efter at læse.

Din hengivne broder Morten Pedersen.

Neder Julianchede d. 23. juni 1889.

Kære søn og broder!

Dit meget venlige brev af d. 10. juni har vi for længere tid siden modtaget og følgende hermed som gensvar vor hjerteligste tak for brevet, idet vi beder dig om snart at skrive igen og tillige, om vi ikke skulle få skrevet, må du ikke glemme alligevel at skrive os til. Vi skal nu fortælle dig, at vi har en del af agerhøet i stak og en ovnfuld sten i ovnen og vi har tændt i aftes. Vi har en forskrækkelig mængde at bestille i sommer, men når vi må beholde helbredet som hidtil, går det jo nok. Vi ville dernæst bede dig om at lade os vide, hvorledes du har det, om du kan komme efter at lære (exersitsen) og hvorledes det går med hovedpi- nen og varmen. Den sidste har vel været hård nok? Kan fødderne og støvlerne forliges sammen, får du ikke huden af dem i denne stærke varme. Ligeledes tænker vi på uldtrøjerne, kan du døje dem, at de ikke bliver dig for varme? Vi har således en hel mængde at

spørge om og ville gerne om du kunne besvare os det eller endda det meste deraf? Er eders befalingsmænd hårde og strenge, det er de vel nok, men det kan jo ikke hjælpe at tage sig det alt for nær med deres mange smukke ord, thi det er dog tvivlsom, om de er gode opdragere for den opvoksende ungdom.

Hermed har vi vel snart udtømt vore mange spørgsmål og håber at du vil give os udfyldende redegørelse herpå. Ja, det er endda sandt, smørret, det løb vel ikke fra dig undervejs og den grønne ost den har vel ikke vokset sig grøn, vi mener, er den blevet muggen for dig. - Ja kære! Husk nu at fortælle os noget om det alt sammen. - Har I endnu øvelse på Amager Fælled om dagen og hvor megen øvelse har i om dagen. Nu har du vel set dig om i hovedstaden. Vi ser at du også må ud at se vandværket hvorfra København forsynes med vand og Rosenborg Slot, Botanisk Have og ud efter Amalienborg og københavnerens yndlingspromenade, Lange-linie op med Sundet til Kastellet samt Museerne.

Hermed må vi slutte for denne gang med en meget kærlig hilsen fra os allesammen. Som før bemærket er vi alle raske. Lev nu vel!

Din hengivne og forbundne Peder Mortensen (Morten og Marie hilset kærligste).

Neder Julianehede 11. juli 1889.

Kære broder!

I lørdags slap jeg så fri for tørvemosen og arbejder nu her på gården, men det er virkelig meget værre end mosen, og karlen her er en drivert, storpralende nok for resten, så når vi er i arbejde sammen, tror jeg ikke han misunder mig min part af arbejdet. Det ser ikke godt ud, høsten er for døren og man stryger først på den 2den ovnfuld sten og her er næsten intet mergel kørt, og høst - visner bort på roemarken, Lunden er hel hvid, og måske engen med, og her skal også skæres tørv til eget forbrug, da de andre skal bruges til teglværket, ja, og tørv køres hjem, jo bevares. - Jeg må fatte mig kort, fremmedordbogen følger med. Tak for brevet, jeg kunne skaffe dig Københavns vejviser og en del kataloger over museerne til låns, om du vil have dem, når jeg går til Rasmus Holm derom, thi han har tilbudt dem, men jeg afventer svar derpå. Gå nu i byen for om du skulle komme hjem i oktober ??? Noter i din lommebog noget af det mærkeligste du ser for at hjælpe på hukkommelsen. En meget kærlig hilsen fra min kone og mig samt lille Peder spillemand, han går ene nu og slås med en bisværm, som ligger under vort stuegulv.

Morten Pedersen.

Bodholt d. 11/7-1889.

Kære broder!

Bøtten og pakken har jeg så afleveret på Bording St. og det bliver sendt i eftermiddag som frimærkepakke, og efter forvalteren (Hedsage) kan du så i morgen afhente på banegården i København. Lad os så snart høre fra dig.

Kærlig hilsen. Din hengivne broder Morten Pedersen.

Neder Julianehede pr. Moselund St. d. 11. juli 1889.

Kære søn og broder!

Ja vi har rigtignok modtaget dit brev af d. 30. juni og takker meget derfor, thi det glæder os meget at høre, at du har svaret rask og ellers svaret, skønt vi vel vide at ikke alting er så billigt. Dog glæder for resten intet os mere, end at du ikke har lidt af hovedpine og heller ikke i fødderne. Det står således nogenlunde godt til derovre og ligeledes herhjemme, vi stryger nu på anden ovnfuld sten, og det kniber med tiden; thi høsten begynder her på egnen. Den brændende sol har været for hård ved sæden i år. Havren står ved jorden og er ikke skredet igennem endnu på vore jorde, men mange steder har man holder for en 8 - 14 dage siden, men der var da heller ingen kerne. Høet og tørvene til rug-høsten er endt. Vi kan lade dig vide, at Peder Svensen Kærshoved er død af tarmslyng for et par dage siden og kun været syg en 3-4 dage. I øvrigt ellers intet nyt herfra, uden vi ville spørge dig om, hvortil du vil bruge de linnede klude, om det skal være til fødderne. Kommer du til kirke eller til kristelig møde derovre, tiden kan vel ikke slå til dertil, dog en gang imellem kan det vel lade sig gøre. Nu ville vi rigtig kærligt ønske for dig, at du må blive rask og tjenesten fremdeles må gå godt for dig, fremdeles uagtet vi nok kunne have lyst til at skrive noget mere, har vi ikke tid i dag; thi vi har købt noget smør og Morten skal på stationen med det i dag og en ost samt brugt gammel uldent linned. Når jeg kommer på stationen skal jeg tilføje på hvad tid både bøtten og pakken bliver afsendt. Vi ønsker nu at du må fortære det med helbred og sundhed.

En kærlig hilsen fra os alle! Lev vel Din meget forbundne

Peder Mortensen.

N.B. Jeg skal hilse fra moder, at du må ikke vente så længe med at skrive en anden gang, og venter vi denne gang snart at høre fra dig om, hvorledes du modtog bøtten.

Din broder Morten.

Neder Julianehede Moselund d. 11. august 1889.

Kære broder!

Det bemærkes først, at jeg med tak har modtaget dit brev af 7ds og skal nu søge at besvare det så godt jeg kan. Du spørger om avlen i det hele - og derpå skal jeg søge at give oplysning, idet jeg først vil beskrive min faders avl - rugen er indkørt, han avlede lidt over 60 traver. På Vestermarken var 41 traver, af det har vi tærsket et lille læs, det gav $7\frac{1}{2}$ skp. i traven, men er også det bedste, det tog en smule skade af en uges regnvejrr og er groet lidt. ~~Ærterne~~ Erterne er blevne korte og meget vidt var de sået, men det synes de er kornrige, jeg mejede dem i lørdags. Turnips avler de ingen af; thi jorden blev jo først pløjet og kammet op i tørken og så kunne frøet ikke spire (Først nu løber de op af jorden, dem der er bleven opblødte). Mine derimod står godt og de blev endda sået en og samme dag, men jorden blev jo pløjet, før den blev udtørret, og de kom godt. Byggen er også nogenlunde god og kan vel høstes om en 10-14 dage. Havren ved gården er meget dårlig, og består for en stor del blot af ukrudt. Ellers ser den ikke så dårlig ud på Vestermarken, men er alle steder voldsom tynd, thi havren kom ikke altsammen. Sæden var ikke spiredygtig. Boghveden ser meget lovende ud, er lang og står i fuld flor.

N.B. Havrehøsten kan vel begynde først i september måske før? Kartofflerne har været affrosne, men tegner ellers godt. Af agerhø har de avlet ca. 20 læs, af enghø avler de vel som i fjor, men Lunden var dårlig i år og så stod græsset i den en 2-3 uger for længe, inden den blev mejet. Høet er sat i stak ved gården, da den ikke er ladetør, på 2 læs nær som står i engen. Den anden og sidste ovnfuld sten for i år blev der tændt under i fredags, og nu må vi til at køre tørv, da vi skal brænde dem. -

Brakmarken pløjes anden gang i disse dage. Dernæst vil jeg gøre nogle bemærkninger om min egen avl. Jeg avlede 14 traver rug, hvoraf 20 neg af det bedste gav 2 skp., så i tør tilstand venter jeg at få $5\frac{1}{2}$ skp. mulig 6 skp. i det bedste. Af havren kom ikke uden halvdelen af jorden, så den er forfærdelig tynd, men ren og ikke så kort, da regnen just kom så tidlig, at havren kunne få skudt igennem. Græs og kløver står ikke så dårligt i havren. Kartofflerne har været affrosne en smule og tegner nogenlunde. Havesagerne står meget godt i marken, så jeg har megen fornøjelse af min hønsegødning og aske. Jeg glemte at tilføje om græsmarken, at den har været dårlig, men er nu i bedring. Men der er jo da for

lidt til hestene, når de skal køre tørv og mergel på, og til dato har jeg fået kørt et eneste læs mergel, så det bliver for sent for mig i år. Jeg tænker dog snart han skal begynde, thi jeg har givet ham stikpiller desangående, og jeg tror de virker. I denne tid går det ellers nogenlunde, thi Maren kan holde ham snakketøjet i gang. (Det er jo nyt, skal jeg sige os, for dem begge så godt). Af min rug groede vel halvdelen i negbåndet, da det kom til at stå på marken en 14 dage; men rugen er ikke dårlig alligevel. Du spørger, om jeg kan forliges med karlene, jo det kan jeg meget godt, da vi ingen har. Niels blev jo syg og Peder var her en 3-4 uger, jeg var sammen med ham de sidste 8 dage, han var her og kan give ham det skudsmål, at jeg ikke har kendt en mere næsvis, storsnudet, storpralende, upålidelig dovenkrop end ham. Christen Mortensen, Stenholdt har tilbudt at ville give ham det samme. Han blev så syg, fik ondt i ælyv, og vi benyttede lejligheden til at få ham kørt hjem, og så skulle vi nok hytte os for at få ham igen. Niels har været her en uges tid, men er atter rejst, han tør ikke tage plads her til november. Så en smule nyt. Min kones halvsøster Mette Kirstine 17-18 år gl. skal på tirsdag giftes med Ole Peder Nielsen, Niels Mortensens søn, Stubbkær, ved ham er hun blevet rigtig trivelig og kan snart vente en arving til. Det er rent forskrækkelig med de dumme piger, og han ved jo ikke, om han skal i militærtjeneste, han blev jo jaget hjem i fjor efterår. Jeg vil nu lade brevet ligge nogle dage, thi jeg har talt om, at du ingen penge har og tænker om jeg ikke skulle få nogle penge med fra dem. Smørbøtten har mor sagt, at du må sende, når den er tom, glem ikke det, thi gården må vel da kunne føde dig med smør og lidt ekstra. Så sender jeg denne gang Rasmus Holm, officiel fører i København. Afbenyt den og få noget at se, den er god og katalog over Zoologisk Have, den må du også se. De to andre bøger gælder en udflugt til Frederiksborg Slot ved Hillerød en 4 mil nord for København, om du skulle få lyst til den tur, da var den nok umagen værd. Flere kataloger havde han ikke. Jeg ved endnu ikke, om du må beholde dem, til du kommer hjem, men jeg skal lade dig det vide, hvis de skal sendes hjem inden den tid. Samtidig sender jeg Mundt Geometri, "Sten Elementik" og "Krarup Vilstrups gramatik", som du må prøve at få solgt for 1½ - 2 kr. Kan du ikke få dem solgt, kan de vel komme tilbage engang. Kan du prøve på at købe Skovhuggerens på Libanon og "Fiskedatterens plejesøn" må du også købe til mig. Du kan lade boghandleren sende dem på postopkrævning. Du kan prøve at købe dem

i Indre Missions Boghandel "Bethesda", Rømersgade 17. Peder Mortensen hvis unge er nu bleven god til at gå ene, han løber efter moderen næsten helt ned til Lunden, når hun henter koen på Vestermarken. Sluttelig en kærlig hilsen fra Marie og mig samt drengen. Lev vel!

Din hengivne broder

Morten Pedersen.

Den 20. august 1889.

Da jeg i en 5-6 dage og nætter har ligget ved ovnen, hvor vi først fik slukket i går, har jeg ikke fået brevet sendt endnu - jeg har endnu ingen mergel fået kørt. Vi var til bryllup i Rus-kjær i tirsdags, men der opserveredes ellers intet uden den trivelige brud, jeg skal nu til at skrive fra moder, og nu får jeg da en lo kr. med til dig. - Send blot smørbøtten, når den er tom.

En kærlig hilsen

Morten Pedersen.

Neder Julianehede d. 6. oktober 1889.

Kære broder!

Jeg vil i dag benytte en ledig søndagstime til at skrive nogle ord til dig. Jeg har af et brev til fader bragt i erfaring, at du var uheldig ved lodtrækningen, idet det blev din lod at blive endnu ti måneder, men det var jo sådan bestemt af forsynet, er jeg vis på, og den må man finde sig i. Når du nu blot ikke havde slået din lid til at komme hjem, thi så blev det jo en stor skuffelse for dig. Jeg tænker nu for resten, når du tager dig i agt for drik og spil, slet selskab, at også militærtjenesten kan få nogen opsvingende indflydelse og mulig noget værd for dit senere livs stadium, skønt jeg ved vel, at officerssproget er ingen kundskab og dannelses sprog, og disciplinen vel ingen god læremester, men lad det nu stå ved sit værd, og jeg vil kun her sige så meget, at jeg er meget, grumme meget ked af, at du blev derinde, thi jeg savner dig så tit og ofte, ja daglig kan jeg sige, men jeg håber nu, at du til sommer sendes tilbage ubesmittet af kaserneluften og københavnerlivets demoralisation (dordærvelse). Ja, kære broder, nu vil jeg vente og håbe, at når du mere har det med mands vilje og fast karakter vender tilbage, da har heller ikke denne livsperiode været forgæves. Held og lykke følger dig nu på din fortløbende bane i militærtiden. Jeg skal erindre om din adresse, bliver den ikke for eftertiden: constabel eller fæstnings con-

stabel C.P. = No 205 o.s.v. eller måske der skal forandres ved ordinansstillingen. Dette til overvejelse.

Så har jeg et andet emne at føre på dagsordenen angående Caroline, jeg har allerede i forrige brev bemærket et par ord derom, og jeg håber, at du tilgiver, at jeg taler rent ud desangående. Sagen er slet ingen forbrydelse, kun det at gøre dig opmærksom på, at breve til Caroline bliver offentliggjorte af hendes moder og al den tale tager vejen efter Engesvanghus, og tjenstvillige andre skriver det nok til Birgitte selv, Clemens Kirstine skal nok være gerningsmanden, gerningspigen skulle jeg vel sige. Jeg har nu henledet din opmærksomhed derpå, og så er hensigten fra min side opnået, og du kan så tage dine forholdsregler derefter, men jeg vil ikke blandes i sagen. Du vælger nu selv og vælg rigtig!

Christian Ruskjær blev ikke underkorporal, men trak sig til at blive til jul ligesom alle de andre fra Bording Sogn undtagen Jens Peders søn, Niels Peder, således fortælles allevegne. Endnu dette. Fader avlede ca. 112 travrer havre, og i går fik vi det sidste hjemkørt. Uden for gården står 1 rug og 3 havrestakke (heser). Vi arbejder på at få brakningen sået i disse dage. Jeg har havre, 15 travrer i hus, de fleste kartofler optagen og rugen sået på kartoffelagrene nær. Mine tørv er hjemme, men halvdelen af faders står i mosen og nu kan man ikke køre deri. Hermed sluttes for denne gang med en meget kærlig hilsen fra Peder - Marie og mig. Dit hjemsendte fotografi var meget vellykket. Du bedes endelig have os i erindring ved uddeling. Din stedse hengivne broder.

Morten Pedersen

Mærk (Til i morgen lære skal jeg halvfjerde stykke

ak! de tal de slemme tal bliver min ulykke).

Fortæl mig noget om når du skriver, hvori companiordinants værdigheden og stillingen. - -

Og så blot dette - Har du fritid, gå så i byen og få noget at se. Er selv lysten borte dertil, gå alligevel i byen. Benyt den Rasmus Holms officielle Fører og se atter og atter, om det også er det samme, der er altid nyt at opdage, og når du kommer hjem, holder jeg examen.

Kære Broder! I aften Christian her med pakken for at få mærket: Jeg får så ikke mere skrevet, nu er det på tale at dele ejendommen, men det bliver vel ikke til noget. Mikael har budt 1500 og aftægt, men vil så beholde det hele. Som sagt det bliver vel ikke

til noget, thi så skal du snart høre om begivenhedernes gang. Jeg må slutte, hvorledes går det med bøgerne? Lev vel kære broder og vær hjertelig hilset fra Marie og mig.

Din hengivne broder Morten Pedersen.

I høst! Neder Julianehede d. 16. oktober 1889.

Neder Julianehede Moselund St. december 1889.

Kære broder!

Ved nærværende linie skal jeg herved meddele dig, at jeg har modtaget dit brev af 26. november tillige med billedet, og for begge dele bringer min kone og mig dig en meget hjertelig tak. Marie nok flest tak for billedet, som hun er så oversattes glad over, og jeg da ikke mindre. Jeg må nu fatte mig kort, da jeg har flere ting at skrive om og venter atter brev fra dig inden jul, til hvilken tid vi håber at se dig, når alt kan blive ordnet derhen med finantzkassen. For ikke at glemme det skal jeg her indføre at Søren Christians Chresten i efteråret næsten fik en finger spoleret ved at skyde en sten og måtte på sygehuset i Herning en tid, af den grund blev han fri militærtjenesten. Jørgen Pårups Daniel (uden for løvekulen) blev taget hjem til næste år, Ruskjærs Chresten kommer den 17. d. måned. Ligeledes meddeles at Christian Clemmesen har overtaget ejendommen af hans far og har skøde derpå, de gamle er ene tilskreven en aftægt, og var han ikke vigtig før er han det nu. Han kan slet ikke se småfolk af mine lige, siden han har fået klistret skødet på ryggen, som Maren siger, hende kan han heller ikke se. Mikael var så den næste jeg ville skrive om, thi ham har du jo hørt lidt om i sommer. Med hensyn til arbejdet herom har det gået nogenlunde i sommer, bedre end jeg havde troet, jeg har opført mig mere selvstændig i sommer. Af og til er det jo rigtignok galt med, at jeg er for meget hjemme, thi nu er her meget arbejde hjemme, men det går jo: Jeg spørger ikke så meget om at blive hjemme som før og taler af og til Mikael lidt til ved lejlighed, og så går det, jeg har næsten måttet arbejde her hjemme hver eneste aften i efteråret, gravet ved månelyst o.s.v. for at kunne gå der om dagen, men jeg har også nu efterårsarbejdet gjort lige så godt som i fjor så vel, og de er også lige så vidt efter årstiden, men tørvæne (faders) står i mosen. Angående Mikael og Anc Marie ser det ud til at gå i hundene, men han har heller ingen anden. Maren går der jo, og det er et stort gode, hun er jo forlokket i ham op over begge ører, hun vil jo ikke gå ved det, men det er let at se og jeg har for

resten også drevet hende til bekendelse, og så længe han har hende at tale med, får det gnavne ikke så meget overhånd over ham. Det er jo værst for hende, thi Mikael tager hende såmænd aldrig, og det har jeg sagt hende flere gange, men alligevel fortsætter hun og er altid i hans umiddelbare nærhed, men jeg ynker ikke hende derfor, thi jeg har fra første begyndelse advaret hende derfor, da jeg nok kunne tænke hvorledes legen ville ende, og dette her, synes jeg, Maren har selv forvoldt, og hun har jo da også Anton Vorret. Alligevel holder jeg meget af Maren, thi hun er en meget rar pige, der også er afholdt af folkene derhjemme. Så var det dernæst Mikael og gårdens deling, herom er ikke meget at skrive. I oktober måned var Mikael gnaven nogle dage, han gav knubbede ord, og jeg gav korte svar og gjorde alligevel som jeg ville og så gik det godt. Men moder kom i konflikt med ham en dag i marken, vi såede rug og jeg stod lidt derfra og spredte gødning, og så forlangte han at få hans, thi sagde han, han sled sig op for alle hans søskende. Han skulle bestyre gården, men måtte alligevel ikke råde det mindste, sådan sagde folk til ham, sagde han og meget mere, ligesom de også havde fået ham præket ind, at han skulle overtage hele gården, og så ville han give 1500 kr. fra sig til Bine og dig og søster og svare de gamle aftægt. Denne plan er jeg vis på at Christian Clemmensen har lagt, da han just i de dage fik skødet, og han gør os nok intet godt, kan jeg skønne (Den vigtige hvalp). Derfor kom delingen for, fader synes godt om delingen med de 1500 kr., og så var man fri for at bygge og dertil havde man jo ingen midler, men moder og mig kunne ikke forliges med den ordning, vi troede især, at du hellere ville have jord, thi om du også fik en 600 kr., det er jo ikke meget at købe ejendom for. Så gik en tid, og moder drev på, Søren Christian hjalp til og fader kom i tanke om ikke at leve længer, som han vel heller gør, og den aften jeg sidst skrev, gjorde han delingen således, at Mikael kunne tage enten Vestermarken eller gården. Til gården skal høre engen syd for gangtræet eller måske lidt mindre, tørvejord fra gravene og op til mit. Til Vestermarken skal høre engen nord for gangtræet og måske lidt mere tørvejord nedenfor gravene og 2 skp. land mergeljord. Skellet bliver i lige linie med mit og Conrads skel. Gælden og aftægten skal I begge dele, ligesom al besætning (vel nok kun udvendig) skal deles imellem eder, men til Vestermarken mente fader at give 2000 kr. til bygning. Mikael syntes det skulle være 3000 kr. Se herved står det og der bliver intet mere ordnet, så-

ledes at der blot ydedes 2000 kr. til bygninger, og tog han Vestermarken, det gør han nok, kunne han jo få de brændte sten. Angående mit er der intet ordnet uden at far på forespørgsel af mig sagde, at tørvejorden skal høre sammen med ejendommen, og så får jeg jo noget af lunden, men hvor meget ved jeg ikke. Jeg talte også med ham om mergel og herom blev talen, at jeg nok fik lidt mergeljord eller og mergelret. I øvrigt er jeg for, at alt nu kan dø hen igen, thi man synes jo, det var en forfærdelig måde at få det delt, men så længe ingen aftægt er skreven de gamle til og alle enkeltheder ikke er ordnet er der jo i virkeligheden grumme lidt ved delingen. - Det er nok sandt, jeg har glemt at skrive, at Kirsten Marie og Bine vistnok hver skal have 400 kr. Nu kan jeg ikke meddele mere herom, thi jeg ved for resten intet mere, jeg skal ved moder have alt at vide af den slags, thi når sligt er på tale er ikke mange værdige at høre derpå. Nu længes jeg efter at tale med dig, thi da fader deler det er her ikke meget at sige, men på enkelte ting vel nok. Jeg har talt ene med fader om, at når Mikael tog Vestermarken skulle han kun have 2000 kr., men jeg blev lige klog. Jeg må afbryde, det er snart aften og jeg har næsten skrevet på brevet hele dagen, men endnu dette. I dag indvies Herning Kirke! og dernæst dette om rejsen, du ville nok gerne hjem, og det ville jeg også. Det er i grunden mest for rejsens skyld jeg skriver i dag, thi moder og Bine ville jo gerne have dig hjem og Mikael vistnok også, når det ikke var for pengene, men han vrider sig nok noget derved, og moder talte med mig om i går, om jeg ikke kunne hjælpe dem til at få dig hjem, det behøver de ikke, jeg skal nok gøre mit dertil. Jeg talte også med Mikael derom, han sagde, han havde ingen penge og sådan, og jeg blev lige klog, men han har ellers godt kunnet ofre noget til dig i sommer, det må jeg indrømme. Jeg er vis på, at vi nok skal få dig hjem, jeg har før betalt rejsen, og så har moder lidt efter lidt betalt det af - hvad så er det at rejse billigere ad Århus end over Fyen. Koster det 10 kr. over vandet til Århus tur og retour, kan det vel være lige så billigt igennem Fyen og så kunne du og Birgitte måske endda træffe sammen i Skanderborg eller måske ved Løsning St., thi I skal naturligvis hjem begge, da hun ikke har været hjemme siden foråret. Få nu at vide, hvad rejsen koster over Århus? Over Fyen koster den, når billet løses til Moselund tour retour 13,60 eller 13,90. Jeg skriver dig nu alt dette til for at du ikke uvidende skal komme her til egnen, og jeg venter brev snart angående rejsen. Jeg skriver selv, thi de i

gården har ingen gode af at vide det og derfor fortæl ikke noget af det, der kan skade, thi jeg skriver for at gavne dig og når du kommer hjem kom så til mig, jeg kan forberede dig på et og andet. Skriv snart om rejsen, så skal jeg se at få det øvrige ordnet.

Kærlig hilsen og tak for billedet din forbundne Morten og Marie.

Neder Kulianehede Moselund St, d. 14. febr. 1890.

Kære søn og broder!

Den gang gør du os ventetiden for lang, nu er det vistnok 3 uger siden vi sidst skrev til dig og vi har intet brev set fra dig siden, så nu må vi til at skrive igen og bede dig om at skrive os til snarest muligt, thi vi er bange for at du er dyg eller at der er hændt dig et eller andet, der lægger dig hindringer i vejen. Her på egnen er der megen sygdom iblandt folk. Den verden rundt om sig gribende influenza gæster næsten hvert hus, men det forslår ikke, thi den angriber de fleste, men hidtil har den just ikke været ondartet, men det vil jo nok blive mere. Da sidst skrev, var moder og morbror jo syge og det er de da også endnu, lidt bedre er de, så de begge kan være oppe noget af tiden, men dårlig er det da med dem alligevel. Fader har også lagt syg nogle dage, men nu er han noget bedre, skønt langt fra så rask som før, så vinteren vil vel nok blive vanskelig for ham at komme over. Morten (brevskriveren) har også været syg en halv snes dage, det har nok været influenza, men er da for resten gået over håber han, hvorimod deres søn Peder Mortensen er dårlig i denne tid, han er alligevel ikke sengeliggende, da det er kopper eller sådan noget. Influenzaen har vel også udskrevet sig sit mandskab derovre i det gamle kongens København, kan vi tænke os, og vi længes derfor efter at høre om soldaterne har været syge eller om du ligger på sygehuset, hvad vi kan have grund til at befrygte, da du ikke har svaret os på det sidste brev vi skrev til dig, nu håber vi imidlertid snarest muligt at høre fra dig. Vi kan meddele dig at Skriver i Engesvang er død og bagerens Tobias Pedersen (P.Raskes søn) er ligelødes død efter en 4-5 dages sygeleje. De jordedes begge i onsdags. Lige indtil de sidste dage har vi haft så megen tåge og så kold luft har vi haft, så det er nok medvirkende årsag til den megen sygdom, der er blandt befolkningen. Nu er det derimod bidende koldt, så man måske kan få kvæde i det gamle ord: "Når dagene længes, da vinteren strenges", men den tid, der er gået godt

er ikke ilde gået. Af nyheder ellers ingen, og jeg må derfor afbryde for denne gang i håb om at posten snart må få lejlighed til at bringe os brev fra dig, og lad os så vide, om du er og har været rask og tillige om I kan klare eder mod kulden. Se så kære nu blot en kærlig hilsen fra far og mor, morbror, Mikael og Bine med dybeste broderlig forbindtlighed og kærligste hilsner fra mig (Morten) og Marie tegne vi os ønskende dig Guds velsignelse held og lykke og et lev vel.

Din forbundne hengivne Peder Mortensen og Morten Pedersen.

Neder Julianehede Moselund St., d. 19. febr. 1890.

Kære søn og broder!

Dit venlige brev af 13. ds. har vi modtaget og bemærket os dets indhold, hvoraf vi ser, at du er rask og ellers befinder dig vel. Ligeledes ser vi af samme dit brev, at du er blevet udtaget til at følge med en kommission til Frederiksværk, det er vel en $7\frac{1}{2}$ mil nordvest for København ved Isefjorden, antager vi, kender ingen anden Frederiksværk. Skade kun, at det er om vinteren, thi om sommeren må der vistnok være smuk derude ved det skønne sund. Alligevel antager vi at du hellere ville have blevet i København på kasernen, nu du er blevet så godt kendt der, men derinde slipper I da for at gøre vagttjeneste. Forudsætter vi, at du kommer til logi hos flinke folk, antager vi, at I ellers kan have det godt ude i Frederiksværk, det vil vi da i hvert fald ønske. - Angående helbredet her, da er det ellers som vi bemærkede i vort forrige brev. Moder og morbror ere jo bedre, men ikke raske. Far derimod er jo dårligere, han går oppe en del af tiden, men kan ikke selv tage sit tøj på og så godt som intet bestille, så vi beholder ham vel ikke længe; men det råder Herren jo for (Din broder Morten).

Folk er nu omtrent raske. Samtidig hermed sender vi de omskrevne 10 kr. og 2 par strømper. De kunne have været smukkere, men da der var så kort tid, måtte vi tage, hvad vi havde og tænker vi, at du for denne gang kan bruge dem som de ere blevne. Pengene indlægger vi i adressebrevet, det går jo nok godt, og håber vi at det tidsnok træffer dig på Christianshavn. Vi har nu slagtet vor gris og ville gerne sende dig lidt deraf, nogle sulevarer og lidt smør, men da du nu rejser og måske ingen anvendelse får derfor i Frederiksværk ville vi gerne bede dig om at skrive til os og meddele os, når vi skal sende dig det, for at det kan komme til en tid, da du kan få anvendelse for det. Den tjeneste vil du nok gøre

os. - Men Peder da, slår do te fåer, nær han skryver te farbror. Sluttelig ville vi da ret hjertelig ønske, at du må have det rigtig godt derude og skriv os så snart til, for at vi kan høre, om du har modtaget pengene og pakken, og vi ville tillige gerne have din adresse, for at vi kunne skrive til dig, om vi får det i sinde. Fra Morten og Marie fra far og moder, mormror, Mikael og Bine hilses du hjertelig og lev vel og Herren velsigne dig og gøre alt vel for dig.

Peder Mortensen og omværende Morten Pedersen.

Kære broder!

Forinden jeg lukker brevet må jeg oplyse, din søster Kirsten Marie er her, og hun ville ved denne lejlighed benytte lejligheden til at sende dig en venlig hilsen fra hende og hendes mand, hvilket jeg herved lader hende underskrive, for at du kan se, at jeg ikke færdes med nogen usandhed. Din hengivne broder Morten Pedersen.

Neder Julianehede d. 19. febr. 1890 Kirsten Marie Pedersen.

Neder Julianehede pr. Moselund St., d. 19. marts 1890.

Kære søn og broder!

Herved meddeler vi at have modtaget dit brev og ser deraf, at du atter er vendt tilbage til København igen, og at du har haft det godt i de få dage, du var på landet. I dag får vi ikke meget skrevet, men det er meget muligt at vi snart skriver til dig igen. Som vi tilskrev dig i de to sidste breve, ligger din fader jo for døden og er nu meget syg, så vi ved ikke hvor længe vi får lov at beholde ham, men det varer næppe længe, han kan rejse fra os, så snart det skal være, thi der er ingen udsigt til, at han kan komme op mere. I dag bliver der bedt for ham i kirken og bed du også med os om, at han må gå hjem til den evige salighed, og at vi måtte leve så, at vi der måtte genfinde ham alle, der her har haft ham så kær, og den kære Gud vil visselig så gerne gøre det godt for os alle, når vi ærlig vil. Fader har talt om delingen i går og under Herren ham at være nogenlunde i morgen, er det vigtigste blevet ordnet. - - Ligeledes meddeler vi, at vi ikke denne gang vil sende dig noget, da vi har tænkt på, om du ikke kan komme hjem, når fader går bort, og du kan jo forhøre om du ikke godt kan få orlov i en sådan anledning. Du skal jo have attest fra en præst, sognefoged eller lignende, men en sådan kan vi jo til den tid skaffe. Nu afbryder vi så for denne gang og ønsker dig Herrens

nåde og velsignelse og hilse dig alle hjerteligst, ligesom fader sender dig en meget venlig hilsen. I ses næppe mere i denne verden, men han håber at genfinde dig hisset. Skriver du hurtigt, måske det da kunne træffe ham i live.

Din hengivne og forbundne fader Peder Mortensen.

Morten og Marie hilser dig venligst.

Neder Julianehede d. 16. marts 1890.

Kære søn og broder!

Dit kærkomne brev har vi modtaget med glæde og skylder dig at meddele, hvorledes din fader har det. Han er da dårligere nu, mere end sidst vi skrev. Det er meget i maven, han har smerterne, den er jo så svag og er svulmet op siden han gik til sengs. Af og til er han meget svag, og flyttet fra denne kummerfulde jord til den himmelske herlighed kan snart være gjort, men Gud ske lov! han taber intet derved, men vi vil savne en kær og opofrende fader og rådgiver og støtte, dog Herrens villie ske, og du kære søn og broder! til dig blot dette, fader har bedt mig om at skrive, og da ved jeg, at hans ønske er blot dette, at vi vil holde ud i bønnen for hans sjæls salighed og for os selv, at vi alle må byde hinanden velkommen i den himmelske herlighed efter at have stridt striden og fuldkommet løbet og bevaret troen, da skal vi, så siger Herren, få retfærdighedens uvisnelige krans, o himmelske salighed var vi dog deroppe og kunne skue, hvad vi her i troen så svagt kunne se som igennem et tågeslør. Bed du også om med os, at den barmhjertige, den himmelske læge vil gøre hans udgang af denne verden let og lys, som når solen i aftenrøden blidt daler ned, men at Jesus må stå sejrstrålende ved hans side og være hans hjælp og trøst og føre ham fra sejr og til sejr op til de mange hellige, der ere gangne forude som Abraham, Moses, Elias, apostlene, Luther, ja en stor skare, som ingen kan tælle.

Hermed din faders kærligste hilsen, den næste hilsen håber han at byde dig ved det store bryllupsbord, hvor Kristus holder bryllup med bruden den frelste menighed. - Vi hilser dig alle hjertelig og lev vel! Herren give dig sin fred.

Din hengivne fader Peder Mortensen - Morten Pedersen.

Neder Julianehede den 4. maj 1890.

Kære broder!

I sommer kan jeg slet ikke overkomme at skrive, og det bliver da heller ikke uden få ord i dag, men du kan tro, at jeg ikke har

glemt dig for det. Jeg havde vel heller ikke fået skrevet i dag, men jeg sender min barberkniv og den kan jeg dårlig undvære, om du ikke kan få den sleben derovre, jeg har fået den slebet en gang derovre, og da var den god, så nu har jeg lyst at prøve igen. Jeg sender 50 øre med som betaling derfor, og ville du snarest muligt sende den, ville jeg være meget glad derved. Ellers har vi det ved det gamle, men i år bliver man nok slidt op, jeg har da ikke en kartoffel sat og intet havre sået og heller ikke mangel kørt til kartofler, og forleden dag talte Mikael om, at han ikke ville gøre arbejdet længere, men måske han gør det meste i foråret. Rasmus Holm har fået gården igen, og vil nok til at gå fallit, så jeg ved ikke om jeg kommer i mosen, men vil min broder ikke gøre arbejdet her ovre, vil jeg da heller ikke arbejde på gården, nu får man jo se til. Folk har han ingen af i år, og de har ikke mange kartofler lagt og i går blev det første havre sået. Fyrrene er ikke plantet, så jeg synes det ser galt ud. Men jeg har da ellers nok med mit eget, da jeg snart skal betale renter, men jeg har ikke tabt modet endnu. Jeg må slutte og håber, at du snart skriver mig et par ord til og sender mig kniven. Lev så vel kære broder, hav det godt og vær kærligst hilset fra Marie og din hengivne broder Morten Pedersen.

Neder Julianehede d. 3. juni 1890.

Kære broder!

Endnu en gang hjertelig tak for de svundne dage og ønske om al mulig lykke og held i din nye stilling. Herren give dig heldbred og styrke og kraft, at du snart må vende tilbage til os igen, og hermed vort gentag "Farvel og lev vel". Vore tanker er hos dig, når du rejser.

Dine stedse hengivne Marie og Morten Pedersen.

Angående deling, da er den gjort og omtrent ordnet, når du kommer hjem. Vær lidt varsom med at udtale din fulde tilfredshed med alt, indtil du hører hele ordningen.

Morten Pedersen.

Neder Julianehede pr. Moselund St., den 24. juni 1890.

Kære søn og broder!

Det regner i dag og begrundet herpå skal du i dag få nogle linier fra os som svar på dit venlige brev. Vi kan meddele dig, at vi har haft en landinspektør over ejendommen og ladet den udparcelere efter aftale, det tog 3 dage og var i forrige uge. Det kos-

tede 60 kr. Kortene har han ikke tegnet endnu eller noget af de øvrige. Christian Conrad lod på samme tid sin ejendom dele i en vestlig og østlig parcel omtrent lige store. Endvidere skal jeg meddele, at nu har vi solgt vore stude, de kostede 285 kr. og i denne tid har vi 9 grise, og vil priserne holde sig er de dyre. Vi har i dag begyndt at slå agermarken. På Vestermarken skal både det i fjor og i forfjor udlagte græsmark slås. I øvrigt meldes alt ved det gamle her. Korn og græs har hidtil stået godt, skønt sommeren er kold nok i år og regn har vi haft rigelig, især i den sidste tid, så i år er det tørvene de fleste jerimiader bliver sunget for; men enden på historien er ikke endnu. Vi erindre ellers intet væsentlig nyt at melde om denne gang; men håber fremdeles du må have det godt, og glæder os nu til din snarlig forventede hjemkomst. I henhold til dit brev sender vi dig noget smør og lidt sul, ost synes vi ikke vel at det kan betale sig at sende dig, da det i og for sig ingen dyr artikel er; men nogle penge følger også med, vi har ladet det sende med jernbanefrimærke og adresseret det til soldaterhjemmet, Ovengaden over Vandet no. 10 og afsender det i morgen og ønsker dig en god modtagelse deraf.

Så beder vi dig da sluttelig om at skrive os snart til og lade os vide, om du har modtaget varerne ubeskadiget og hvorledes du ellers i øvrigt har det, og lev så vel kære broder og vær kærligst hilset fra din broder Morten og hans Marie og fra morbror Morten, Mikael, Chresten, din fætter, Bine og endelig fra din hengivne moder, Peder Mortensens enke. Obs. Du må i god tid meddele os til hvilken tid vi skal sende dit civile tøj."

I 1892 får Morten Pedersen skøde på den jord, han byggede på i 1887.

"SKØDE.

Undertegnede Mariane Christensen, Enke efter Peder Mortensen af N. Julianehede, efter hvem jeg sidder i uskiftet Bo, tilstaar herved at have solgt, ligesom jeg skjøder og endelig afhænder til min Søn Morten Pedersen en Parcel af den mig ifølge Adkomst thinglæst lo. f.M. tilhørende Ejendom i Nederjulianehede, nemlig den Parcel som ved Indenrigsministeriets Udstykningsapprobation af lo. Septb. 1890 er betegnet som Matr. No. 1 1 af N. Julianehede og skyldsatsat for Hartkorn 3 Fdk. 1 Alb. Gl. Skat 1 Kr. 06 Øre. Med Parcellen følger Ret til at tage Ler og Mergel, saalænge disse Jordarter findes, i et 940 Kvadrat Alen stort Jordstykke af Matr.

No. 1 a, over hvilket Jordstykke Kort vedhæftes nærværende Skjøde, samt Ret til Færdsel af enhver Art ad den over Matr. No 1 n, 1 i, og 1 a udlagte Vej indtil Mærgelgraven, Med Hensyn til denne Mergelret og Veiservitut begjæres nærværende Skjøde særlig tinglæst som servitutstiftende.

Og da Kjøberen fuldstændig har vederlagt mig for den betingede Kjøbesum 1500 Kr., skriver Femten Hundrede Kroner, saa fraskriver jeg mig herved enhver Lod og Del i den solgte Ejendom, der derimod herefter skal tilhøre Kjøberen, som dennes fuldkomne Ejendom med de samme Herligheder og Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed jeg selv har været Ejer deraf, fri for Enhver beføjede Tiltale.

N. Julianhede den 6te Juli 1892.

Mariane Kristensen
M.f.P.

Til Vitterlighed: Jens Sørensen, Kristjan Krestensen."

Tale ved Morten Pedersens bære i Engesvang Kirke d. 31. august 1907.

"At leve er mig Kristus, at dø en vinding.

At dø er mig en vinding, siger Paulus. Hvor er det et underligt stort og mægtigt ord at sige for en af den dødsdømte slægt. Så længe verden har etået, har mennesker grundet på dødens store gåde, men selv indenfor Israels folk var man aldrig kommet til andet resultat, end at døden var et tab, et rædselsfuldt tab - det største et menneske kan lide, og andet resultatet kan mennesker uden tro på Kristus aldrig komme til. Digtere har vel sunget mange skønne og bevingede ord om døden, talt om at gå faren i møde med dødsforagt - eller at dø heltedøden, ja man har endog i den nyeste tid søgt at fremstille selvmord som en høj og ædel dåd, som dette "at dø i skønhed". Men hvor meget man end har smykket graven til med blomster - taleblomster og blomsterkranse - for at dække dødens gru og alvorstale, så kom man dog aldrig videre end til dette, at døden er et forfærdelig tab, tabet af alt, hvad man har arbejdet for og elsket og haft sin glæde i. Man bygger fremtidsplaner, man fryder sig i forventningen om at se dem virkeliggjorte - men gang på gang kommer døden, den grufulde død med sin kolde og følelsesløse hånd og omstyrter de sikreste forhåbninger. Hvor lyder det da underligt stort at kunne sige det midt i en verden, hvor slægt efter slægt ustandselig glider ned i dødens svælg: At dø er mig en vinding. Gid alle kunne sige dette! Men det

kan kun den sige med sandhed, som kan sige: "at leve er mig Kristus", derfor bliver døden alligevel for mangfoldige mennesker et tab, det sidste rædselsfulde tab - ikke blot tabet af alt, hvad de har elsket, men porten ind til evig mørke, pine og kval. - - Det er kun for dem, der ejer livet i Kristus, at døden kan blive en vinding. Den, som har Sønnen har livet, den som ikke har Sønnen, har ikke livet. Det at leve er mig Kristus. Ja, hvad vil det sige? Hvert menneske har noget, som det kalder at leve, noget det lever for - noget som det har givet sig helt hen til, fordi det står højest af alt, og som derfor har den altbestemmende indflydelse på deres tankegang og levevis.

"Det at leve er mig penge", kan den gerrige sige. Og for mange gælder det: Det at leve er mig mad og drikke - morskab og fornøjelse - ære og anseelse, eller det at leve er mig at passe min jordiske gerning med flid og troskab. Men jeg synes, at jeg bedst forstår, hvad Paulus mener med dette: Det at leve er mig Kristus, når jeg tænker på, hvad en mand sagde: Det at leve er mig min hustru og mine kære. At hele hans lykke og glæde er uadskillelig forbunden med dem. Dem arbejder han for, dem værner han om og selv om det skal koste møje og anstrengelse, kamp og savn at sikre deres liv og velfærd, så er han dog rede til at ofre det, ja har sin glæde i at kunne gøre det. Det er hans lykke at kunne have dem om sig, kunne se dem ind i øjnene, tale med dem og mærke deres hjertes kærlighed. - - Sådanne mennesker, der lever sådan sammen, de kan ikke undvære hinanden i sig. Deres tankegang og livssyn bliver det samme, deres sjæle kommer til at ligne hinanden, og mange gange kan deres sjæls lighed præge deres ansigtsudtryk, så de kommer til at ligne hinanden også i det ydre. - - Det at leve er mig Kristus!

Det kunne Paulus sige lige fra det øjeblik, han blev grebet af Kristus udenfor Damaskus. Der blev hans sjæl og hjerte inderligere forenet med Herren end manden med hustruen - Ja, fra da af var det at leve ham Kristus. Kristi sag var llevet hans sag - for ham arbejdede han, for ham ofrede han sig, - det var hans glæde og lykke at kunne gøre det, selv om det kostede ham møje og kamp, lidelser og savn. - Fra da af var Kristus blevet den, han fremfor alt ikke kunne undvære. Det var hans lykke at omgås med sin Frelser i bøn, at give agt på hans ord og hans vilje for at gøre ham til behag - - han levede og åndede for mere og mere at komme til at ligne sin Frelser. - - Jesus var for ham blevet hans lyst og glæde "hans rose, hans smykke, han ære" - hans kraft

og liv, hans skat og rigdom, den første og den sidste - derfor var døden ham en vinding, thi det var - fri for striden, synden og nøden - at blive forenet med ham i uforkrænkeligheden - som han havde givet sig hen til og stillet sig til rådighed for. - Kære! kan du sige det - ikke efter Paulus' mål, men efter det mål, som Herren har givet dig: "at leve er mig Kristus"? Har du haft din damaskustime, da du blev grebet af Kristus, så han fra den stund af har været dit liv - ellers er det frygtelig at dø.

At leve er mig Kristus!

Det kunne vor afdøde ven Morten Pedersen sige, ja, at han kunne sige det, derom behøver jeg ikke at tale, thi det er der ikke en, som kendte ham, der tvivler om - det ved I allesammen. - Derfor er det i dybeste forstand ikke en sørgefest, vi er samlede for at fejre, men meget en glædesfest, thi det er den stund, som vi der stod ham nær, og som han selv længtes så såre efter, netop fordi vi vidste det så sikkert og vist, at døden, den blev en vinding for ham - thi han levede Kristus fra den stund af, da Herren standsede ham, da han havde sin Damaskustime for de ca. 15 år siden - fra da af har han levet og åndet for sin Frelser, og brugt sit pund i Herrens tjeneste på den ham betroede plads. Og at han ikke har levet forgæves, derom er der vel nogle af eder her i dag, der kan vidne, som takker Herren, fordi han blev redskabet til eders omvendelse og frelse, og flere, som takker Gud for, hvad de modtog gennem ham til befæstelse og berigelse af deres åndelige liv. - Så meget underligere har det også været for os, at denne mand så tidligt blev fængslet til sygelejet, og underligere alt, hvad han måtte gennemgå af smerte og lidelse i denne lange tid, så de fleste af os sikkert ofte med undren har spurgt: Hvorfor? og for mange har dette været en gåde. - Også jeg har spurgt, Hvorfor? og vel kan jeg ikke give et udtømmende svar derpå, men jeg vil dog pege på to ting.

Dette har sikkert været 1) både for hans egen skyld og 2) for vor skyld.

At det har været for hans egen skyld, det har han for ikke ret lang tid siden udtrykt således omtrent: "Mesteren fører os jo i smeltediglen, fordi han vil se sit eget billede" - og sandelig: han var i smeltediglen. Nu er det over 1½ år siden han skrev til mig, straks efter at jeg var kaldet hertil, at han havde ligget syg i 1½ år og da var så svag, at vi måske ikke fik hinanden at se, - og atter og atter har det lydt iblandt os: "nu er Morten så syg, nu lever han ikke ret længe", ja smerterne tog stadig til -

dag og nat i smeltediglen - indtil det syntes næsten uudholdeligt - og dog trak tiden ud, den længselsfuldt ventede. - Men Mesteren ville se sit eget billede - og klarere og klarere kom billedet frem. I Mesterens fodspor "lærte han lydighed af det han led". Jeg ved ikke af, at der har lydt egentlig klage fra hans sygeseng, men stadig denne stille hengiven sig i Faderens vilje. Den eneste klage der lød, var den, at han syntes selv, han var for utålmodig: "Herre har du lidt sådan for mig, skulle jeg så ikke kunne lide en lille smule, Du har jo dog taget det sværeste, syndens byrde bort", kunne han sukke, da smerterne var på det højeste - eller: "Herre! jeg kan ikke betale for alle mine mange synder med mine lidelser, du må nøjes med den betaling, Jesus har givet, men giv mig kraft og udholdenhed i din vilje". Hvad var det, der gjorde, at han var så stærk til at bære smerterne?, så ingen, der ikke vidste lidt om, hvad han led, kunne mærke det? - At leve er mig Kristus, det var for ham blandt andet at leve på Guds ord. Han talte engang om, hvor forfærdeligt det måtte være for syge, der ikke havde Guds ord eller ikke kendte Guds ord sådan at de havde lært at leve derpå. (Ikke så underligt for resten, at Gud er varsom med at lægge smerter på de vantro, hvorimod der står, at han tugter hårdelig hver den søn, som han antager sig) Morten forstod ikke, hvordan han skulle være kommet igennem uden Guds ord. Og hvor var han hjemme i Guds ord som få. I det sidste halve års tid, han levede, har han slet ikke kunnet læse, men dog grundede han på Herrens ord dag og nat. Han havde, som han selv har sagt, et nogenlunde godt forråd at tære på. Ja han havde samlet sig et godt forråd i de gode år, derfor havde han noget at tære på nu. Hvor taler dette ikke til alle Guds børn: saml dig forråd i de gode år. - Og på dette Guds ord byggede han trygt og fast som Abraham, der "var fuldkommen vis på, at hvad Gud havde lovet, var han og mægtig at gøre" - og han blev ikke beskæmmet, det blev hans "uovervindelige, faste borg". Derfor var han sikkert så lidt anfægtet. Ja, at satan også har stormet mod hans tro med mange vilde tanker og søgt at tage grundvolden fra ham, er jo en selvfølge. Der har været de øjeblikke, da han har sagt: "jeg kan lige så godt opgive det hele, for jeg når alligevel aldrig målet, - for mig er der ingen redning". Eller der var den nat, da han vækkede sin hustru, fordi han var i sjælevåde, satan havde taget alt Guds ord fra ham og gjort det så mørkt. Han kunne kun huske noget om, at der i Efeserbrevet et sted var tale om en rustning, som Herrens hellige måtte have på, men hvad det

var for en rustning, og om han havde den på, derom var han i tvivl. Men da hans hustru fik tændt lys og læst i Ef. 6. om Guds fulde rustning, da var lyset atter tændt i hans sjæl, og han var sikker på at være iført rustningen. Men ellers har jeg undret på, at satan ikke fik ham narret ind i mørket langt mere og tiere end tilfældet var. Han som måtte ligge der i smerte bestandig - med en sådan børneflokk uforsørget for sig. Underligt at ikke satan tiere fik ham bildt ind, at for ham var der ingen redning, at han havde Gud slået hånden af. Men det hænger sikkert sammen med dette, at han mere end mange Guds børn havde lært at bygge - ikke på sine egne følelser og tanker - men på Herrens tanker og Herrens ord, det ord, som han ved Guds ånd havde set dybt indi og havde et klart syn og forståelse af. "Jeg har ikke andet end hans ord" kunne han sige. Det gav sig også tilkende ved nadverbordet. "Jeg føler ingen ting" sagde han "kommer ikke sådan i stemning, som jeg tidligere undertiden har kendt dertil". Men Herrens legeme og blod, det var for ham et kraftigt måltid, hvor han fik kræfter at følge Herren efter uden at knurre, uden at klage, uden at fortvivle, uden at tvivle, uden at tabe modet. - Ja, Herrens ord og Herrens gerning var hans uovervindelige faste borg. Et vidnesbyrd blandt de mange om dette var det også, når han for nogen tid siden lod den korsfæstedes billede hænge op ved fodenden af sengen, at han stadig kunne have Herrens fuldbragte gerning for øje, og et endnu vil jeg nævne, som hjalp ham til at bevare freden og udholdenheden: "Han så hen til belønningen" - til "den store hvide flok". Man fik det indtryk, at han ofte i ånden vandrede rundt i Paradisets have og frydede sig ved at stå ved livets flod under livets træ. Derfor førte alt tankerne did, som da han fik nogle roser, pegede han opad og sagde: "deroppe er de skønneste og uden torner".

Han var i smelteskibet. Men som det går, når det ægte metal er i smelteskibet - så bobler og syder det, alt imens alle de urene bestandele samler sig som skum på overfladen, indtil med et skummet ligesom kastes til side, og da ligger sølvet eller metallet stille og spejlklart, så det giver et klart spejlbillede - sådan synes jeg det har været med Morten i særlig forstand: Herren lod ham få en forunderlig udgang af smelteskibet.

Lørdag nat var han klar over, at det var den sidste nat - forunderlig klar i sin tanke blev han ved med at være - hvile var der ingen af for det stakkels udpinte legeme. Så kom søndag formiddag - om han fulgte os ved gudstjenesten, ved jeg ikke, men vi var sik-

kert mange, der bad for ham kl. 11⁰⁰. - Kl. 10⁰⁰ og 11⁰⁰ havde han peget på uret og fået at vide, hvad klokken var, men lå da ellers ganske stille - da lidt over 11³⁰ veg på en gang dette lidende, forpinte udtryk af hans åsyn og øjne, som der jo altid var. Øjnene blev forunderlig klare, og åsynet fik et forklaret skær, og han lod sit blik hvile på de omkringstående med kærlighed - særlig på sin hustru, så - da han forgæves havde forsøgt at hviske - pegede han opad og slog derpå korsets tegn og blev så ved en kort stund at se opad, som så han ind i himlen, så få minutter før 12⁰⁰ gik en smertelig trækning over hans ansigt, da han drog det sidste suk.

Mesteren så klart sit eget billede - at dø er mig en vinding! Og sådan står han for os og skal stå for os: som den, der hvilte under korset, som den, der pegede opad. Det var for hans egen skyld - Men også for vor skyld: Han skulle ved Guds nåde - besegle for os sandheden af sin tro. -

Har han levet Kristus, mens han var rask således, at ikke blot hans ord, men også hans liv har været en prædiken for en stor del af Engesvang Sogn - så har hans sygeleje ikke mindre været en prædiken, et mægtigt vidnesbyrd - også for mig. Aldrig er jeg gået ud til Morten med den tanke, at jeg skulle bringe ham noget - Nadveren undtagen - men jeg følte hver gang, at der var rig velsignelse at hente ved hans leje, og jeg takker Gud for ham, - men hvor meget mere må det da ikke have været et mægtigt vidnesbyrd for eder, som ikke blot har siddet ved hans sygeseng. Han har arbejdet iblandt eder, for at I kunne få livet i Kristus, at man kunne komme til at sige med ham: "At leve er mig Kristus og derved og at dø en vinding". Du, der har hørt hans vidnesbyrd, som har set, at han levede Kristus, som har erfaret, hvordan hans tro gav ham kræfter til at gå gennem smeltediglen, og nu har hørt, hvordan hans udgang var, om ikke før, - "efterfølger du hans tro" står du i dag som et omvendt, troende menneske, der kan sige med sandhed: at leve er mig Kristus? Der er dem iblandt os, som han ved Guds nåde har været redskab til at føre til Herren: Hvordan står du? Lever du, som du havde ham til eksempel, som den, der samler gode forråd af Guds ord, som den, der holder sig tæt til de helliges samfund, fordi du lever Kristus? Brænder din sjæl for din egen og andres frelse? Eller har du forladt din første kærlighed? Er du på retur? Oh! Engesvang Sogn: for dig synes døden her ikke at have været en vinding, men et smerteligt tab. Dog det skulle være en vinding - og det kan blive en vinding, om du, som

har mødt Herren gennem ham, vil tage mod hans vidnesbyrd og følge Kristus efter hans eksempel. Jeg er vis på, at der ikke er en herinde i dag, som ikke ønsker sit endeligt vorde som hans - ikke i hans sygdom, men hans udgang. Men det kan jo ikke nytte at ønske at dø som han, hvis vi ikke vil leve som han. - Oh, Engesvang Sogn! Hans død kan blive en vinding for dig, om du vil høre og agte på det vidnesbyrd, som han endnu taler, endog han er død, men du pådrager dig des større ansvar, om du ikke gør det. En halv kristendom er værre end ingen, det har Morten vidnet med ord og liv, - oh, kast da al din halvhed og pjatethed bort, og kast dig selv som en stakkels elendig synder i Jesu arme, og giv dig helt!

Og nu I hans kære, hustru og børn, moder og søskende alle I, hans kære! Det kunne synes en hån at sige til eder, at denne død er en vinding for eder. Oh, I føler bedst, hvor meget I har mistet - og hvor har I mistet meget, sandelig for eder er den et tab. Og dog vover jeg at sige: Herren vil, at den skal være en vinding også for eder og kan ved hans hjælp blive det. De hans kære hustru, De føler Dem måske nu så usigelig fattig - og dog, hvor er De rig - De har ikke blot et helt liv - et velsignet samliv at se tilbage på. De har ikke blot en rig skat af minder, og mindet er jo et lønligt kildespring, der vælder op med trøst og styrke - og mangfoldig hjælp i livet herefter - men De har deres kære Morten der, hvor De dog allerhelst vil have ham, og De har hvad De selv er blevet til under eders samliv, så at også De kan sige: at leve er mig Kristus. - Og den, som Herren sætter ene, han selv er mere nær, og det er vel også for Deres egen skyld, at skilsmissen for en stund er sket, til en vinding for Deres eget selvstændige personlige liv i Gud, og her kan det, der synes tab, ved Kristi nåde blive vinding - til at tro stærkere og inderligere på ham. Og hvor stort for Dem, at De kan tale til Deres børn om: Sådant var far, sådan sagde far, og at De overalt i livet, hvor deres fars navn er kendt, alle vegne vil møde det samme troværdige vidnesbyrd: at leve var ham Kristus, at dø en vinding. - Han lagde eder i Herrens hånd, derfor var han ikke angstelig for eder, thi den hånd vidste han, var ligeså mægtig overfor eder, som den havde været overfor ham selv.

Gud ske lov, at hans minde står for eder og for os alle, som den der ikke blot til sidst, men stadig pegede opad! - fra hvilen under korset. Amen.

Pastor Harbo, Engesvang."

Indre Missions Tidende bragte søndag d. 6. oktober 1907:

"Den retfærdiges ihukommelse er til velsignelse. En troende boelsmand, Morten Pedersen i Firhuse, en af støtterne her, hensov for nylig efter henved 3 års sygeleje og fik en særlig skøn udgang. Kraften til at bære sine svære lidelser med denne stadige stille hengivenhed i Guds vilje uden klage hentede han fra det Guds ord, som han havde levet på og i de gode år indsamlet sig et rigt forråd af, som han skønt i lang tid ude af stand til at læse, dog kunne øse af til trøst og kraft for sig selv og til berigelse for dem, der kom, og mange er de, der har hentet velsignelse ved hans sygeseng. (Øs daglig af Guds ord) Han forstod ikke, hvordan han skulle have holdt ud uden Guds ord, dets sandhed og bærekraft havde han erfaret - som han engang skal have sagt i en tale: "Man lærer Gud at kende ad erfaringens vej". Guds ord var hans faste borg, og han havde lært at tage Herren på hans ord, hvorfor han sikkert også var så lidt anfægtet, skønt man skulle synes, der var anledning nok for satan i betragtning af hans lange sygdom og den store familie med de mange små børn, som han skulle forlade. De Guds ord, som han særlig havde brug for i den sidste tid, var Hebr. 11. kap., med de mange store vidnesbyrd om, hvilke trængsler troen havde givet de hellige kraft til at udholde, og de ord, hvor der tales om hvilke, sabbatshvilen for Guds folk - og han så hen til belønningen; alt mindede ham om Paradis; da der blev bragt ham nogle roser, pegede han opad og sagde: de er skønnere i Paradis. - En lille bog, som han også hentede trøst og udholdenhed af, var Georg Fidicinus: "Den uovervindelige faste borg" som jeg gerne vil anbefale til lidende og anfægtede Guds børn. - Da lidelserne blev sværest, bad han om at få billedet af den tornekrønte Frelser hængt op ved fodenden, at han stadig kunne have det for øje.

Og hvad hensigten med hans lidelser var, har han selv udtrykt ved disse ord: "Mesteren fører os jo i smeltediglen, fordi han vil se sit eget billede". Han hensov søndag middag den 25. august omgivet af sine nærmeste. Et kvarter før han døde, veg dette lidende forpinte udtryk, som der mere og mere var kommet over hans ansigt, pludseligt bort, øjnene fik glans, og ansigtet blev som forklaret, og da han ikke længere kunne hviske, lod han sit blik hvile med kærlighed på sine kære, særlig på sin hustru, hvorpå han pegede opad og derpå slog korsets tegn, og blev nu en stund liggende med blikket opad ligesom seende ind i Himlen, indtil der gik en lille smertelig trækning over ansigtet, og - Mesteren så

klart sit eget billede. Han står for os som den, der stadig pegede opad og havde fundet hvile under korset.

Nedenstående lille digt til sin hustru og sine børn nedskrev han en tid før sin død:

Mel.: Blomstre som en rosengård.

Fader! er min hytte lav,
du derind dog træder;
fred og trøst mit hjerte gav
i min sorrig glæder.
Du mig hjalp i hver en nød,
følger mig i liv og død,
du min Frelser kære!

Hvad er det, jeg øjner hist,
strålende at skue,
det er morgenstjernen vist
på østens himmelbue,
det er jo min Frelser, dig.
O! så tag mig op til dig,
jeg vil med dig fare.

O! hvor var dog livet skøn
her i jordens dale,
da jeg lærte ret i bøn
med min Gud at tale;
da blev han mig livets lys,
drev fra mig al mørkets gys
fra mit arme hjerte.

Jeg engang ej frygte skal,
om jeg end skal gange
gennem dødens skyggedal,
hvor du hjalp så mange.
Din kæp og stav skal hjælpe mig,
til du henter op til dig
sjælen fra sit fængsel.

O! hvor blev dog livet tungt,
når de mørke minder
rejste sig af hjertets grund
med de mange synder.
Det var kun en stormvejrsnat,
til jeg fik min Frelser fat
med hans rige nåde.

Farlig verden er og ond
mod vor børneskare.
Livet kun en liden stund
fuldt af tusind farer.
Herre! tag du dem ved hånd,
lod dem ved din helligånd,
vær du dem en fader.

Men nu er jeg bleven træt
her i livets møje,
dog min sjæl er fri og let,
iler mod det høje
fra min ringe hytte ud
til at være Jesu brud
i hans skønne bolig.

Når en enke ensom står
modløs uden støtte,
visk da bort den stille gråd,
giv da hende lykke,
vær du hendes sol og skjold,
skærm du fra de ondes vold
en ensom Sions enke.

Følgende vers hentyder til den indskrift han havde bedt om at få sat på sin gravsten: "Denne var også med Jesus af Nazaret" (Matt. 26, 71) "Jeg synes ikke, der er nogen bram i det ord", sagde han.

Denne, han var også med /i discipelskaren,/ svag og ringe,
usselig,/ ofte gled i faren./ Du som kender alt på jord,/ ved, at
dog på dig jeg tror,/ dig jeg elsker, Herre!

Engesvang, 2. september 1907. M. Harbo.

Efterskrift:

Det er med stor glæde, jeg giver plads i Missionstidenden for det foranstående stykke. Thi den nu hjemkaldte Morten Pedersen var et lem af en familie, til hvem jeg var knyttet med inderlige bånd i de år, jeg var præst i Bording (1869-76), - bånd, som aldrig brister, fordi de var knyttede i Jesu kærlighed. Jeg har konfirmeret Morten og har bevaret ham i klar erindring gennem de mange år.

Hans fader, Peder Mortensen i Firhuse, og hans farbroder, Jens Mortensen i Engesvanghus, - hørte, skønt de boede i Kragelund Sogn, med til den menighed, som samledes om Bording Kirke og præstegård,

hvortil de havde kortere vej end til deres sognekirke. Søndag efter søndag så man disse familier vandrende hen over den brune lynghede til den lille kirke, der indenfor sine lave mure igennem en lang årrække samlede mange hellige Guds børn fra nær og fjern. Begge de her nævnte mænd hørte med til den ældste opvækelse i Bording Sogn og var grundmurede piller i menigheden, - af den slags, som gør Herrens navn ære. Dette tør jeg sige nu om dem, da de forlængst er hensovede. Nu glæder jeg mig over at høre, at Morten "har stridt den gode strid, fuldkommet løbet og bevaret troen" (2. Tim. 4,7), - og jeg sender min kærlige hilsen gennem disse linier til hans endnu levende moder, hans hustru og børn, og til hans sødskende, af hvem jeg også har konfirmeret nogle, og hvem jeg beder om at efterfølge deres broders tro på den sikre vej til det nye Jerusalem.

P.E. Blume. (provst)."

blev født d. 23. april 1853 på Høgild Hede, Resen Sogn, og han døde i Hestlund, Bording Sogn, d. 22. juni 1894, han blev begravet d. 27. juni.

Han blev døbt d. 16. maj 1853, båret af købmand Jens Christian Nielsens hustru Ane Lisbeth Mikkelsdatter, ledsaget af gårdmand Christen Jacobsens hjemmeværende datter Ane Marie Christensdatter, faddere var: husmand Jens Christian Nielsen Boel, ungkarl Christen Christensen Fly, ungkarl Peder Mikkelsen, alle af Resen Sogn.

Jakob Jakobsen blev gift første gang d. 8. december 1874 i Haderup med

Johanne Marie Christensdatter

af Gråsand, forlovere var: gårdmand Christen Christensen af Gråsand og husmand Jakob Michaelsen i Resen.

Hun døde d. 22. august 1882 i Hestlund, Bording Sogn, 33 år gammel.

Jakob Jakobsen blev derefter gift anden gang d. 28. december 1883 i Bording med

Dorthe Marie Filipsen Kriekbaum

der blev født d. 8. oktober 1857 i Hestlund, Bording Sogn, som datter af husmand Johan Peter Filipsen Kriekbaum og hustru Inger Jørgensdatter.

Dorthe Marie døde i Hestlund, Bording Sogn, d. 4. november 1885.

Efter hendes død blev Jakob Jakobsen gift tredje gang d. 26. august 1886 i Bording med

Elise Rasmine Petrea Nielsen

Forlovere var: Mads Poulsen af Hestlund og Niels Peter Stigsen af Holmhuset.

Elise Rasmine Petrea Nielsen blev født d. 10. marts 1866 i Nisset, Lemming Sogn, og døde d. 8. juli 1897 i Hestlund, Bording Sogn, hun blev begravet d. 14. juli.

Hun blev døbt d. 21. maj 1866, faddere var: gårdmand Jens

Nielsens hustru Anne Sørensen af Nisset, pigen Jensine Rasmussen af Grønbæk, husmand Rasmus Stigsen af Vinderslev, indsidder Christian Stigsen af Gødvad, og ungkarl Peder Rasmussen af Grauballe.

Jakob Jakobsen boede de første år efter giftermålet i Moeshale, Resen Sogn. Fra omkring 1880 nævnes han som gårdmand i Hestlund, Bording Sogn, nogle gange som husmand i Hestlund.

blev født 1815 i Engesvanghus, Kragelund Sogn, og døde d. 31. marts 1890 på Neder Julianehede, Kragelund Sogn, han blev begravet d. 7. april i Bording Kirkeby.

Han blev døbt d. 26. november 1815, båret af Mette Christensdatter af Engesvang, faddere var: Christen Karup junior af Bording, Jens Stubkjær's søn Jens Jensen og Christen Bødker, kolonist.

Han blev gift første gang d. 22. september 1846 i Kragelund med

Kirsten Jensdatter

Forlovere var: Jens Mortensen og Jens Andersen Knudsgaard.

Hun døde d. 18. juni 1850 på Neder Julianehede, Kragelund Sogn. Kirkebogen oplyser, at hun døde af stærk tæring.

Peder Mortensen blev derefter gift anden gang d. 17. juni 1856 i Kragelund med

Marianne Christensdatter

Forlovere var: Jens Mortensen og Christen Mortensen.

Marianne Christensdatter er født d. 13. juli 1828 i Hestlund, Bording Sogn, hendes død har det ikke været muligt at finde.

Hun blev hjemmedøbt d. 15. juli 1828 og fremstillet i kirken d. 7. september, faddere var: jomfru Hansen af Præstegården, Knud Madsen, Niels Knudsen fra Nørlund og Kirsten Knudsdatter af Hestlund.

Marianne Christensdatter var datter af Peder Mortensens halvbroder Christen Mortensen, hun bliver således gift med sin onkel. Dette var ulovligt uden dispensation, men en sådan må have foreligget, selv om den ikke er indført i kirkebogen.

Peder Mortensen overtog en af statens kolonigårde på Neder Julianehede i Kragelund Sogn. Omkring 1850 måske lidt senere købte han gården til selveje. Engang i 1860erne løste han sognebånd til Bording, Neder Julianehede hørte til Kragelund Sogn, men fra 1896 blev det en del af Engesvang Sogn.

Niels Andersen

blev født d. 19. februar 1824 i Vester Moeslund, Bording Sogn, og

han døde d. 8. juli 1861 i Bording Sogn, han blev begravet d. 13. juli. Han omkom ved at få hovedet beskadiget af et møllehjul i Klode Mølle.

Han blev hjemmedøbt d. 20. februar 1824 og fremstillet i kirken d. 19. april samme år, faddere var: Kirsten Niels-kone, Christen Pedersen og hustru, Inger Bak, Peder, Jens og Jesper Niels-sønner, alle af Moeslund.

Niels Andersen blev gift omkring 1857, hvor vides ikke, med

Else Kirstine Madsdatter

11

Hun er født d. 27. september 1829 i Mogenstrup, Grinderslev Sogn, og døde d. 28. december 1917 i Stubkær, Bording Sogn.

Hun blev døbt d. 4. oktober 1829, faddere var: Jens Friis' hustru Anne Cathrine Jensdatter af Vejsmark, pigen Anne Pedersdatter af Brokholm, husmand Laust Jensen af Snurholm, ungkarl Søren Jensen af Brokholm og sognefoged Jens Villadsen af Mogenstrup.

Niels Andersen var husmand i Ruskær, Bording Sogn. Efter hans død blev Else Kirstine Madsdatter gift anden gang d. 17. december 1861 med

Søren Christensen

der overtog stedet i Ruskær.

Han blev født d. 24. maj 1837 i Hestlund, Bording Sogn og døde d. 1. august 1910 i Ruskær, Bording Sogn.

Han var en bror til Marianne Christensdatter (Ane nr. 9)

blev født d. 30. maj 1825 i Karup og døde d. 1. januar 1901 i Moeshale, Resen Sogn, han blev begravet d. 9. januar, 75 år gammel.

Han blev døbt d. 31. maj 1825, faddere var: gårdmand Christoffer Dürrs hustru Anna Maria Hermann, ungkarl Johann Jacob Dürr, begge af Frederikshøj, gårdmandene Andreas Hermann af Sdr. Frederikshøj og Conrad Rost af Benslehøj.

Jakob Michaelsen Hermann blev gift d. 2. april 1852 i Resen med

Mette Marie Christensdatter

Forlovere var: gårdmand Christen Jacobsen i Høgild og husmand Johan Georg Filbert i Høgild.

Mette Marie Christensdatter blev født d. 7. marts 1828 i Høgild, Resen Sogn og døde ifølge Resen kirkebog i Grønhøj, Frederiks Sogn, d. 17. oktober 1917, hun blev begravet d. 24. oktober i Resen.

Hun blev døbt d. 9. marts 1828, faddere var: Birgitte Christensdatter af Rabis, Inger Laursdatter, Jens Madsen, begge af Høgild, Mads Nielsen af Rabis og Christen Christensen af Ovetorp.

Jakob Michaelsen Hermann var husmand i Menselhusc eller Moeshale på Høgild Hede.

blev født 1841 i Hauge, Vinderslev Sogn og døde d. 14. februar 1900 i Damholmhus, Engesvang Sogn, han blev begravet d. 22. februar samme år i Bording.

Han blev døbt d. 9. marts 1841, båret af pigen Ane Marie Hansdatter af Revl, faddere var: farbroderen Jens Stigsens hustru, morbroderen husmand Christen Jacobsen, gårdmand Christen Vestergaard og Erik Sørensen Smed, alle af Hauge.

Niels Peter Stigsen blev gift første gang d. 9. juni 1866 i Lemming med

Anne Rasmussen

15

Forlovere var: husmand Rasmus Pedersen, og husmand Niels Pedersen, begge af Nisset.

Anne Rasmussen blev født d. 29. juni 1841 i Årslev og døde d. 23. oktober 1893 i Damholmhus, Engesvang Sogn, hun blev begravet d. 30. oktober i Bording.

Hun blev døbt d. 18. august 1841, båret af gårdmand Peder Poulsens datter af Årslev, faddere var: skovfoged Søren Nielsen, bysmed Jens Christensen, ungkarl Mikkel Eskildsen, alle af Årslev.

Efter hendes død blev Niels Peter Stigsen gift anden gang d. 20. juli 1894 i Bording med

Ellen Rasmussen

der er født d. 6. juni 1860 i Oustrup, Thorning Sogn, som datter af indsidder Jens Rasmussen og hustru Jensine Nielsdatter.

Niels Peter Stigsen var først husmand i Nisset, Lemming Sogn, senere i Damholmhus, Engesvang Sogn, han løste sognebånd til Bording.

kaldet Huus

blev født ca. 1760, sikkert i Guldforhoved, Bording Sogn, ved giftermålet 1795 nævnes han af Guldforhoved, men Bording kirkebog begynder først 1763. Han døde d. 12. juni 1826 i Engesvanghus, Kragelund Sogn, og blev begravet d. 17. juni, 55 år, 1 måned, 1 uge og 1 dag gammel.

Morten Christensen blev trolovet d. 7. juli 1795 og gift d. 1. oktober samme år i Bording med enken

Maren Andersdatter

Forlovere var: Anders Jensen og Christen Andersen.

Hun døde 1801 i Hestlund, Bording Sogn, og blev begravet d. 9. oktober.

Morten Christensen blev derefter trolovet d. 20. december 1801 og gift d. 12. januar 1802 i Kragelund med

Anne Christensdatter

17

Forlovere var: Christen Nielsen og Christen Madsen.

Anne Christensdatter blev født 1777 i Engesvang, Kragelund Sogn og døde d. 3. juni 1855 hos sønnen Jens Mortensen i Engesvanghus, Kragelund Sogn, hun blev begravet d. 9. juni, 77 år og 9 måneder gammel.

Hun blev døbt d. 14. september 1777, båret af Boder (Bodil?) Christensdatter af Bøvllund i Karup, faddere var: Søren Jensen, Ole Thomsen af Engesvang, Christen Christensen af Bording Mølle, Kirsten Pedersdatter og Inger Jensdatter af Engesvang.

Morten Christensen overtog ved giftermålet i 1795 sin første hustrus første mands gård i Hestlund, Bording Sogn, her boede han til mellem 1809 og 1813, da han overtog gården Engesvanghus i Kragelund Sogn, hvis hartkorn var 1 td. 6 skp. o fjrk. 1 alb., denne gård købte han senere til selveje. Hans tilnavn Huus skyldes sikkert, at han boede i Engesvanghus.

Skifte efter Morten Christensen er indført i Lysgård-Hids Herreds skifteprotokol og lyder:

"Skifte efter Morten Christensen, Engesvanghus, 1826.

År 1826, tirsdag d. 27. juni, mødte skifteforvalteren i Lysgård-Hids herreder hr. overauditor og herredsfoged Holm i sit for-

fald ved andre embedsforretninger ved sin constituerede fuldmægtig Hammershøj, med vidner og vurderingsmændene sognefoged Anders Andersen af Klosterlund og Christian Olesen af Neder Julianehede i stervboet efter selvejergårdmand Morten Christensen af Engesvanghus for at foretage registrering og vurdering af boets ejendele til påfølgende skifte og deling mellem enken Anne Christensdatter og den afdødes børn og arvinger, som blev angivet at være: af første ægteskab med Maren Andersdatter: en søn Christen Mortensen, 29 år, hjemme, en do. Jens Mortensen, 27 år, er i København. Af sidste ægteskab med enken: en søn Jens Mortensen, 17 år, hjemme, en do. Christen Mortensen, 12 år, en do. Peder Mortensen, 10 år, en datter Anne Marie, ugift, hjemme, en do. Else, gift med Jens Pedersen i Kragelund, 1 do. Ane Christine, ugift. Enken var tilstede med lavværge Christen Christensen af Engesvang, og på egen og de fraværende arvingers vegne samt som formynder for de umyndige var sønnen Christen Mortensen til stede.

Boets ejendele blev registreret og vurderet således:

Den afdødes skøde på stervbogården af hartkorn 1 td. 6 skp. o fjdk. 1 alb. blev fremlagt.

Samme gård blev vurderet til	380 rdlr. o mark o skill.
Konge- og kirketiende deraf, hvorpå	
ingen skøde haves	60 "
1 fyrrebord, 2 bænke	4 "
1 jernbilægger	7 "
4 træstole	3 "
1 stueur	1 "
1 alkoveseng med omhæng	5 "
Derpå:	
1 vadmels overdyne	1 " 2 "
1 do. hovedpude	1 " 8 "
2 vadmels underbolstere	1 " 8 "
1 alkoveseng med omhæng	5 "
1 vadmels overdyne	1 "
1 vadmels hovedpude	1 " 2 "
2 bolstre	3 "
1 saltkasse	8 "
nogle gamle bøger	1 " 2 "
1 blik lysestage	4 "
1 spejl	1 "
1 blik tragt	4 "
1 hægeskab	5 "

	1 rdlr.	0 mark	0 skill.
1 sengested	1		
1 olmerdugs overdyne	2	"	
2 hovedpuder		3	"
1 par lagner		4	"
1 bredsel			8 "
1 klædekiste		5	"
Den afdødes klæder:			
1 par bukser		3	"
2 korte trøjer		5	"
1 .... kjole		3	"
1 vadmel's trøje, 1 stribet vest	1	"	1 "
1 par gl. bukser, 1 vest		1	" 8 "
1 par støvler		3	"
1 par strømper, 2 par skjorter		5	"
1 stol		1	" 8 "
4 par tekopper		3	"
4 sorte gryder		2	"
1 jernkande		2	"
1 do. gl.		1	"
4 gl. sorte sætter			4 "
2 spande		4	"
1 messing kedel		2	"
1 jerngryde		3	"
2 egekar	1	"	
1 balje		2	"
1 kornmåler		1	" 8 "
1 kobber gruekedel	6	"	
1 egetønde		1	" 8 "
1 selde		2	"
3 kornsække		4	"
1 dejntrug		2	"
1 tørveløb			8 "
1 trævogn	6	"	
1 gl. do.	4	"	
1 tællestol			8 "
1 harve	2	"	3 "
1 plov	4	"	
2 par hamler		2	"
Lejer og harver		4	"
1 økse, 1 spigerbor		1	"
1 knibtang		1	"

1 båndkniv, 2 bor	o rdlr.	1 mark	8 skill.
3 knive		1 "	8 "
2 hold studetøj		4 "	
1 naur og 2 jernringe			8 "
2 jerngrebe		2 "	8 "
2 spader		3 "	
2 skovle			12 "
2 kartoffel.....			10 "
1 lyngle		1 "	
1 høle		1 "	
1 loftstige			8 "
1 båndhage, 1 båndstage		3 "	
2 tøjler		1 "	
1 fork			8 "
1 hjulbør		2 "	
2 grise	1 "	1 "	
1 ildtang og skorstenslænke		1 "	8 "
1 flaske, 1 glas		1 "	

Kreaturer:

1 rødhjelmet og 1 rødbrøget stud	27	"	
2 gråboget do.	21	"	
1 sorthjelmet ko	7	"	
1 sort do.	8	"	3 "
1 do. do.	7	"	
1 hjelmet kvie	4	"	
12 får med lam	22	"	
14 do. uden lam	9	"	

607 rdlr. 5 mark 12 skilling

Videre forefandtes ikke, og de tilstedeværende vedkommende erklærede, at boet ikke ejede mere, de erklærede dem tilfreds med den passerende vurdering, og da de som følge heraf ingen ed forlangte, så bekræftede vurderingsmændene den af dem satte vurdering at være sket efter deres bedste overbevisning, mod at underskrive edsformularen, så sandt hjælpe mig Gud og hans hellige ord.

Anders Andersen.

Christian Olesen.

Skiftet blev udsat. Hammershøj.

Anne Christensdatter. Christen Christensen. Christen Mortensen.
m.f.p. sen."

blev født 1797 i Hestlund, Bording Sogn, og døde d. 18. august 1856 på Hestlund Mark, Bording Sogn, han blev begravet d. 22. august.

Han blev døbt d. 13. august 1797, faddere var: Christen Nielsens hustru af Stervholt, sammes søster, Jens Nielsen, dennes søn Christen af Guldforhoved og Jens Sørensen af Hestlund.

Christen Mortensen blev gift d. 22. oktober 1825 i Bording med

Maren Knudsdatter

19

Forlovere var: Knud Madsen af Hestlund og Jens Christensen Huus af Præstegården.

Maren Knudsdatter blev født 1803 i Hestlund, Bording Sogn, og døde d. 23. marts 1887 på Neder Julianehede, Kragelund Sogn, hun blev begravet d. 31. marts i Bording.

Hun blev døbt d. 28. maj 1803, faddere var: Maren Nielsdatter af Hesselbjerg i Ikast, Bodil Pedersdatter af Brunberg, Morten Christensens hustru af Hestlund, Søren Sørensen og Peder Siigaard af Hestlund.

Christen Mortensen var først gårdmand senere husmand i Hestlund, Bording Sogn.

Anders Nielsen Moeslund

20

blev født 1795 i Birk, Gellerup Sogn, og døde d. 19. november 1871 hos sønnen Niels Peder Andersen i Skygge, Kragelund Sogn, han blev begravet d. 27. november, 77 år gammel.

Han blev døbt d. 6. december 1795, faddere var: Anders Kjærgaard, Peder Hagelskjær, Mads Hagelskjærs dreng, Anders Kjærgaards pige og Mette Nielsdatter ibidem, Peder Hagelskjærs datter bar barnet.

Anders Nielsen Moeslund blev gift d. 15. november 1823 i Sejling med

Johanne Nielsdatter

21

Forlovere var: Niels Andersen Moeslund og Peder Nielsen.

Johanne Nielsdatter blev født 1792 i Sejling og døde d. 27.

februar 1876 hos sønnen Niels Peder Andersen i Skygge, Kragelund Sogn, hun blev begravet d. 6. marts, 85 år gammel.

Hun blev døbt d. 9. december 1792, båret af Maren Sørensdatter, Rasmus Pedersens kone fulgte med, faddere var: Thomas Pedersen, Niels Gustavusen, Andreas Gustavusen, alle af Sejling.

Anders Nielsen Moeslund nævnes indtil 1825 som husmand i Vester Moeslund, Bording Sogn, derefter købte han en gård i Skygge Østergårde i Kragelund Sogn.

Mads Jensen Brokholm

22

blev født 1795 i Kjeldsøhus, Vindum Sogn, og døde d. 13. december 1871 i Breum, Grinderslev Sogn, han blev begravet d. 19. december, 76 år gammel. Kirkebogen oplyser, at han var fattiglem i Breum Fattiggård, Grinderslev Sogn.

Han blev døbt d. 12. juli 1795, båret af Andreas Pedersens kone i Hedegård, faddere var: Peder Knudsen i Fårup, Niels Hansens og Niels Bødkers koner af Vindum.

Mads Jensen Brokholm blev gift d. 11. august 1820 i Grinderslev med

Maren Torsdatter

23

Forlovere var: Villads Jensen i Mogenstrup og gårdmand Peder Jepsen i Brokholm.

Maren Torsdatter blev født ca. 1797 i Breum, Grinderslev Sogn, kirkebogen begynder først 1814, og døde d. 20. januar 1864 i Mogenstrup, Grinderslev Sogn, hun blev begravet d. 31. januar, 66 år gammel.

Mads Jensen Brokholm var husmand og tømrer i Mogenstrup, Grinderslev Sogn i Salling.

blev født ca. 1789 i Frederiks Sogn, kirkebogen begynder først 1814, og døde d. 23. januar 1868 som aftægtsmand i Moeshale i Resen Sogn, han blev begravet d. 2. februar, 78 $\frac{3}{4}$ år gammel.

Han blev gift d. 24. november 1818 i Karup med enken

Eva Cathrine Rost

25

Forlovere var: sognefoged Jacob Rasmussen og Anders Rydal, begge af Karup.

Eva Cathrine Rost blev født ca. 1797 i Frederiks Sogn, og døde d. 8. maj 1855 i Høgild, Resen Sogn, hun blev begravet d. 17. maj, 60 år gammel.

Hun blev gift første gang d. 25. oktober 1817 i Frederiks med

Johan Filip Hermann

der blev født ca. 1790 i Frederiks og døde d. 29. december 1817 i Karup. Han var broder til Johann Michael Jacobsen Hermann, der ved giftermålet med enken overtog gården i Karup, i 1826 flytter han imidlertid til Høgild i Resen, hvor han nævnes som husmand.

Christen Jacobsen Fly

26

blev født 1790 i Fly og døde d. 29. juli 1875 i Høgild, Resen Sogn, han blev begravet d. 3. august.

Han blev hjemmedøbt d. 7. august 1790 og fremstillet i kirken d. 19. september, båret af Jacob Olufsens kone Grethe Nonbo fra Mønsted, faddere var: Christen Nielsen Koustrup, Villads Madsen af Resen, Christen Jensen af Mønsted, Anne Nielsdatter fra Bærsholm, og Anne Cathrine Nielsdatter Vestergaard.

Christen Jacobsen Fly blev gift d. 20. juni 1820 i Vridsted med

Dorthe Jacobsdatter

27

Forlovere var: brudens far gårdmand Jacob Jensen af Gyllingvadgård, brudgommens bror Niels Jacobsen af Fly.

Dorthe Jacobsdatter blev født d. 7. september 1792 i Trevad,

Vridsted Sogn, og døde d. 6. august 1880 i Høgild, Resen Sogn, hun blev begravet d. 11. august.

Hun blev døbt d. 30. september 1792, faddere var: hendes søster Maren Jensdatter fra Daubjerg, Peder Jensen fra Vroue, Jeppe Poulsen fra Daubjerg, Jørgen Søndergaard fra Trevad og Kirsten Christensdatter af Fly.

Christen Jacobsen Fly var gårdmand i Høgild, Resen Sogn.

blev født d. 6. april 1802 i Hauge, Vinderslev Sogn, og døde d. 28. januar 1877 samme sted, han blev begravet d. 4. februar. Kirkebogen oplyser: "døde af rørelse".

Han blev døbt d. 25. april 1802, båret af Peder Jacobsens hustru Birthe Christensdatter af Thorning, faddere var: Mads Jensen i Vinderslev, Rasmus Jensen i Mausing, Christen Pedersen i Revl, Christen Hinge og Niels Møller i Hauge.

Rasmus Stigsen blev gift d. 15. november 1834 i Thorning med

Petrine Nielsdatter

29

Forlovere var: Niels Pedersen Skov i Stenrøgel, husmand Johan Nielsen af Hauge.

Petrine Nielsdatter blev født 1813 i Gammel Frederiksmose, Thorning Sogn, og døde d. 23. juni 1843 i Hauge, hun blev begravet d. 28. juni.

Hun blev døbt d. 2. juni 1813, båret af søsteren Anne Petrine Nielsdatter, faddere var: Andreas Filler, Jacob Hansen, Christen Nielsen, Søren Jensen, alle af Gl. Frederiksmose.

Efter hendes død blev Rasmus Stigsen gift anden gang med

Anne Elisabeth Hermann

der var fra Frederiks.

Rasmus Stigsen var husmand i Hauge, Vinderslev Sogn.

Rasmus Pedersen

30

blev født d. 8. maj 1814 i Borup, Svostrup Sogn, og døde d. 8. juli 1897 hos sønnen Peder Rasmussen på Nisset Overhede i Lemming Sogn, han blev begravet d. 15. juli.

Han blev døbt d. 28. juni 1814, faddere var: pigen Anne Rasmusdatter af Borup, Johan Jacobsens hustru af Asmildgårde, Niels Degn af Svostrup, Niels Poulsen og Anders Christensen af Borup.

Rasmus Pedersen blev gift d. 6. november 1840 i Sinding med

Anne Marie Jensdatter

31

Forlovere var: kirkesanger Jensen og gårdmand Anders Nielsen,

begge af Årslev By.

Anne Marie Jensdatter blev født d. 7. februar 1813 i Balle og døde d. 20. marts 1900 hos sønnen Peder Rasmussen på Nisset Overhede, hun blev begravet d. 28. marts.

Hun blev hjemmedøbt d. 7. februar 1813 og fremstillet i kirken d. 16. februar, båret af Søren Jensen i Sinding hans kone, faddere var: Niels Andersen, Daniel Munch, Peder Larsen og Pouls datter.

Ved vielsen oplyses det, at de begge er fra Årslev By. Rasmus Pedersen nævnes efter vielsen som husmand og træskomand i Årslev By, men før 1843 flyttede han til Nisset i Lemming Sogn, hvor han var husmand og tømrer.

Hans fødsel og død har det ikke været muligt at finde, efter tilnavnet Karup at dømme, må han antages at være født i Karup Sogn, men hans dåb ses ikke indført i kirkebogen:

Han blev trolovet d. 22. september 1776 og gift d. 30. oktober samme år i Thorning med

Else Christensdatter

35

Forlovere var: Anders Uler, Lars Sørensen af Karup.

Else Christensdatter blev født 1758 i Karup Mølle, Karup Sogn. Hendes død har det heller ikke været muligt at finde.

Hun blev døbt d. 13. august 1758, båret af farmoderen Bodil Christensdatter i Bording Mølle, faddere var: Jens Jensen af Bøvlund, Peder Lundum af Bording Mølle, Anne Christensdatter af Bøvlund, og Jens Madsen af Karup.

Christen Christensen Karup var gårdmand i Engesvang, Kragelund Sogn. Begge ægtefæller levede i 1787, men ingen af dem er fundet døde i Kragelund Sogn.

Morten Christensen

36

kaldet Huus
gift med

Maren Andersdatter

37

Om disse se under ane nr. 16

Knud Madsen

38

blev født 1774 i Hestlund, Bording Sogn, og døde d. 18. juli 1840 samme sted, han blev begravet d. 26. juli.

Han blev døbt d. 24. oktober 1774 sammen med tvillingsøsteren Kirsten, der senere døde, faddere var: Inger Clemmensdatter, Niels Siigaard i Tulstrup's hustru, der bar ham, Maren Pedersdatter, Niels Siigaard, Anders Clemmensen og Jørgen Clemmensen.

Knud Madsen blev gift d. 20. juni 1800 i Ikast med

Ellen Marie Nielsdatter

39

Forlovere var: Jens Bing og Jens Lægdsgaard.

Ellen Marie Nielsdatter blev født 1770 i Lægdsgaard, Ikast Sogn, og døde d. 23. februar 1839 i Hestlund, Bording Sogn, hun blev begravet d. 1. marts.

Hun blev døbt d. 6. maj 1770, båret af mandens tjenestepige, faddere var: Peder Skrædder, Dynes Lægdsgaards karl, Maren Pedersdatter og Niels Lunds hustru.

Knud Madsen var gårdmand eller husmand i Hestlund, Bording Sogn.

Niels Andersen Kjærgaard
eller Moeslund

40

blev født 1770 i Sunds og døde d. 17. oktober 1847 i Vester Moeslund, Bording Sogn, han blev begravet d. 24. oktober.

Han blev døbt 1. søndag i advent, faddere var: Lars Pedersen og hustru af Kjærgård, Christen Andersen Brændgaard, Niels Patbuels hustru bar barnet.

Han blev trolovet d. 23. oktober 1794 og gift d. 19. november samme år i Ikast med

Kirsten Marie Pedersdatter

41

Forlovere var: Christen Skierlund og Laust Hagelskjær.

Kirsten Marie Pedersdatter blev født omkring årskiftet 1771-1772 i Ravensvadgård, Ikast Sogn, og døde d. 6. januar 1837 i Vester Moeslund, Bording Sogn, hun blev begravet d. 15. januar.

Hun blev døbt d. 12. januar 1772, båret af Niels Holds hustru, faddere var: Laurids Hagelskjær og hustru og Søren Nielsen.

Ægteparret boede de første par år efter giftermålet i Birk, men flyttede derefter til en gård i Vester Moeslund, Bording Sogn.

Niels Christensen Klostergaard

42

blev født ca. 1757, antagelig i Ebstrup, Sejling Sogn, og døde d. 25. september 1825 i Sejling, han blev begravet d. 2. oktober.

Ved giftermålet nævnes han af Ebstrup, en lille by i Sejling Sogn. I folketællingen 1787 ses det, at der i Ebstrup boede en Christen Nielsen, 55 år, husmand med jord, gift med Maren Rasmusdatter, 56 år, dette ægtepar kan muligvis være hans forældre, idet de hjemme hos sig har en søn Niels Christensen, 31 år, nationalsoldat og ugift.

Niels Christensen Klostergaard blev trolovet d. 14. december 1788 og gift d. 13. februar 1789 med

Johanne Marie Nielsdatter

43

Forlovere var: Christen Jensen og Christen Christensen.

Johanne Marie Nielsdatter er født 1770 i Klostergård, Sejling Sogn, og døde d. 24. januar 1846 i Sejling, hun blev begravet d. 1. februar.

Hun blev døbt d. 9. december 1770, båret af Jens Nielsens hustru Anne i Overlund, Niels Nielsens hustru fulgte med, faddere var: Peder Jensen, Søren Christensen og Niels Svensker af Sejling.

Niels Christensen Klostergaard overtog sikkert svigerforældrenes gård Klostergård i Sejling, han var desuden sognefoged.

Skifte efter Niels Christensen Klostergaard er indført i Lysgård-Hids herreders skifteprotokol:

"Skifte efter Niels Christensen Klostergaard 1825.

År 1825 den 7. oktober mødte konstitueret herredsfoged prokurator Juul i Sejling i stervboet efter afg. sognefoged Niels Christensen Klostergaard for at registrere og vurdere efter bem. afdøde, hvis dødsfald er anmeldt d. 26. september. Som vidner og vurderingsmænd var tilstede Jens Rasmussen og Hans Johansen af Sejling, enken Johanne Marie Nielsdatter var tilstede tillige med hendes lavværge Jens Christensen, som angav arvingerne at være: en søn Christen Nielsen, 27 år, 1 do. Niels Nielsen, 18 år, en datter Johanne Nielsdatter, gift med Anders Nielsen i Skygge, og nok en datter Maren Nielsdatter, 21 år, hjemme og ugift. For de umyndige mødte Christen Sørensen af Sejling.

I stervboet forefandtes følgende indbo og besætning, som blev vurderet:

I dagligstuen:

	Rdlr.	mark	skilling
1 egebord	1		
1 stor skab	2		
1 egedragkiste	3		
1 do. halvkiste		3	
2 stole		2	
1 pande og en rist		1	8
1 liden messingkedel		1	8
1 jerngryde		1	8
1 ildtang			8

Rdlr.   mark   skilling

I den anden stue:

1 stor skab	3		
1 bord		3	
1 skab	4		
1 jernkakkelovn	5		
1 viseværk	1		
1 sengested med omhæng		2	
Derudi:			
1 dyne		3	
1 bredsel		1	8
1 hovedpude		1	8
1 par lagner		3	
1 sengested med omhæng		3	
Derpå:			
1 dyne		3	
1 bredsel		1	8
1 gl. hovedpude		1	8
1 par lagner.		1	8
1 mangeltøj			8
2 par gamle bukser		1	8
1 trøje med ærmer			8
1 blå vest			4
2 par gl. strømper			8
2 skjorter		3	
1 hue og hatslag			8
1 kjole		3	
1 gl. hat			4

I bryggerset:

1 kobberkedel i grue.	4		
1 sort ko	7		
1 do.	5		
1 kvie	6		
1 kar		3	
1 do.		3	
1 balje		1	8
1 tønde		4	
1 spand			12
1 strikke			12
1 lygte		1	8

Rdlr. mark skilling

På loftet:

1 bøgetrug	4	
1 selde		8
2 solde	1	8
2 sække og 1 pose	2	8
2 gl.	1	8
1 salttrug	1	
2 standfjerdinger		8

I gården:

2 jerngrebe og 1 skovl	2	8
2 forke	1	
3 river, 2 plejle	1	8
1 hjulbør	1	
1 slibesten		4
1 kort stige	1	
1 hakkelseskiste og kniv	1	8
seletøj til et par heste	4	
1 ældre do.	1	8
1 båndkniv, 1 tællestol		8
2 økser	1	
1 par lejer og skraver	4	
1 halv beslagen og halv trævogn	3	
1 trævogn	1	3
1 plov med jern	2	
1½ jern og ½ trøharvc	1	
1 hvid hest	6	
1 do. hoppe	5	
1 kvie	3	
2 kalve	2	
15 får	15	
5 lam	2	3
2½ bistader, 2 grise	3	

97 rdlr. o mark 12 skilling

Videre forefandtes ikke undtagen stervbogården af hartkorn 3 tdr. 3 skp. o fjdkr. o alb., ager og eng, skovskyld 2 fjdk., og for at få denne endelig taxeret bedes enken møde næste mandag på tinget for at få mænd af retten udmeldt.

Forretningen blev således for i dag sluttet.

Juul.

Enken: Johanne Marie Nielsdatter
m.f.p.

Lavværgen: Jens Christensen
m.f.p.

Som formynder Christen Sørensen
m.f.p.

Som vidner og vurderingsmænd: Hans Johansen
m.f.p.
Jens Rasmussen
m.f.p."

Næste møde finder sted d. 17. november 1825 og påny anføres
boets løsrørers vurderingssum 97 rdlr. o mark 12 skilling

Stervboggården er under 14.

forrige måned ved taksations-
forretning som under 17. næst-
efter er afhjemlet vurderet til

450 " o " o "

Summa indtægt 447 rdlr. 1 mark 12 skilling

Anden eller mere indtægt for
boet vidste ingen af de tilstæde-
værende at angive.

Udgiften andrager efter
foreviste lovlige beviser:

Efter obligation af 20.
maj 1818 gæld til Fischers ar-
vinger rede sølv

638 rdlr. 1 mark 4½ skilling

Efter obligation ligeledes
af 20. maj 1818 til generalk...
Marckussen

396 " 4 " 11½ "

Ialt gæld 1035 rdlr. o mark o skilling

Skifteomkostninger m.m. 12 " 1 " 5 "

Gården overdrages enken."

Jens Madsen Snedker

44

blev født ca. 1743, idet han ved sin død i december 1807 i Store
Brokholm, Junget Sogn, opgives at være 64 år og 9 måneder gammel,
han blev begravet d. 22. december.

Jens Madsen Snedker blev trolovet d. 17. april 1774 og gift
første gang d. 8. juli samme år i Vindum med

Else Laursdatter

Forlovere var: Anders Nielsen og Peder Møller af Fårup.
Hun var fra Fårup og døde 1782 i Skovhuse, Vindum Sogn.

Jens Madsen Snedker blev derefter trolovet på Vindum Overgård den 27. september 1789 og gift d. 24. oktober samme år i Vindum med mejersken på Vindum Overgård

Christiane Sørensdatter

45

Forlovere var: Peder Knudsen og Niels Vindum i Fårup.

Hun må være født omkring 1762, idet hun ved sin død i Store Brokholm, Junget Sogn, d. 20. februar 1837 opgives at være 76 år gammel, hun blev begravet d. 1. marts.

Jens Madsen Snedker kan måske være født i Brændstrup, Vindum Sogn, i 1744 som søn af en Mads Pedersen.

Han var husmand og snedker i et hus i Vindum Sogn, det kaldes skiftevis Skovhuset og Kjeldsøhus, her nævnes han fra 1774 til 1801, hvorefter han flytter til Junget i Salling, hvor han får fæste på gården Store Brokholm.

Tor Pedersen

46

blev født ca. 1748, uvist hvor, og døde i Mogenstrup d. 28. juni 1822, han blev begravet d. 4. juli, 74 år gammel.

Han var gift med

Else Jensdatter

47

der er født ca. 1759 og døde d. 5. februar 1836 i Mogenstrup, hun blev begravet d. 12. februar, 77 år gammel.

Tor Pedersen var husmand i Breum, Grinderslev Sogn, men flyttede senere til Mogenstrup.

blev født ca. 1752 i Pfalz i Tyskland, han levede endnu 1789 men var død 1801.

Han blev gift ca. 1775 med

der blev født omkring 1752 i grevskabet Erbach i Pfalz og døde d. 6. juli 1824 i Sdr. Frederikshøj, Frederiks Sogn, hun blev begravet d. 11. juli, 69 $\frac{3}{4}$ år gammel. Død af vattersot.

Johann Jacob Hermann overtog svigerfaderens kolonigård (gl. nr. 1) i Grønhøj i Frederiks Sogn. I 1779 flyttede han denne gård til Firehuse, der også kaldes Sdr. Frederikshøj, i samme sogn, hvor gården nu har matr. nr. 2.

blev født ca. 1765 i Frederiks og døde d. 30. januar 1857 i Benslehøj, Frederiks Sogn, han blev begravet d. 5. februar, 91 år gammel.

Johann Conrad Rost blev gift i begyndelsen af 1790'erne med

der blev født ca. 1772 i Frederiks og døde d. 5. marts 1849 i Benslehøj, Frederiks Sogn, hun blev begravet d. 14. marts, 77 år gammel.

Johann Conrad Rost overtog faderens kolonigård i Grønhøj, Frederiks Sogn. I 1793 flyttede han gården til Benslehøj i samme sogn. Gården blev senere overtaget af sønnen Filip Frederik Rost.

blev født omkring 1749, måske i Fly, og da søn af Jens N.N. og hustru Kirsten Jensdatter, men kirkebogen begynder først 1776. Han døde d. 30. november 1818 i Fly og blev begravet d. 6. december, 69 år gammel.

Han blev gift første gang før 1774 med

der blev født ca. 1747 og døde 1786 i Fly, hun blev begravet d. 10. september, 39 år gammel.

Jacob Jensen blev derefter trolovet d. 7. marts 1787 og gift d. 22. maj samme år i Estvad med

Maren Nielsdatter

53

der blev født 1760 i Bærsholm, Estvad Sogn. Hun blev døbt d. 8. april 1760, båret af Maren Christensdatter, faddere var: Peder Damgaard, Søren Møller, Mads Jensen og Maren Jørgensdatter.

Hun levede endnu 1807 og ses ikke død i Fly.

Jacob Jensen var fæster af Ny Baggesgård i Fly, hartkornet var 5 tdr. 2 skpr. 3 fjdkr. 1 alb., den var fæstegård under Lundgård Gods. Omkring 1794 købte han gården til selveje.

Jacob Jensen

54

blev født ca. 1757 i Trevad, Vridsted Sogn, og døde d. 1. juli 1820 i Gyllingvadgård, Vridsted Sogn, han blev begravet d. 9. juli, 68 år gammel.

Jacob Jensen blev gift første gang d. 25. oktober 1781 i Vridsted med

Dorthe Sørensdatte

af Trevad.

Forlovere var: Peder Jensen i Vroue og Esper Sørensens i Trevad.

Dorthe Sørensdatte døde 1791, hun blev begravet d. 26. juni, 36 år gammel. Efter hendes død blev Jacob Jensen gift anden gang d. 11. oktober 1791 i Fly med

Anne Olufsdatter

55

der blev født 1770 i Fly og døde 1796 i Trevad, Vridsted Sogn, hun blev begravet d. 3. maj, 26 år gammel.

Jacob Jensen blev herefter gift tredje gang med

Anne Pedersdatte

der døde d. 18. april 1849 i Gyllingvadgård, Vridsted Sogn, hun

blev begravet d. 29. april, 82 år gammel.

Jacob Jensen var først fæster af en halvgård i Trevad By, Vridsted Sogn, den hørte under Standet Gods, hartkornet var 2 tdr. 3 skpr. 3 fjdkr. $2\frac{1}{2}$ alb. I 1787 købte han gården til selveje for 260 rdlr. Ved Trevads udskiftning i 1794 flyttedes gården bort fra landsbyen, den fik da navnet Gyllingvadgård. Gården blev senere overtaget af sønnen Peder Jacobsen, Gyllingvadgård.

blev født ca. 1772 i Hauge, Vinderslev Sogn, og døde d. 27. december 1820 samme sted, han blev begravet d. 3. januar 1821.

Han blev trolovet d. 15. december 1797 og gift d. 16. januar 1798 i Vinderslev med

Anne Kirstine Jensdatter

57

Forlovere var: Mads Jensen i Vinderslev og Christen Østergaard i Hauge.

Anne Kirstine Jensdatter blev født 1774 i Vinderslev og døde d. 5. oktober 1836 i Hauge, Vinderslev Sogn, hun blev begravet d. 16. oktober.

Hun blev døbt 2. juledag 1774, båret af Karen Smeds datter Birthe, faddere var: Christen Voer, Mathias Christensen, Daniel Pedersen, alle af Vinderslev.

Stig Rasmussen var gårdmand i Hauge, Vinderslev Sogn.

Niels Pedersen Skov

58

blev født 1757 i Store Velling, Smidstrup Sogn, og blev døbt d. 24. juli. Han døde d. 5. juli 1838 i Stenrøgel, Thorning Sogn, og blev begravet d. 10. juli, 81 år gammel.

Han blev gift første gang før 1783 med

Marie Johansdatter

der var fra Bækgård i Thorning Sogn, men vielsen ses ikke indført i kirkebogen.

Hun blev født ca. 1757 og døde 1785, hvorefter Niels Pedersen Skov blev gift anden gang med

Maren Kirstine Larsdatter

der døde efter 1794, hendes død ses ikke indført i kirkebogen.

Niels Pedersen Skov blev derefter gift tredje gang d. 31. marts 1810 i Thorning med

Cathrine Margrethe Filler

59

Forlovere var: Andreas Filler og Jacob Hansen Ganzhorn, begge af Gl. Frederiksmose.

Cathrine Margrethe Filler blev født ca. 1785 i Frederiks og døde d. 14. juni 1819 i Gl. Frederiksmose, Thorning Sogn, hun blev begravet d. 20. juni, 34 år gammel.

Niels Pedersen Skov blev nu gift fjerde gang med

Mette Kirstine Christensdatter

der døde d. 14. juli 1851, 63 år gammel.

Niels Pedersen Skov var fra begyndelsen af 1780'erne kolonist i Bækgård, Thorning Sogn, her nævnes han til efter 1794, hvorefter han er kolonist i Gl. Frederiksmose, samme sogn, her nævnes han til 1820. Fra før 1823 boede han som kolonist i Gråmose, Thorning Sogn, hvor han nævnes til 1825. Fra før 1830 var han bosat i Stenrøgel, Thorning Sogn.

I Alhedens Koloniers skifteprotokol er indført skifte efter Niels Pedersen Skov:

"Skifte efter kolonigårdfæster Niels Skov i Over Frederiksmose, Thorning Sogn.

Anno 1838, 30. august, mødt på skifteforvalteren hr. kammerråd amts- og koloniforvalter Morvilles vegne Carl Andersen af Viborg i kolonigården i Over Frederiksmose hos enken efter afdøde Niels Skov, Mette Kirstine Christensdatter, for at foretage lovlig registrerings- og vurderingsforretning efter bem. afd. Niels Skov, til påfølgende deling imellem enken og den afdødes efterladte børn, som blev angivet at være: af første ægteskab: en søn Anders Nielsen, husmand i Vinderslev Sogn, 58 år, af andet ægteskab en søn Laurids Nielsen, er død og har efterladt sig tvende døtre, navnlig Dorthea Kirstine, 11 år, og Cathrine Elsebeth, 8 år, begge hjemme hos stedfaderen Johs. Filler i Gl. Frederiksmose, en søn Knud Nielsen i Neder Frederiksmose, 43 år, en datter Petrine, gift med Hans Christensen, husmand i Revl. Af 3. ægteskab: en søn Andreas Nielsen, 22 år, en datter Anne Marie, gift med korporal Blunck i Århus ved ... dragoner, en do. Petrine, gift med Rasmus Stigsen i Hauge i Vinderslev Sogn. Af 4. ægteskab med enken en søn Didrik Nielsen, 14 år, en datter Cathrine Margrethe, 18 år, en datter Christiane, 16 år, en do. Ane Johanne, 9 år, som lavværge for enken var tilstede Christen Ravnholt af Over Frederiksmose. De myndige arvinger var alle tilstede undtagen korporal Blunck, på hvis vegne meldte sig arvingen Hans Christensen af Revl,

der således under (skiftet) iagttager hans parter. For de umyndige var tilstede som værge Anders Nielsen af Vinderslev Sogn samt som curator for den mindreårige søn Andreas Nielsen. Og blev af vit-terligheds- og vurderingsmændene sognefoged Keller og Niels Jørgensen af Over Frederiksmose registreret og vurderet som følger:

I dagligstuen:

	Rdlr.	Mark	Skilling
1 fyrrebord			64
1 bæk			16
1 viserværk			80
1 spejl			8
1 kiste	1		32
Derudi:			
1 blå hue			48
1 par bukser og 1 vest			80
1 rød hue			32
1 gl. grå trøje			12
1 grå ...			32
1 gl. nathue			4
1 par uldne strømper			18
1 par halstørklæder			4
1 uld hat.			24
5 små stole	1		44
1 malke trug			12
1 sengested med omhæng	1		
Derpå:			
1 overdyne	1		
2 underbolster			32
1 pude			32
1 lagen.			48
1 gl. hængeskab			24

I den anden stue:

1 sengested			64
1 overdyne med lagen			64
1 underdyne og 1 breddsel			64
1 håndklæde			32
1 liden do.			16
1 lagen			32
1 gl. rok			24
1 oltønde			40
2 kornsække			56

	Rdlr.	Mark	Skilling
1 timse			8
1 messing lysestage			24
1 uld kurv			6
I køkkenet:			
1 køkkenbord			24
1 jerngryde			32
1 do.			40
1 gl. køkkenskab			48
1 ildtang			12
1 liden kar, 1 tapstol			80
3 gl. fjerdinge			6
1 strikke med jernbånd			32
1 dejntrug			32
1 ølfjerdning			8
1 kærne			24
4 strømpeblokke			16
1 par .... strømper			16
1 halmkurv			4
1 grynbøtte af halm			12
1 jernpande			32
I gården:			
1 jernbeslagen vogn	12		
1 gl. træ do.	4		
5 spader	2		48
1 plov	2		
1 harve	1		
2 par hamler			64
1 skovl			8
2 river			8
2 plader			8
1 gl. høle med draug			48
1 hakkelsekiste med kniv			72
2 hjulbør			48
2 stude tøjer			16
Lejer og stænger til en vogn			24
drættetøj til stude	1		32
1 hjul.....			32
16 gamle får	21		32
7 lam	4		8
2 stude	35		2

2 kør

Rdlr. Mark Skilling

20

---

126 rdlr. 22 skilling

Videre forefandtes ikke."

Slutningen af skiftet er nærmest ulæselig.

blev født 1768 i Borup, Svostrup Sogn, han blev døbt d. 13. marts 1768, båret af Gravers Laursens enke af Dalsgård, faddere var: Rasmus Østergaard af Grauballe, Rasmus Pedersen, Christen Jacobsen og Morten Thomsens datter, alle af Borup.

Han blev trolovet d. 24. november 1793 og gift d. 20. december samme år med

Anne Nielsdatter

61

Forlovere var: Anders Christensen og Christen Sørensen, begge af Svostrup.

Anne Nielsdatter blev født 1774 i Borup, Svostrup Sogn, og døde d. 6. september 1816 samme sted af barselsfeber, hun blev begravet d. 8. september.

Efter Anne Nielsdatters død blev Peder Jensen gift igen d. 5. december 1816 i Svostrup med

Anne Marie Thomasdatter

Forlovere var: gårdmand Peder Sørensen og Niels Hjort af Grauballe.

Hun døde d. 17. januar 1845 i Borup, Svostrup Sogn og blev begravet d. 26. januar, 50 år gammel.

Peder Jensen bestyrede fra før 1801 en gård i Borup, Svostrup Sogn, som hans broder, der havde købt en selvejergård i et nabo-sogn, havde fæste på under Allinggård. Den 14. september 1802 får Peder Jensen selv fæstebrev på gården, fæstebrevet der er indført i Allinggårds fæsteprotokol lyder:

"Fæstebrev til Peder Jensen i Borup 1802.

Jéan Arnold Fischer til Allinggård gør vitterligt at jeg hermed stæder og fæster til Peder Jensen en gård i Borup By, Svostrup Sogn, stående for hartkorn, ager og eng 4 tdr. 2 skpr. 3 fjdkr. 5/6 alb., foruden sin andel af byens skovskyld, hvilke han sin livstid skal nyde i fæste på efterfølgende conditioner:

1.

At han til rette tid betaler alle kongelige contributioner, som nu er eller herefter påbydes.

2.

Erlægger i rette tid efter lov og forordninger landgilde med

forordnede landgildemål, nemlig: rug 5 skp., byg 8 skp., havre 6 skp., en halv brændsvin, som betales, når olden er med 1 rdlr. og ellers 3 mark. Smør 30 mk., penge 2 mark; såvel som en del af udgifterne til kirkerne, skolerne og andre publice ting.

3.

Gør forsvarligt og godt efter tilsigelse det hoveri, som sognets til tinge indgåede kontrakt bestemmer, af hvilken dette fæstebrev findes vedhæftet en af herredsfogden bekræftet genpart, som beløber sig til for hver plov 9 pløjedage, 15 spænddage og 50 gangdage.

4.

Sælges en eller flere gårde eller hartkorn i byen eller sognet til den som samme vil bebo eller beboer, og hans ifæste havende gård hannem tilbydes, skal han være forpligtet til at betale det samme for 1 td. hartkorn som en anden køber givet haver, og være de samme køberconditioner undergivet, dog skal han have 6 måneders varsel og betaling til den følgende omslag i Viborg erlægges.

5.

Af gårdens tilfaldne publice arbejde og rejser forretter han sin andel.

6.

Han skal gøde, dyrke og drive sin i fæste havende gårds jorder, som den bedste avlsmand der i byen, således skal det halve af agerjorden hvile, mens det halve deraf bruges; gøde og forbedre jorden og ejendommen med tilhørende, intet af gårdens tilliggende eller tilhørende bortleje eller lade frakomme eller til upligt bruge. Frede og tilse skoven med alt hvis videre anordninger hannem pålægger, såsom stengårders opsættelse, pile og andre unge træers plantning, humles anlæggelse m.m.

Fæsteren må ikke sælge foder eller tørv eller deslige, ikke heller selv eller tilstede nogen anden at drage med våd, båd eller noget fartøj forbi i fæstehavende ejendomme, ikke heller at nogen fremmed betræder samme; endnu mindre, at den bruges til lodse- eller lasteplads, men gården med dens ejendomme alene at bruges af fæsteren til gårdens og avlens forbedring.

Skulle derimod husbonden få i sinde at gøre anden foranstaltning, da skal fæsteren nyde godtgørelse udi hans landgilde, og i proportion af den ejendom, som imod gårdens øvrige måtte fragå, hvilket husbonden da bestemmer.

7.

Gården er imodtaget efter den herved hæftede syns- og taksa-

tionsforretning af 24. august d.å., hvori brøstfældigheden er ansat til 19 - 5 - 4, og den ham leverede besætning og inventarium vurderet til 101 rdlr. 5 mark 12 skilling og desuden æde- og sædekorn, der stedse i samme stand vedligeholdes.

8.

Sit korn skal han lade male i Alling eller Holms Mølle imod lovlig told.

9.

Min ordre skal han være hørig og lydig.

10.

Fordi gården efter fæsterens begæring er hannem forundt på livstid, derfor og således er indfæstningen 50 rdlr. eftergivet, som jeg ellers mere ville have haft end akkorderet er.

Forøvrigt retter fæsteren sig efter de kongelige allernådigste anordninger, alt under dette fæstebrevs forbrydelse.

Allinggård d. 14. september 1802.

J.A. Fischer."

Denne gård køber han til selveje i 1809 og driver den derefter til efter 1820. Før 1823 nævnes han som husmand i Borup, i 1827 flytter han til et hus i Tandskov, Serup Sogn, men allerede 1831 er han tilbage i Borup, han er da husmand. I 1836 bor han i Svostrup og i 1845 i Borup, men forsvinder derefter fra sognet.

Jens Pedersen Munk

62

blev født ca. 1788 i Balle og døde d. 9. maj 1856 i Sinding, han blev begravet d. 18. maj, 68 år gammel.

Han blev trolovet d. 23. januar 1812 og gift d. 14. marts samme år med

Anne Margrethe Nielsdatter

63

Forlovere var: Poul Nielsen og Erik Jensen.

Anne Margrethe Nielsdatter blev født 1791 i Øster Bording, Balle Sogn, hendes død har det ikke været muligt at finde.

Hun blev døbt d. 15. maj 1791, båret af Christen Sørensen Overgaards hustru af Borup, faddere var: Niels Pedersen i Vester Bording, Daniel Mortensen, Anders Andersen af Øster Bording, Poul Andersens hustru af Vester Bording, alle af Balle Sogn.

Jens Pedersen Munk var først smed i Balle til 1837, hvorefter han flyttede til Sinding. Efter hans død blev Anne Margrethe Niels-

datter gift igen d. 7. december 1858 i Sinding med enkemand

Rasmus Jensen

der døde d. 12. august 1870 i Sinding og blev begravet d. 18.
august, 68 år gammel.

blev født 1724 i Bording Mølle, Bording Sogn, og døde 1787 i Engesvang, Kragelund Sogn, han blev begravet d. 11. juni.

Han blev gift 1757 i Kragelund med

Sidsel Nielsdatter

71

der blev født ca. 1733, hun levede endnu ved folketællingen 1787, da boede hun hos svigersønnen i Engesvang, hun kaldes da fejlagtig Sidsel Kjeldsdatter.

Christen Pedersen (Møller) får i 1752 skøde på en gård i Skygge, skødet, der er dateret Bording Mølle 22. maj 1752, oplyser:

"P.J. Lundums skøde til sin søn Christen Pedersen på toparts gård i Østergård 2 tdr. 1 skp. 1 fjdkr., beliggende i Skygge By, Kragelund Sogn."

Senere flytter han til Karup Mølle, hvor datteren Else bliver døbt i 1758, 1765 bor han endnu i Karup Mølle, 1767 får han datteren døbt i Karup og 1771 datteren Anna, derefter flytter han vist til Kølsen Mølle i Vorde Sogn, ved hans død, nævnes han i kirkebogen som Christen Pedersen Møller fra Kølsen.

Mads Knudsen Brunberg

76

blev født ca. 1742 i Brunberg, Bording Sogn, og døde 1795 i Hestlund, Bording Sogn, han blev begravet d. 9.marts, 54 år gammel.

Han blev gift d. 2. november 1767 i Bording med

Karen Clemmensdatter

77

der blev født ca. 1739 i Hestlund, Bording Sogn, og døde 1795 samme sted, hun blev begravet d. 8. april, 56 år gammel.

Mads Knudsen Brunberg boede i Hestlund, hvor han havde en gård i fæste. Denne gård købte han til selveje ved skøde af 12. juni 1792. Skødet, der er indført i Ginding Herreds skøde- og panteprotokol, folie 31, lyder i uddrag:

"Jeg Holger Sehestedtridder af Dannebrog, Hans kongl. majest. bestalter, kammerherre, kendes og herved tilstår at have solgt og afhændet, ligesom jeg herved sælger, skøder og aldeles afhænder fra mig og mine arvinger til velfornemme Mads Brunberg og arvinger

den mig tilhørende bondested i Hestlund By, Ribe Stift, Bøvling Amt, Ginding Herred, Bording Sogn, som bemeldte Mads Brunberg selv beboer og i fæste haver, der står for hartkorn ny landmålingsmatricul 2 tdr. 6 skp. 1 fjdkr. 2½ alb., skriver to tønder, seks **skepper**, 1 fjerdingkar og to et halvt album hartkorn, hvilken sted med bygninger og ejendomme af ager og eng, hede, kær, mose, fort og fallet, vådt og tørt, inden og uden markskel, herlighed og rettighed i den stand som det nu befindes, intet i nogen måde derfra undtagen af hvad navn nævnes kan, som samme sted og dets hartkorn med rette tilligger af alders tid med rette tillagt haver og med rette tilligge bør, velbemeldte Mads Brunberg og hans arvinger må eje og på alle lovlige måder bruge og beholde til evindelig arv og ejendom, så jeg og arvinger ingen ydermere del, lod, ret eller rettighed haver til bemeldte sted i nogen måde, såsom jeg derfor haver erholdt den mundtlig aftalte og belovede betaling med 170 rdlr., skriver et hundrede og halvfjersindstyve rigsdaler, desårsag jeg for mig og mine arvinger, een for alle og alle eller nogle for een, fri, frelser og fuldkommelig skøder og hjemler oftbenævnte Mads Brunberg og arvinger forestående køb for hver mands krav og tiltale som derpå med rette kunne tale eller nogen lovlig præntention gøre. Køberen forbindes alene til at holde og opfylde de kongelige resolutioner af 8. december 1784 og 13. juli 1785, såvel som alle de kongelige anordninger selvejere betræffende, og at han når rentekammeret i fremtiden finder for godt nærmere at anordne, besørger sine jorder udskiftede af fællesskabet, og derved i alle dele retter sig efter de kongelige anordninger udskiftningen betræffende.

Foranstående af mig udstedte skøde, som uden mig dertil varsel at give, må til tinge læses og protokolleres, bekræftes med min egenhændige underskrift og forsegling, og haver jeg tillige formået hr. købmand Peder Smith og sr. Mads Skou, begge her i Holstebro, sammen med mig til vitterlighed at underskrive og forsegle.

Holstebro d. 12. juni 1792."

Ved folketællingen 1787 havde Mads Knudsen Brunberg og Karen Clemmensdatter 5 hjemmeboende børn, nemlig Laurits, 14 år, Karen, 11 år, Knud, 10 år, Clemen, 8 år, og Christen, 3 år. Desuden boede Karen Clemmensdatters barn af første ægteskab i gården. Hun hed Mette Lauritsdatter og var 22 år gammel.

Karen Clemmensdatters første mand er sikkert den Laurids Knudsen Højriis, der døde i Hestlund i 1765.

Niels Pedersen

78

blev født 1732 i Lægdsgård, Ikast Sogn, og døde 1794 samme sted, han blev begravet d. 7. marts, 63 år gammel.

Han blev døbt d. 30. september 1732, båret af Niels Holds lille datter, faddere var: Jacob Bur, Ole Lægdsgaard og Kirsten Juulsgaard.

Niels Pedersen blev gift sidst i 1750'erne, men hvor vides ikke, med

Maren Mikkelsdatter

79

der blev født ca. 1733 og døde 1815 i Lægdsgård, Ikast Sogn, hun blev begravet d. 2. juni, 82 år gammel.

Niels Pedersen var fæster af halvdelen af Lægdsgård, hvis samlede hartkorn var 7 tdr. 5 skpr. 3 fjdkr. o alb.

Anders Jespersen Kjærgaard

80

Hans herkomst har det ikke været muligt at finde, ligesom han ikke ses død i Gellerup Sogn.

Han blev gift d. 15. juni 1757 i Herning med

Karen Andersdatter

81

der blev født 1735 i Brændgård, Herning Sogn, og døde 1786 i Birk, Gellerup Sogn, hun blev begravet d. 23. marts, 51 år gammel.

Anders Jespersen Kjærgaard var først fæster af Kjærgård i Sunds under Herningholm Gods. Omkring 1780 fik han fæste på en gård i Birk, Gellerup Sogn, under samme gods, denne gård fik efter ham navnet Kjærgård. I 1790 købte han den til selveje af Herningholms ejer, kammerherre Holger Sehestedt. Af skødet ses det, at Kjærgård var en af de bedste gårde under dette gods. Prisen var 650 rdlr., de fleste andre gårde, der blev solgt på den tid var billigere. Det fremgår endvidere af skødet, at gårdens areal, der var over 5 tdr. hartkorn, omfattede 1/6 af Birks skovjorder.

I Herningholm Skifteprotokol er indført skifte efter Karen

Andersdatter:

"Skifte efter Anders Kjærgaards hustru 1786.

Anno 1786, 15. maj, indfandt sig på sit høje herskabs, højvelbårne hr. kammerherre og ridder Holger Sehested til Herningholm hans vegne Christen Hedegaard ibd. med tiltagne 2de vurderings- og vitterligheds mænd, navnlig Niels Larsen og Lars Christensen, begge af Birk, for udi bem. Birk at foretage og fuldføre et lovligt skifte efter den ved døden afgangne Karen Andersdatter, imellem enkemanden Anders Jespersen så og hans med den salig afdøde udi ægteskab sammenavlede børn, nemlig: en søn Anders, 17 år, en søn Niels, 14 år, en datter Karen, 19 år. Som formynder for bem. børn var mødt børnenes morbroder Christen Andersen af Holling i Herning Sogn, i hvis overværelse forretningen blev fremmet som følger:

Skifteretten fremlagde den her på stedet sidstleden 16. marts holdte registrerings- og vurderings- og forseglingsforretning til forretningens indlemmelse.

Derefter blev begyndt med registrering og vurdering, og ved boens åbning findes forseglingen i alle måder ubrudt.

	Rdlr.	mark	skilling
1 fyrrebord		2	
1 viseværk	1		
1 tinfad		1	
1 tepotte			4
1 stenkrus			4
2 små glas			8
1 messing lysestage			8
1 flødebøtte			6
4 træstole		2	
1 liden lysestage			4
1 indelukket sengested, hvorpå fandtes:			
1 blåstribet olmerdugs overdyne	1		
2 blågarnslagener		2	
1 do. olmerdugs hovedpude		1	
1 do. seng, hvorpå fandtes:			
1 rød og hvid vadmelsdyne		5	
1 liden blå og mørkstribet hovedpude		1	
1 do. lang pude			12
1 blågarnslagen		1	
1 hølssklæde		1	8

	Rdlr.	mark	skilling
	1	2	
2 spinderokker			
1 kærne			8
1 bøgetrug			4
1 ørebalje			8
6 sorte og 4 røde stenfade			10
1 jernpande			8
2 par karter		3	
1 liden bryggerkedel af kobber	2		
1 stor standtønde		1	
1 øltønde		1	8
1 do. fjerding			8
2 vandspande		1	
1 bryggerkar		1	
1 liden håndkværn		1	8
1 ildtang			4
2 skorstenslænker			4
2 hægeskabe	1		
1 stor egekiste	1		
1 fyrrekiste		1	8
2 gl. skrin		1	
1 stort kar, 1 selde		1	4
1 stor sortbrun krukke			4
1 sengested, hvorpå fandtes:			
1 hvidstribet hamp dyne	1		
1 do. hovedpude		1	8
1 ulden hølsklæde		1	
Den saliges gangklæder:			
1 rødtribet skørt		1	8
1 blå snørliv		1	
1 brun kåbe af vaðmel		2	
1 gl. grøn trøje		1	
1 sort hat			8
1 rød bunden trøje			8
1 grå stribet skørt		2	
1 par gl. sorte strømper			8
1 rød ny skørt		1	
1 snøreliv		1	8
1 sort do.			12
1 blå forklæde			12
1 blå tørklæde		1	4
1 blårgarns særk		1	

Rdlr. mark skilling

1 grøn hue			4
1 hvidt klæde			10
noget hovedlinned			8

Udvendig besætning:

I stalden:

1 brun hoppe, 13 år	10		
1 do., 17 år	8		
1 do., 5 år	12		
1 blå hoppe, 12 år	16		

I køhuset:

1 gråbroget ko, 5 år	8		
1 sort do., 13 år	5		
1 grå hjelmet, 13 år	4	4	
1 sort hjelmet, 13 år	5	2	
1 sort do., 14 år	6		
1 grå do., 5 år	7		
2 grå ungnød	8		
4 åringskalve	10		
2 sorthjelmede kvier	10		
16 fårehoveder	10	4	
1 svin	2		

Vognredskaber:

1 beslagen vogn med tilbehør	8		
1 do. uden beslag med drættetøj	2		
1 plov med tilbehør	1	2	
1 harve med jerntænder		1	8
1 træ do.		1	
1 hakkelseskiste med kniv		1	8
1 slibesten		1	
2 høleer	1		
2 river			8
2 tørvespader		2	
1 økse			10
2 naur			8
1 båndkniv			4
1 sav			10
2 hugjern			4
1 hammer og hovtang			8
4 sække af hamp	1		
1 jerngreb, 1 do. af træ		1	4

	Rdlr.	mark	skilling
1 træskovl			4
1 plejl			4
1 jernstang		1	8
	155	0	14

Hvorimod boens gæld og besværing er følgende:

Husenes brøstfæld:

salshuset bestående af 12 fag	24		
Laden norden i gården, står 8 fag, meget høj og faldefærdig	64		
en mindre lade 13 fag	26		
Fæhuset, 23 bindinger	23		

Restance af klg. skatter og landgilder til husbonden, så vidt som ses at være afskrevet i hans kvitteringsbog

18	3	8
----	---	---

Besætningen efter loven henhører

5 dygtige arbejdsbæster	50		
En god beslagen vogn	10		
1 do.	6		
1 plov med tilbehør	2		
1 harve	1		

Herskabets pretensioner

224	3	8
-----	---	---

Den sal.s begravelse ialt

8		
---	--	--

hvorimod enkemanden fordrede sin lige imod med

8		
---	--	--

Der nu ingen meldte sig med videre dette stervbo til indtægt eller udgift at beregne, blev dette skiftes bekostning ansat for ialt

3		
---	--	--

Vurderingsmændene forlangede intet.

Summa boens gæld:

243	3	8
-----	---	---

Dette skylding som likvideret med boens gæld ses at intet kan blive at arve, da gælden overstiger indtægten med 86 rdlr. 2 mark og 10 skilling.

Men enkemanden fremstod for skifteretten og begærede at vedblive stedet og besætningen, hvilket ham og blev bevilget at være ansvarlig til husenes brøstfæld og besætning, samt forsørge børnene opdragen med klæde og føde samt lærdom og anden kristelig

undervisning og velanstændige opdragelse. Desuden holdes skifteforvalteren fri, anger- og skadesløs for hvad som af dette skifte både nu og i fremtiden kan flyde og dependere, hvilket enkemanden indgik og lovede at holde og efterkomme.

På sådanne vilkår er dette skifte sluttet og bekræftet med hænder underskrift.

Datum ut supra.

På skifteforvalterens vegne: C. Hedegaard.

Enkemanden: Anders Jespersen.

Som formynder: Chr. Andersen.

Som overværende og vurderingsmænd: Niels Larsen og
Lars Christensen."

Peder Sørensen Hagelskjær

82

blev født 1745 i Hagelskær, Ikast Sogn, og døde d. 5. juni 1828 i Ravnsvadgård, Ikast Sogn, han blev begravet d. 13. juni.

Han blev døbt d. 19. september 1745, båret af Morten Birks hustru, faddere var: Peder Laursen, Morten Kølbæk, Thomas Laur- sen, madam Fanøe, Sidsel Kølbæk og Johanne Birk.

Peder Sørensen Hagelskjær blev trolovet d. 27. april 1770 og gift d. 8. juni samme år med

Kirsten Cathrine Jensdatter

83

Hun blev født 1749 i Skjalmstang, Ikast Sogn, og døde 1803 i Ravnsvadgård, Ikast Sogn, hun blev begravet d. 7. februar.

Hun blev døbt d. 31. august 1749, båret af Maren Jensdatter, faddere var: monsr. Brøndums tvende karle, Peder Skrædders hustru og Maren Sørensdatter ved kirken.

Efter Kirsten Cathrine Jensdatters død blev Peder Sørensen Hagelskjær gift anden gang i 1803 med enken

Maren Smedegaard

der var fra Frølund, hun blev født ca. 1747 og døde d. 16. marts 1820 i Ravnsvadgård, Ikast Sogn.

Peder Sørensen Hagelskjær overtog i 1770 Ravnsvadgård og drev den til 1809, da han afstod den til søstersønnen Ole Nielsen fra Hold. Ole Nielsen skulle svare aftægt til Peder Sørensen Hagelskjær og hans anden hustru Maren Smedegaard, samt eventuelt af-

holde bryllup m.m. for de to ugifte døtre.

Året før sin død gjorde Peder Sørensen Hagelskjær skifte med børnene, ved hans død meddeler skifteprotokollen derfor kun:

"I overensstemmelse med herredets mindre skifteprotokol nr. 1 indføres her følgende forretning: År 1828 d. 7. juni mødte efter S.T. hr. herredsfoged Landts ordre sognefoged Frederik Skou og tiltagen vurderingsmand Søren Hvirgel begge af Ikast Sogn at foretage registrering og vurdering efter afdøde aftægtsmand Peder Sørensen i Ravnsvad, Ikast Sogn, og blev da vurderet som følger:

1 fyrbord o rdlr. 4 mark o skill.

2 træstole med hallem sæder 1 "

omhæng til en seng, vadmelsdyne, olmerdugsdyne osv.

1 blå mandskiol 4 "

blå bukser, strømper, undertrøje,

1 gl. hat, 1 ildtang, 1 fyr (tøj) osv.

Ialt vurderedes efterladenskaberne til 5 rdlr. 5 mark 10 skill.

Således er denne registrering og vurderingsforretning foretaget efter nøjeste skjønnende og overbevisning så sandt hjælpe os Gud og hans hellige ord.

Datum ut supra.

F. Skov. Søren Hvirgel.
m.f.p."

Niels Sørensen Klostergaard

86

blev ifølge folketællingen 1787 født ca. 1736, men hverken hans fødsel eller død er fundet.

Han blev trolovet 4. påskedag 1761 og gift d. 19. juni samme år i Sejling med

Johanne Pedersdatter

87

der blev født ca. 1737 og døde 1798 i Sejling, hun blev begravet d. 28. maj, 60 år og 6 måneder gammel.

Niels Sørensen Klostergaard var gårdmand i Klostergaard, Sejling.

Filip Hermann

96

blev født ca. 1730.

Han var gift med

Catarina N.N.

97

der blev født ca. 1734.

Filip Hermann indvandrede fra Greichau i Pfalz og opgives at være bødker. I 1760 fæstede han en kolonigård i Frederikshåb, Randbøl Sogn, men allerede i 1765 solgtes hans ejendele og han forlod igen landet, efterladende en 13-årig søn hos slægtninge på Alheden.

Johann Baltzar Lauth

98

blev født ca. 1708 og døde før 1787.

Han var gift med

Anna Maria Schuch

99

der blev født ca. 1715, hun levede endnu ved folketællingen i 1787.

Ægteparret indvandrede i 1760 fra grevskabet Erbach i Pfalz og fæstede samme år en gård i Grønhøj, Frederiks Sogn. Før 1776 blev gården afstået til svigersønnen Johann Jacob Hermann.

I 1763 karakteriseres Johann Baltzar Lauth som flittig, nøgtern og god bonde.

Præstegården i Frederiks brændte d. 26. april 1809 og igen d. 8. april 1849, ved sidste brand brændte også kirkebøgerne. De eksisterende kirkebøger begynder først 1814.

Johann eller Johannes Rost

100

blev født ca. 1732 og døde ifølge skiftet efter ham ca. 1780.

Han var gift med

Marie Cathrine Such (eller Schmunck)

101

der blev født ca. 1728 og døde efter 1787.

I skifte efter manden kaldes hun Such men i folketællingen

1787 Schmunch.

I Alhedens koloniers skifteprotokol er indført skifte efter Johannes Rost, skifteprotokollen er dårligt bevaret og delvis ulæselig, her gengives:

"Den 30. november 1780 skifte efter Johannes Rost i Frederikshøj imellem enken Marie Cathrine Such og børnene: Conrad, 15 år . . . ., 13 år, Johann Henrik, 6 år, Marie Margrethe, 20 år, Anna Barbara, 17 år, Agathe . . . . ., Enkens lavværge er Johs. Jung og børnenes formynder Johann Peder Bitsch."

Af særlige ting fra boet anføres en bibel, bibelske historier, en postil og en gammel gudelig bog. Af kreaturer var der 4 trækstude, af køer og kvier nævnes 5, samt 14 gamle får og 7 lam. Den samlede indtægt opgives at være 104 rdlr. 2 mark og 13 skilling.

Af udstående gæld er der 2 rdlr. 2 mark.

Samlede aktiver bliver 106 rdlr. 4 mark og 13 skilling.

Boens udgifter og besvær:

Mangler ved besætningen:

4 stude a 10 rdlr.	40 rdlr. 0 mark 0 skill.
2 køer a 6 rdlr.	12 "
8 får a 1 rdlr.	8 "

Manglende redskaber:

1 vogn med behør	6 " 4 "
1 plov med behør	2 " 4 "
1 harve	4 "

Gårdens samlede brøstfæld er 16 rdlr. 0 mark 0 skill.

Den sal. mands og enkens begravelse 16 rdlr.

Skyldig til Philip Filbert 4 rdlr. 3 mark

Skyldig til Jakob Bertel 3 mark

Ialt 107 rdlr. 0 mark 0 skill.

Skiftets omkostninger 3 " 3 " 8 "

Boets samlede udgifter 110 rdlr. 3 mark 8 skill.

Der bliver altså et underskud på 3 rdlr. 4 mark 11 skill.

Johann Pete Bitsch 102

var gift med

Eva Jung 103

De indvandrede i 1760 fra grevskabet Erbach og fæstede en gård i Gammel Frederikshøj, Frederiks Sogn. Begge ægtefæller levede ved folketællingen 1787 men var døde ved folketællingen 1801.

I et brev til landsretssagfører Lindgaard Pedersen i Viborg, dateret d. 3. april 1956, fortæller præsten i Reichenboch über Bensheim Georg Mage om slægten Bitsche's oprindelse.

Johann Pete er født i Reicherboch d. 9. november 1731 og døbt d. 11. november samme år, faddere var: farbroderen Johann Pete Bitsch.

Eva Jung blev født ca. 1741 i nærheden af Darmstadt.

Jens N.N.

104

der var bosat i Fly, døde før 1776.

Han var gift med

Kirsten Jensdatter

105

der blev født ca. 1722 og døde d. 3. januar 1808 i Fly, 86 år gammel.

Niels Christensen

106

blev født ca. 1717 og døde 1782 i Bærsholm, Estvad Sogn, han blev begravet d. 5. februar, 65 år gammel.

Niels Christensen blev trolovet d. 22. september 1746 og gift d. 27. oktober samme år i Estvad med

Anne Marie Christensdatter

107

der blev født 1725 i Bærsholm, Estvad Sogn, hun ses ikke død i Estvad Sogn.

Hun blev døbt d. 18. februar 1725, båret af mosteren Maren Svendsdatter, faddere var: Peder Kjeldsen af gården, Frands Snedker af Estvad, Jens Christensen ibidem, Inger Nielsdatter i Bærs og Jacobe Svendsdatter.

Niels Christensen overtog d. 16. december 1760 fæstet af den halve del af den gamle herregård Bærsholm, Estvad Sogn, under Estvadgård Gods, efter svigerfaderen. Den 15. november 1774 overtages fæstet af samme gård af Niels Christensens næstældste søn Christen Nielsen.

I Estvadgård Klosters skifteprotokol er indført:

"Skifte efter Niels Christensen i Bærsholm 1782.

Anno 1782 d. 27. februar, indfandt sig i Bærsholm til 30. dags holdelse efter afgangne Niels Christensen forvalter Laurberg fra Estvadgård med tiltagne vitterligheds- og vurderingsmænd Niels Andersen af Børs og Søren Fisker tjenendes her i gården, for at registrere og vurdere boets tilhørende til videre skifte og deling imellem enken Anne Marie Christensdatter og de med hendes sal. mand i ægteskab sammenavlede børn, såsom Christen Nielsen, 29 år, Christen Nielsen, 27 år, Jens Nielsen i 14. år, Maren Nielsdatter, 22 år, Anne Nielsdatter i 13. år, item. et datterbarn med Mikkell Mortensen i Hesselbjerg, navnlig Niels Mikkelsen i 9. år, hvis far var herværende, der som rette født værge burde iagttage barnets ret. Så blev og Jens Jørgensen i Bærsholm ansat til at værge for den umyndige søn og tvende døtre, ligesom og enken havde formået Hans Krog i Flyndersø Mølle til at være hendes lavværge, og da de alle var til stede, blev forretningen i deres hos- og overværelse foretaget og behandlet således.

Men førend der blev begyndt med nogen registrering, foreviste den næstældste søn Christen Nielsen det ham der på gården under 15. november 1774 meddelte fæstebrev, hvorudi hans sal. far, der selv havde modtaget gården med fuld besætning, havde ladet bestemme, hvad besætning, der igen med gården til ham skulle følge og udleveres, der skal bestå i 5 bæster, 5 køer, 4 stk. 3-års stude, 4 stk. 2-års do., 2 kalve og 24 stk. får, og når dette skal udredes af den i gården nu forefindende besætning, ville derfra udkomme lidet eller intet til boens fordel, hvilket han anså som sin pligt at tilkendegive såvel skifteretten som sine medarvinger.

Den ældste søn Christen Nielsen som af dette foreviste fæstebrev måtte erfare, at der udi indfæstningspenge til herskabet var betalt 100 rdlr., og at hans broder med en aparte forskrivning til sin mor havde forbundet sig ved gården tiltrædelse at betale til de 2 yngste søskende 30 rdlr., alt i hensigt, at de, som uforsørgede, alt for tidligt kunne komme til at savne deres far, og derfor på sådan en måde at nyde nogenlunde vederlag, følgelig kunne man med rette anse at hans broder havde nyt 70 rdlr. af sin far, hvorimod han ikke havde nyt noget".

Den øvrige del af skiftet omhandler striden mellem de to brødre, det ender dog med at den næstældste beholder fæstet på gården, mod at forpligte sig til at forsørge moderen og de umyndige søskende.

blev født ca. 1725 og døde 1798 i Trevad, Vridsted Sogn, han blev begravet d. 4. marts, 73 år gammel.

Han var gift med

Kirsten Gregersdatter

109

der blev født ca. 1718 og døde 1790 i Trevad, Vridsted Sogn, hun blev begravet d. 7. oktober, 72 år gammel.

Jens Pedersen var fæstegårdmand i Trevad under Lundgård Gods. Han har sikkert haft fæste på den gård i Trevad, som sønnen Jacob Jensen senere overtog, gårdens hartkorn var: 2 tdr. 3 skp. 3 fjdk. 2 $\frac{1}{2}$ alb.

I Lundgårds skifteprotokol finder vi skiftet efter Kirsten Gregersdatter:

"Anno 1790, den 28. oktober, indfandt sig udi Trevad By hos aftægtsmand Jens Pedersen udi stervboen efter hans afdøde hustru Kirsten Gregersdatter, som her på stedet d. 29. september sidst ved døden var afgangen, assessor Friis fra Lundgård som skifteforvalter for at registrere og vurdere samt tillige at holde skifte og deling efter bem. afd. Kirsten Gregersdatter, imellem hendes efterladte mand Jens Pedersen på den ene og hans medarvinger, den sal. kones efterladte børn og børnebørn på den anden side, hvilke er: en søn Peder Jensen, som bor i Vroue, en do. Jacob Jensen, som bor her på stedet udi Trevad, begge myndige. En datter Mette Jensdatter, gift med Jeppe Troelsen i Daugbjerg, en do. Bodil Jensdatter, gift med Jørgen Søndergaard her i Trevad, og en do. Else Jensdatter, som var gift med Christen Clausen her i Trevad, men er død og har efterladt sig 3 børn, nemlig en søn Claus Christensen, 17 år, en do. Niels Christensen, 9 år, og en datter Sidsel Christensdatter, 7 år. Til og ved samme skifte var af arvingerne nærværende: Christen Clausen her af Trevad på sine umyndige børns vegne, Jørgen Søndergaard her af Trevad på sin hustrus vegne, Peder Jensen af Vroue på egne vegne, Jacob Jensen her af Trevad på egne vegne, samt Jeppe Troelsen på sin hustrus vegne. Så var og tillige nærværende som vitterligheds- og vurderingsmænd Søren Andersen og Christian Clausen, begge af Trevad. Hvor da blev udi overværelse af alle foranførte tilstædeværende registreret og vurderet samt derefter forrettet som følger:

Sengeklæder:

1 hvid med røde og grønne striber olmerdugs overdyne		1 rdlr.	2 mark	0 skill.
1 liden do. hovedpude			2 "	
1 do.			1 "	
1 hvid vadmels do.			1 "	8 "
2 vadmelslagner			3 "	
1 sribet vadmels underdyne			3 "	8 "

Den salig kones gangklæder:

1 gl. sort kjortel af firsillet tøj			2 "	8 "
1 do. skørt			1 "	
1 rød firsillet skørt			3 "	
1 grøn do.	1	"		
1 rød vadmels do.	1	"	1 "	
2 gamle do.			1 "	8 "
2 gamle snøreliv, 2 gl. trøjer			3 "	
1 brun trøje			1 "	12 "
1 cattuns kåbe	1	"	2 "	
1 blå firsillet trøje			2 "	8 "
1 do. af Danzig tøj			2 "	
1 ulden blåtavlet forklæde, 1 do. linned sribet			2 "	8 "
1 par sorte vanter				4 "
4 blågarns særke			5 "	
2 huer				6 "
1 fløjls sort do., 1 do. pandestykke				10 "
2 par halvvarmer				4 "
2 hvide trehjørnede klæder				10 "
5 stk. hovedlinned				8 "
1 blågarns firhjørnet klæde				6 "
1 blåtavlet tørklæde				8 "
1 par gamle blå strømper				4 "
1 gammel sort kyse				6 "
1 par gamle strømper uden fødder				4 "

Enkemanden og de øvrige tilstedeværende blev af skifteretten tilspurgt om de vidste mere i nogen måde at angive stervboen tilhørende, det sig være rede midler, bohave eller andet, ved hvad navn nævnes kan, de da samme ville anmelde. Hvortil de samtlig svarede

nej.

Beløber sig da den ganske stervbos indtægt og beholdning efter vurdering til den summa

11 rdlr. 3 mark 2 skill.

Hvorimod opføres stervboens udgift og besværing som følger:

Begravelsesomkostning: Sønnen

Jacob Jensen her på stedet havde bestyret og bekostet den sal. kones begravelse (kisten undtagen, som den sal. kone havde selv). - Hvortil han berettede at være medgået til præst, degn m.m. i højeste

6 "

Derimod påstod enkemanden udtagen til sin egen begravelse lige med den sal. kones ifølge loven, der altså udføres med lige summa

6 "

Videre meldte sig ingen, som havde noget at fordre, ligesom og enkemanden berettede at han ej til nogen var noget bortskyldig.

Altså opføres for skifte- og skriver-salarium

1 "

Vurderingsmændene

2 "

Summa denne stervbos udgift og besværing

13 rdlr. 2 mark 0 skill.

Balanceret med foranførte stervbos indtægt

11 " 3 " 2 "

Bliver en indtægtsmangel af

1 rdlr. 4 mark 14 skill."

Skiftet sluttet med, at enkemanden lover at betale enhver sit, hvorefter alle tilstedeværende underskriver.

Oluf Thomsen

110

blev født ca. 1730 og døde i begyndelsen af august 1792 i Bækgård, Fly Sogn. Kirkebogen oplyser, at han var 62 år gammel, men der er ikke anført nogen dato for hans død eller begravelse.

Han var gift med

Kirsten Christensdatter

111

der blev født ca. 1741 i Toftegård, Fly Sogn, og hun døde 1804 i Bækgård, Fly Sogn, hun blev begravet d. 9. januar, 63 år gammel.

Oluf Thomsen var fæster af Bækgård i Fly, gårdens hartkorn var da 4 tdr. 5 skp. 1 fjdk. 2 alb. og hørte under Lundgård Gods. Gården, der før havde hørt under Estvadgård Gods, blev ved matrikuleringen 1688 nedsat fra 7 tdr. hartkorn til de nævnte 4 tdr. 5 skp. 1 fjdk. og 2 alb.

Da kirkebogen for Fly Sogn først begynder 1776, har det ikke været muligt at finde hans dåb, men han er sikkert født i Bækgård. Svend Aakjær fortæller i Skivebogen 1919-1922 i en artikel om Fly-gårde, at Bækgård fra 1657 til 1686 beboes af fæsteren Thomas Olesen, som så må være Oluf Thomsens oldefar, senere beboes den af Thomas Olesens enke Maren Nielsdatter. Fra 1637 til 1646 hedder fæsteren Ole Jensen og er sikkert Oluf Thomsens tipoldefar, i 1651 beboes Bækgård af Ole Jensens enke Kirsten Thomasdatter.

Skifte efter Oluf Thomsen, indført i Lundgård skifteprotokol.

"Anno 1792, d. 2. september, indfandt sig underskrevne skifteforvalter med 2de vurderingsmænd, navnlig sr. Chr. Brøndum, degn i Fly, og gårdmand Peder Nielsen Dam samme sted i stervboen efter fæstebonden Oluf Thomsen i Fly som 30. dagen efter dødsfaldet, for at registrere og vurdere hvad som måtte forefindes i boen til påfølgende lovlig skifte og deling imellem enken Kirsten Christensdatter på den ene, og hendes med den afdøde sammenavlede børn, som enken angav at være: en datter, navnlig Anne, gift med selvejer Jakob Jensen i Trevad, og en søn hjemme i gården, navnlig Christen, i 17. år, samt stervboens lovlige kreditorer på den anden side. Enken var selv tilstede og deklarerede, at hun havde antaget som hendes lavværge hr. Oluf Qvist fra Skive, der od til den ende var nærværende. Selvejer Jakob Jensen af Trevad var og tilstede på sin hustrus vegne. Enken deklarerede at hendes sal. mand havde ingen helbrødre, men vel halvbrødre som var i København og ingen af dem her i landet. Derimod anmeldte hun, at hun havde en helbroder her i byen, fæstegårdmand Christen Christensen. Thi fandt skifteretten at han var pligtig at være formynder for den umyndige søn Christen, og blev han derfor anmodet at indfinde sig her ved forretningen, og efter nogen tids forløb indfandt Christen Christensen sig og påtog sig værgemålet for den umyndige søn Christen. Hvorefter foranførte forretning tog sin begyndelse i ovenanførtes overværelse, således:

	Rdlr. mark skilling.	
I stuen:		
1 langt fyrrebord med åben fod	1	8
1 bæk ved samme		2
1 do. som enken sagde at have lånt.		
1 gl. egeskab	4	
3 røde stenkovse		2
1 do. tallerken		2
4 stk. hyldefjæl		8
1 gl. sengested i væggen, som var indmuret:		
Klæder på denne:		
1 rød og hvid olmerdugs overdyne	3	8
1 tosillet vadmels lagen		8
1 sort do.		6
1 sort og hvidstribet overdyne uden fyld	1	
2 puder, hvoraf den ene er sort og hvid- stribet, og den anden blå og hvidstribet	2	8
I et kammer indenfor:		
1 gl. fyrrebord med åben fod	1	4
1 kornskæppe		8
1 halmløb		1
1 dejnekar og selde		12
1 sold og 1 drifttrug		12
1 halv øltønde, 1 stk. hyldefjæl	2	
1 loftstige	1	8
1 gl. bordblad, 1 kærne, 1 flødebøtte	1	8
I den yderste stue:		
1 jernbilægger kakkelovn	10	
1 fyrre sengested indrettet som alkove- seng og nagelfast.		
Klæder på samme:		
2 stk. rød- og hvidtavlede ulden om- hæng	1	8
1 gul og hvidstribet olmerdugs over- dyne	1	2
2 grå vadmelslagner	1	
1 grå underdynevår uden fyld	2	
2 olmerdugs puder	2	8
1 lukket sengested, klæder på samme:		
1 blå og hvidstribet olmerdugs overdyne	3	
1 blårgarnslagen		8

	Rdlr.	mark	skilling
1 gl. stribet underdynevår uden fyld			8
1 grøn og hvidstribet olmerdugs pude			12
1 fyrrebord med åben fod og 2 bænke ved samme		3	
3 stk. hyldefjæl			8
1 rød stenfad og 1 blå og hvid tallerken			3
1 spinderok og 2 stole		1	8
Den salig mands klæder:			
1 blå firsillet kjortel	1	2	
1 brun firsillet vest med metalknapper		2	
1 hvid vadmel's do. med metalknapper			4
1 gl. skindtrøje med metalknapper		2	
1 stribet do. med metalknapper		2	
1 par skindbukser, 1 par sorte vadmel's do.		2	
1 par røde strømper, 1 par do. uden fødder		1	
2 blågarns skjorter			12
1 hat og 1 hateslag		1	
1 blå hue		1	8
2 halsklæder			12
1 par sko		2	
1 sort flaske og 1 studsglas			8
I fremmerset:			
1 ildtang			12
1 øre baljekar, 2 stripper		1	8
2 stripper og 1 tapstol		1	
1 kobberkedel i grue på $\frac{1}{2}$ td. rum	5	2	
1 ostehæk og 1 sold			2
1 hamp kornsæk og 1 skind do.		4	8
1 td. rug, 4 skp. byg, 1 skp. malt kunne ej vurderes, da enken sagde at det var forbrugt til husholdningen.			
I dagligstuen:			
1 halvkiste, brunmalet, med lås og nøgle, som enken sagde var sin	1	3	
Deri fandtes intet undtagen enkens klæder, undtagen i en læddike:			
I banko	1		
og i .... skillinger			7 $\frac{1}{2}$
som med rigsdalersedlen blev enken leveret.			

Der foruden fandtes og:

3 alen stribet 2-sillet tøj	4	8
2½ sort vadmæl	3	12
4 pund heglet hør	4	
1 pund rød og grøn garn	1	
1 gl. hængeskab	2	
1 skærekiste med kniv og 1 høle uden drag	3	8
1 spigerbor med skaft		2

På loftet:

1½ skp. rug	3	12
-------------	---	----

Videre fandtes ikke i stuerne, og videre deklarerede enken ikke at vide stervboen tilhørende.

"Enken vidste ikke hvor stor en avl, der havde været dette år, men de tilstedeværende drager sammenligning med Ole Christensens, hvis avl angives at have været:

31 traver rug, af traven det bedste med det værste a 1 rdlr., er	31	
28 traver byg a traven ligeså 1 rdlr.	28	
33 traver havre a traven ligeså 1 rdlr.	33	

Derefter anså vurderingsmændene at der til gården det år kunne være avlet

16 små læs hø a læsset 10 mark	26	4
--------------------------------	----	---

Derefter hjemkom bæsterne af marken, og bestod disse i følgende:

- 1 sort hoppe, 16 år,
- 1 gulblakket do., 14 år,
- 1 brun hest, 14 år,
- 1 sortblakket hopppe, 4 år,
- 1 sort hest, 2 år,
- 1 sort do. i 2. år,

Disse blev for nærværende tid ikke vurderet, og hvorom siden skulle blive handlet inden denne dags forretnings tilendebringelse.

Fæ-kreaturerne:

1 grå plettet ko, 14 år	3	
-------------------------	---	--

	rdlr.	mark	skilling
1 do., 11 år,	4		
1 do., 10 år,	4	3	
1 sort grimet do., 8 år,	4		
1 blå do., 6 år,	4	3	
1 gråbroget do., 3 år	4		
1 hvid stud i 4. år,	5		
1 grå do. i 3. år,	6		
1 hvid do., 2 år,	4		
1 gråbroget do., 2 år,	3	2	
1 do., 1 år,	2		
1 do., 1 år,	1	4	
1 spæd studekalv	1	2	
1 spæd kviekalv	1		

Fårekreaturer:

21 gl. får	21		
2 væddere	2	2	
1 bede	1	1	
10 lam	5		
1 so-gris	1		

Enken deklarerede at hun nu ikke kunne erindre sig, hvor mange kreaturer hendes mand modtog med gården, da han fik den i fæste, men hun sagde, at der var noget af alle slags.

Derefter blev hvad som fandtes ved gården beskrevet, således:

3 vogne, således som de er anførte, der ikke endnu blev vurderet, ikke heller de i den første forretning anførte plov og harve, derefter blev efterfølgende registreret og vurderet således:

1 høle-drag			8
2 lyngleer		2	
2 spader		2	
3 grebe		3	
1 skovl			2
2 høforke		1	4
1 græsbør		2	
1 plejl og 4 river		1	3

	rdlr.	mark	skilling
1 hverresten med jernaksel		3	
1 økse, 1 hammer, 2 gl. naur, 1 bør	1		12
Enken blev tilspurgt om hun vidste mere, stervboen til indtægt, hun angav da:			
6 trætallerkener			6
5 spiseskeer			4
3 lerkar			3
1 skp. malt	1		4
2 skp. byggryn	2		
11 lerpotter og 4 lergryder			8
1 træhjul	2		

Videre sagde enken ikke at angive boen til bedste. Derefter blev hun tilspurgt om hun noget havde tilgode en eller anden, som da her ville opgive samme boen til fordel. Og svarede enken dertil, at hun ikke havde noget tilgode.

Derimod:

blev hun tilspurgt, om hun var noget bortskyldig, om hun da ville opgive samme; og svarede hun dertil, at hun nu ikke kunne erindre sig samme, men hun var skyldig til Frederik Hansens kone

2

og videre at være bortskyldig, erindrede hun ikke."

Boets aktiver sammentælles ikke og yderligere gæld angives heller ikke. Efter flere diskutioner udsættes skiftet, ved et senere møde den 5. april 1793 oplyses det, at enken har fået lov at hensesidde i uskiftet bo.

blev født ca. 1743 og døde d. 22. oktober 1797 i Hauge, Vinderslev Sogn, han blev begravet d. 26. oktober, 60 år gammel.

Han blev gift ca. 1770 med

Anne Kirstine Mikkelsdatter

113

der blev født 1741 i Hauge, Vinderslev Sogn, og døde d. 8. maj 1823 samme sted, hun blev begravet d. 13. maj.

Hun blev døbt d. 12. februar 1741, båret af Hans Jensens hustru i Hauge, faddere var: Mourids Lauridsen af Voer, Jens Christensen af Revl, Christen Lundum, Christen Henriksen og Christen Nielsens hustruer, alle af Hauge.

Rasmus Stigsen var fæster af en gård i Hauge, Vinderslev Sogn, hans fæstebrev, der er indført i Vinderslevgårds fæsteprotokol, lyder:

"Fæstebrev til Rasmus Stigsen i Hauge 1778.

Mathias Lunn, kaptajn og landinspektør gør vitterligt at have stød og fæst, ligesom jeg og herved stæder og fæster fornævnte Rasmus Stigsen i Hauge en gård samme sted, (som han alt længe haver beboet) stående for hartkorn udi matriklen 2 tdr. o skr. o fjdk. $2\frac{1}{2}$ alb., hvilken halve gård bemeldte Rasmus Stigsen må nyde bruge og i fæste beholde med al sin rette tilliggende i by og mark, når han deraf i rette tid svarer og udreder alle kongelige ordinære og ekstraordinære påbud, såvel som herskabets afgift 4 rdlr. 3 mark o skill. årlig i 2de terminer til hvert års 1. maj og martini, samt forretter al fornøden hoveri og rejser her ved gården tillige med de andre bønder, holder gården på bygning, avl og besætning i forsvarlig stand og intet af dens tilliggende bortlejer, forkommer eller til upligt bruger. I det øvrige retter fæsteren sig efter kongelig majestæts allernådigste lov og forordning samt er mig og min ordre hørig og lydig, alt under fæstets fortabelse.

Til bekræftelse under min hånd og segl.

Vinderslevgård, den 5. januar 1778.

M.H. Lunn."

Den 28. november 1785 får Rasmus Stigsen fra Jens Pedersens gård tillagt 1 td. og $1\frac{1}{4}$ alb., gårdens hartkorn bliver således 3 tdr. 1 fjdk. $\frac{3}{4}$ alb., heraf svares i årlig landgilde 6 rdlr. 4 mark og 8 skilling.

Rasmus Stigsen køber gården til selveje d. 14. juni 1790.

Jens Madsen

114

blev født ca. 1728 i Pederstrup, Vinderslev Sogn, og døde i 1814 i Vinderslev, 86 år og 5 måneder gammel.

Vinderslev kirkebog oplyser, at han døde d. 2. marts 1814 og blev begravet d. 29. marts, men en af datoerne må sikkert være forkert.

Jens Madsen blev gift første gang d. 20. juli 1759 i Vinderslev med enken

Anne Poulsdatter

der var enke efter Rasmus Pedersen, Vinderslev, som blev begravet i Vinderslev d. 4. marts 1759.

Anne Poulsdatter døde 1766 i Vinderslev og blev begravet d. 11. februar, 40 år gammel.

Jens Madsen blev derefter gift anden gang med

Maren Christensdatter

115

der blev født 1746 i Pederstrup, Vinderslev Sogn, og døde 1787 i Vinderslev, hun blev begravet d. 24. juni, 41 år gammel.

Hendes dåb er indført i Vinderslev kirkebog, men både datoen og faddernes navne er glemt.

Jens Madsen var fæster af den nuværende gård matrikel nr. 5 i Vinderslev Sogn, hans fæstebrev er indført i Vinderslevgårds fæsteprotokol og lyder:

"Jeg, Jens Jørgen Bredahl på Hammergård, Deres kgl. maj.'s kammerassessor, stæder og fæster herved Jens Madsen Pederstrup, reserve soldat ved hr. kaptajn Marsvins kompagni, den gård i Vinderslev, Rasmus Pedersen sidst beboede og nu er fradød, stående for hartkorn 2 tdr. 1 skp. o fjdk. o alb., efter den ligning som over byens hartkorn er sket. Hvilken gård bemeldte Jens Madsen Pederstrup straks med den der værende besætning inde og ude, som består af 2de bæster, 3 køer, 9 gamle får, 2 åringsbeder, 2 do. gimmerc, 1 træ haugvogn med hammel, 1 do. med møgfjæl og hammel, 1 par lader og skrav og læsestang, $\frac{1}{2}$ plov og halve .... tøj til 2de bæster, 1 harve, 1 tømme, 2 par plejltræer med hampreb, 1 par kobler, 1 ....stade, 1 trægreb, 1 høle med drau og

ringe, 1 lyngle med skaft og ringe, 1 hammer og 1 høfork med mere træ- og jernfang, og samme sin livstid i fæste beholde, om han efter tilbud ægter ovennævnte Rasmus Pedersens enke, som gården på sådan måde alene til hannem afstår. Samt deraf årlig og til rette tid svarer alle kgl. skatter og contributioner, som enten er eller herefter påbudne vorder, og til hvert års voldermisse betaler mig landgilde 4 rdlr., så vel som forretter hoveriet og rejser efter den skete inddeling, da han årlig godtgøres 4 mark i stedet for udvisningstræ, om i fald denne inddeling vorder forandret, således at hans naboer der i byen kommer til at gøre mere hoveri og rejser end de nu gør, forretter han sådant lige med dem. Husene forbedrer i god stand vedligeholder, dens jord og avling lovlige dyrker og selv bruger. Udi øvrigt retter og forholder han sig efter kgl. maj.'s lov og forordninger. Er mig og udsendte hørige og lydige, alt under dette fæstes forbrydelse og anden lovformelig straf.

Til stadfæstelse under min hånd og segl.

Vinderslevgård d. 5. april 1759.

J.J. Bredahl."

Før 1790 fik gården tillagt yderligere jord således, at dens hartkorn kom op på 3 tdr. Den 30. juni 1790 købte Jens Madsen gården til selveje fra Vinderslevgård, men allerede d. 12. juni 1791 solgte han den til sønnen Mads Jensen for 290 rdlr.

I Vinderslevgårds skifteprotokol finder vi:

"Skifte efter Maren Christensdatter 1737.

Anno 1787, den 4. juli, om eftermiddagen kl. 2 slet, indfandt sig på herskabets vegne, velædle hr. Hansen til Vinderslevgård, fuldmægtig Hans Juul på Vinderslevgårds gods i Vinderslev Sogn og By hos gårdmand Jens Madsen for at registrere og vurdere til videre påfølgende lovlige skifte og deling imellem bem. Jens Madsen og hans med sin den .... juni ved døden afgangne hustru Maren Christensdatter i ægteskab sammenavlede børn, som er: en søn Mads Jensen, 20 år, en datter Anne Kirstine Jensdatter, 12 år, og 1 dø. Anne Marie, 9 år. Og var da nærværende ved denne forretning: fornævnte Jens Madsen på egne og som født værge efter loven for sine umyndige børn deres vegne. Samt som vitterligheds- og vurderingsmænd Christen Christensen, Voer og Knud Pedersen, her af Vinderslev, hvor da i samtlige overværelse er passeret som følger:

I kakkelovnsstuen:

	rdlr.	mark	skilling
1 egebord med krydsfod under	1		2

	rdlr.	mark	skilling
2 fyrrebænke			12
1 klokkeviserværk	1	4	
2 fyrre tinrækker		1	
10 stk. stentallerkener		2	8
1 blå og hvid stenkrus		1	
3 tinlysestager		2	
1 spejl i ramme			10
2 træstole		1	
1 par skamler			2
1 rok		4	
1 hængeskab, som enkemanden foregav at tilhøre ham, og derfor uvurderet.			
1 fyrre stand skab		1	
1 jernbilæggerkakkellovn	7		
1 par karter		2	
1 ege stolpesengested, indelukket med omhæng	1	4	
Derudi:			
En grå sribet vadmels overdyne	1	2	
1 do. underdyne		1	
2 do. puder		4	
1 par blågarnslagner.		4	
Et indelukket sengested, derudi:			
1 grå vadmels dyne		1	8
1 do.		1	8
2 puder		1	
Et egestolpe sengested med omhæng		3	
1 rødtribet olmerdugs overdyne	2	2	
1 vadmels underdyne		4	
2 hovedpuder		4	
1 par blågarnslagner.		3	
1 hakkekniv			4
1 træ saltkar			2
1 lidet skrin, som er den ældste datter tilhørende.			
I skorstensstuen:			
1 fyrre kandbænk		1	8
1 tinrække			10
1 stor standskab		2	
1 fyrrekiste som enkemanden foregav			

	rdlr.	mark	skilling
at være ham tilhørende, og derfor uvurderet.			
$\frac{1}{2}$ bøgetønde		1	
1 fjerild (?)			12
1 stor jerngryde	1	2	
1 mindre do.		3	
1 mindre do.		4	
1 messingkedel med jerngrebe		5	
1 do. do.		4	
1 egespand			6
1 strippe			2
2 træskamler			6
2 jernpander		1	8
1 ildklemme og 1 jernlænke			12
2 båndknive		1	8
1 sav			12
1 spigerbor			10

I et lidet kammer:

1 øltragt			2
1 meltønde, 1 grynbøtte, 1 timse	1		8
2 økser	2		
1 jordhakke			4

I bryggerset:

1 kobberkedel i grue på 1 fjerding rum	2		
2 bøgekar	1		8
1 standtønde			8
1 sold, 1 selde			8
1 skovl			2
1 tagstol			2
1 håndkværn med sten	4		
2 tørvespader	1		8
2 forke			10
2 høleer med draug	5		
3 river			6
2 kornsække	3		
2 jerngrebe med træskafter	2		

I gården:

1 beslagen vogn med lader, skraver og drættøj	8		
1 do. ringere med fjæl og tilbehør	5		
1 plov med jern og behør	5		

rdlr. mark skilling
2

1 træharve med do.

Kreaturer:

Bæster:

1 sort hest, 9 år 20

1 sort hoppe, 3 år 30

Køer:

1 sorthjelmet ko, 13 år 6

1 grå grimet do., 7 år 8

1 sort do., 5 år 5

1 kvie, år gammel 3

1 kalvkvie 1

Får:

8 gl. får med lam 7 2

5 åringsfår 2 5 8

Svin:

1 åringsgalt 3 2

På loftet forefandtes ej noget som kan angives.

Skifteretten forespurgte hos enke- manden og tilstedeværende, om mere var til indtægt at beregne end hvis allerede er anført, da sådan straks ville anmelde. Hvortil de samtlig svarede nej. Altså beløber stervboens ind- tægt efter vurdering

---

137 rdlr. 1 mark 14 skill.

Hvorimod flg. udgift og be- sværing bliver at anføre, nemlig:

Besætningen:

Ifølge allernådigste forordning af 15. februar 1701 og 13. juni 1722 udfordres til denne gård som står for ager og eng 3 tdr.:

3 forsvarlige arbejdsbæster, der ej skønnes at kan antræffes ringere efter nuværende landpris end som stykket 20 rdlr. 60 "

1 god forsvarlig arbejdsvogn med dræt- tetøj og behør 12 "

1 plov med behør 2

1 harve med do. 5 "

Brøstfald:

Stuehuset til fuldkommen istandsættelse
skønnes at behøve for fag 1 rdlr. 5 mark
der beløber sig for 8 fag 14 rdlr. 4 mark o skill.

Laden, 9 fag, der er i skikkelig stand,
dog behøver samme til når der skal
fuldkommen repareres, for hver fag
mindst 1 mark og 8 skill. 2 " 1 " 8 "

Fæhuset 3 fag 6 "

5 fag gl. ladehus 10 " 5 "

Stald og fåresti 6 fag 13 "

1 vognhus, 6 fag 2 "

Skifteretten fordrede på sit her-
skabs vegne restance som enkemanden
var dem skyldig 3 " 4 " 6 "

Enkemanden angav at hans salig
kones begravelse havde kostet ham
6 rdlr. og fordrede lige vederlag
efter loven til sit eget, der og
anføres med 6 "

Anmeldte enkemanden at være bort-
skyldig:

Til Mausing Mølle 5 " 8 "

Chr. Voer 1 " 1 " 10 "

Chr. Aagaard 2 "

Summa boens udgift og besværing 137 rdlr. 3 mark 8 skill.

Balancerer med indtægt 137 " 1 " 14 "

Altså bliver boen fallit for 1 mark 10 skill.

Heraf ses, at intet bliver at dele imellem enkemanden og hans
umyndige børn. Og erklærede enkemanden at ville give sine 2 små
pigebørn, som en liden gave og til erkendelse efter deres moder
hendes kiste såvelsom hans, nemlig enkemandens med deri værende
den afdødes tilhørende gangklæder, som hun har haft til brug.

Datum ut supra.

På herskabets vegne som skifteforvalter
H. Juul.

Enkemanden på egne og sine umyndige børns vegne
J. Madsen.

Som overværende vitterligheds- og vurderingsmænd:

Chr. Voer, Knud Pedersen."

der var bosat i St. Velling, Smidstrup Sogn, nævnes ved sønnens dåb.

Johann Andreas Filler

118

blev født ca. 1757 i Pfalz, Tyskland, og døde d. 22. april 1838 i Gammel Frederiksmose, Thorning Sogn, han blev begravet d. 29. april, 82 år gammel.

Han blev gift i første halvdel af 1780erne med

Eva Cathrine Layer

119

der blev født ca. 1766 i Haurdal, Frederiks Sogn, og døde d. 25. september 1819 i Gammel Frederiksmose, Thorning Sogn, hun blev begravet d. 2. oktober, 55 år gammel.

Johann Andreas Filler overtog før 1787 faderens kolonigård på Frederikshede, Frederiks Sogn, men midt i 1790-erne flyttede han til Gammel Frederiksmose i Thorning Sogn.

Jens Thomsen

120

blev født 1728 i Borup, Svostrup Sogn, og døde d. 21. oktober 1779 samme sted, han blev begravet d. 23. oktober.

Han blev døbt d. 5. september 1728, båret af Jørgen Nielsens hustru i Borup, faddere var: Peder og Laurids Rasmussen, Jacob Christensen, Anders Rasmussens hustru og Anders Andersens hustru i Borup.

Jens Thomsen blev trolovet d. 1. oktober 1758 og gift d. 10. december samme år i Svostrup med

Karen Pedersdatter

121

Forlovere var Thomas Poulsen af Borup og Anders Pedersen af Nebel.

Karen Pedersdatter blev født 1732 i Nebel, Svostrup Sogn, og døde d. 22. oktober 1779 i Borup, Svostrup Sogn, hun blev begravet d. 23. oktober, samme dag som manden.

Hun blev døbt paldesøndag, d. 6. april 1732, båret af Jacob Thomsens hustru ibidem, faddere var: Christen Tem Ladefoged på

Grauballegård, Niels Jensen i Svostrup, Peder Rasmussen i Grauballe og Peder Pedersens datter af Dalsgård.

Jens Thomsen overtog i 1757 fæstet på faderens gård i Borup, fæstebrevet er indført i Allinggårds fæsteprotokol:

"Fæstebrev til Jens Thomsen i Borup 1757.

Chr. Fischer til Allinggård gør vitterlig at jeg har stød og fæst, ligesom jeg og hermed stæder og fæster fornævnte Jens Thomsen barnefødt i Borup den gård ibidem, som hans fader Thomas Poulsen hidtil i fæste haft haver og nu godvillig for denne sin søn har afstået og opladt, hvilken gård, som i matriklen er anslagen for hartkorn ager og eng 5 tdr. foruden sin andel af sognets skovskuld, forbem. Jens Thomsen i fæste må nyde, bruge og i fæste beholde med al sin rette tilliggende i by og mark sin livstid, eller så længe han deraf til rette tid svarer alle kgl. ordinære og extraord. skatter samt husbondens landgilde efter jordebogen, gør det sædvanlige hoveri og rejser, holder gårdens bygning, besætning og avling i forsvarlig stand, intet af dens tilhørende enten bortlejer, forkommer eller til upligt bruger, forsyner sine forældre med underholdning af gården, som de sig ved deres fratrædelse har reserveret. Og i det øvrige hans kgl. maj.'s allernådigste lov og forordninger efterrettelig samt mig og mine hørig og lydig, alt under dette fæstes fortabelse.

Det til forsikring under min hånd og segl.

Allinggård d. 2. juni 1757.

C. Fischer.

Ligelydende fæstebrev har jeg annammet og forbinder mig herved samme at opfylde.

Jens Thomsen."

Fra Allinggård skifteprotokol:

"Skifte efter Jens Thomsen og hustru Karen Pedersdatter i Borup 1779.

Anno 1779, den 2. december, mødte på herskabet og skifteforvalteren, højvelbårne hr. Fischer til Alling og Grauballegård fuldmægtigen Peder Muller fra bem. Allinggård udi i stervboen efter afg. Jens Thomsen og hustru Karen Pedersdatter for efter bem. afd. registrering og vurdering at foretage til påfølgende lovlig skifte og deling hos disse imellem bem. 2de afd.'s i ægteskab sammenavlede børn, nemlig 1 søn Thomas Jensen, 18 år, Peder Jensen, 12 år, Mette Jensdatter, 16 år, Maren Jensdatter, 14 år, Anne Jensdatter, 9 år, Anne Jensdatter, 5 år, og Mette

Jensdatter, 3 år, på hvilke samtlige umyndiges vegne var tilstede deres nærmeste pårørende, Anders Andersen og Rasmus Pedersen af Borup, Laurs Sørensen og Anders Pedersen af Nebel, Laurs Gregersen af Dalsgård og Jens Jensen af Grauballe. Hvor da i medhavende 2de mænds, Jens Smed og Jens Hinge, begge af Borup, deres overværelse blev begyndt, passeret og forrettet som følger:

I den inderste stue:

1 langt fyrrebord med fod	o rdlr.	4 mark	o skill.
1 fyrre malet kandbænk med 4 låger	1 "	2 "	

I en hukl seng (?):

1 stribet olmerdugs overdyne	1 "	4 "	
1 sort og hvid do. underdyne		4 "	
1 bredsel af vadmæl		1 "	8 "
1 rødstribet hoveddyne		1 "	8 "
1 do. med overtræk		2 "	
1 par blågarnslagner		2 "	
1 fyrre himmel sengested med blåtavlet omhæng		4 "	

Derudi:

1 blåstribet olmerdugs overdyne	1 "		
1 sortstribet vadmels bredsel		2 "	
2 lange puder		2 "	
1 par blågarnslagner		1 "	8 "

I en huke seng (?):

1 blåstribet bolster overdyne	1 "	1 "	
1 vadmels bredsel		4 "	
1 pude med overtræk		2 "	8 "
1 mindre do.		1 "	8 "
1 par blågarnslagner.		2 "	8 "
3 stk. tintallerkener		2 "	8 "
1 do. potmål		1 "	8 "
1 tin smørkande		1 "	
1 do. bøger			2 "
4 porcellæns tallerkener		1 "	8 "
1 stenkrus med tinlåg			10 "
2 messing lysestager		4 "	
1 messing tobaksdåse			4 "
1 rivejern			12 "
1 bradpande		1 "	
1 jerngryde		2 "	
1 mindre do.		1 "	8 "

1 mindre do.			o rdlr. 1 mark o skill.
1 træ smør æske og brik			4 "
1 bibel		3	" "
Søren Mathiasens Regnebog		1	" "
Bonde praktiker			2 "
Bibelske kerner			12 "
1 gl. bønnebog			6 "
Bechen Buchleinde Franciscum Bracher			4 "
Tårepersen			4 "
1 gl. salmebog			12 "
Den bedendes Kiede			12 "
1 gl. egebeslagen kiste	1	"	4 " "
5 træstole			3 " "
1 uldsax			10 "
1 par karter		3	" " 8 "
2 trælysestager			2 "
1 træ stobe			2 "
1 sølv bæger med J.T.S.B. 1757	3	"	" "
2 glas potflasker			8 "
1 pæleflaske			2 "
1 studsglas			2 "
1 brødkniv, 1 egeskrin		2	" " 1 "
1 uldklemme			6 "
I den yderste stue:			
1 lang eskebord med egefod	1	"	2 " "
1 gl. ege do.			3 " "
1 bogstole			5 " "
1 gl. ege madskab med 6 låger	3	"	" "
Derudi:			
1 gl. sax			2 "
10 stk. trætallerkener			4 "
1 fløde bøtte			2 "
1 kobbertragt			6 "
1 messing fyrbækken		1	" " 8 "
1 stor egekiste med lås og nøgle	2	"	4 " "
Derudi:			
1 cattuns Kåbe		4	" "
1 sort cattuns trøje		3	" "
1 sirses trøje med røde ærmer og			" "
6 sølvknapper		5	" "
1 saxes trøje		4	" "

1 damaskes do.	1	rdlr.	0	mark	0	skill.
1 sort vadmels kjortel	5	"				
1 stoffes skørt	1	"				
1 hjemmegjort do.			2	"	8	"
1 blå forklæde			1	"	8	"

De øvrige klæder den sal. kone tilhørende har formynderne taget til sig til klæder til børnene.

1 blå vadmels kjortel	1	"				
1 gl. lyseblå do.			5	"		
1 rød vadmels vest med metalknapper			3	"		
1 hvid do. med metalknapper			2	"		
1 blå brystdug			1	"		
1 par skindbukser			1	"	8	"
1 par vadmels bukser			2	"		
1 par blå hoser					12	"
2 hørgarns skjorter			4	"		
2 pudevår					2	"
3 diverse duge	1	"	3	"		

Det øvrige, den sal. mands af klæder var tilhørende, var drengene leveret.

1 fyrre halvsengested med blåtavlet omhæng	1	"				
Derudi:						
2 blå og rødtribede olmerdug overdyner	4	"	4	"		
1 rød og hvid bolster underdyne	2	"				
4 overtrukne puder	1	"	2	"		
1 hørgarnslagen			2	"	8	"
1 håndklæde					6	"
1 stor kobberkedel	1	"	2	"		
1 do. mindre	1	"	1	"		
1 messing kedel			3	"		
1 mindre do.			1	"	8	"
Kobber:						
13 pund	2	"	4	"	4	"
2 øllejler			1	"	8	"
2 kærner med tilbehør					12	"
1 hegel					6	"

I korsstuen:

1 stor egekiste med lås og nøgle		2 rdlr.	4 mark	o	skilling
2 gl. øltønder		2	"		
2 rokke		1	"	8	"
1 haspetræ				4	"
2 gl. stole				6	"
1 par mandssko				12	"
1 par fruentimmer do.				8	"
1 egebord med 2 låger	1	"	2	"	
3½ snes pr. træsko	1	"	5	"	
1 træ bismer				8	"
1 øg-klokke			1	"	
1 dejn-trug			2	"	
1 salt trug			1	"	
1 kurv				4	"
1 grynkube				4	"
1 timse				4	"

I bryggerset:

1 håndkværn	2	"			
1 kobber gruekedel	4	"			
1 stor egekar			5	"	
1 mindre do.			4	"	
1 mindre do.			5	"	
1 mindre do.				12	"
1 mindre do.			1	"	
1 balje				12	"
1 do.				6	"
1 anker				4	"
1 do.				4	"
1 standtønde				4	"
1 fierild				1	"
3 solde			1	"	
1 løb				4	"
1 mindre do.				2	"
7 kornsække			5	"	
1 jern trefod				4	"
2 skorstenslænker				14	"
1 skeppe				12	"

På loftet:

1 gl. ørk				12	"
2 nye hjul	1	"			

2 tøjr

o rdlr. 2 mark o skilling

I gården:

1 beslagen vogn med haugfjæle, hamle og drættétøj samt lejer og skrav	6	"		
1 trævogn med møgfjæle og alt tilbehør	4	"		
1 do. ligeså med alt tilbehør	3	"		
4 gl. hjul med et bagrede	1	"		
2 gl. plove med jern og hjul	1	"	2	"
$\frac{1}{2}$ ståb og 2 træharver	1	"		
2 gl. hjulbør			1	"
2 gl. slibesten			1	"
4 stålgrebe			4	"
2 høforke			1	"
2 tørveforke				8 "
2 tørvespader			1	" 8 "
1 gravespade				12 "
2 gl. høleer med slå og mejedrag			2	" 8 "
2 lyngleer				12 "
4 diverse træskonaur			4	"
2 forbore naur			1	"
2 landnaur				8 "
1 spiger bor				2 "
2 bul-økser			2	" 4 "
2 håndøkser			1	" 12 "
1 hugjern				2 "
hammer og tang				12 "
2 båndknive				6 "
1 skot sav, den halve del			3	"

Bæsterne:

1 brun øg, 16 år	4	"
1 sort øg, 15 år	3	"
1 sortbrun øg, 13 år	5	"
1 sortbrun hest, 7 år	8	"
1 sort hest, 6 år	8	"
1 mærføl	1	"

Kreaturer:

1 blakrygget ko, 12 år	2	"
1 blakhjelmet do., 8 år, med kalv	4	"
1 sortgrimet, 6 år, med kalv	4	"

1 grå blakket, 6 år	3	rdr.	o	mark	o	skilling
1 sorthjelmet ko, 4 år, med kalv	2	"	4	"		
1 sorthjelmet og 1 blakgrimet stud,						
6 år	8	"				
1 sort do., 1 blakket do, 4 år	7	"				

Får:

15 stk. gamle får	7	"	3	"		
4 årings lam			4	"		

Svin:

1 sogris	1	"	2	"		
----------	---	---	---	---	--	--

Bistader:

12 stk. bistader til halvs med Chr. Jakobsens enke	6	"				
---	---	---	--	--	--	--

---

180 rdr. o mark 12 skilling."

Skiftet udsættes herefter og genoptages igen den 2. oktober 1781.

"Herimod er boens gæld og besvær som følger:

Brøstfæld:

Gårdens bygninger består ialt af 50 fag, som efter vurderingsmændenes skønnende ikke kan sættes i nogenlunde forsvarlig stand for ringere end faget 1 mark og 8 skilling

12 rdr. 3 mark o skilling

Besætningen til stedets avls fortsættelse udforder 4 drættefærdige bæster af stk. efter landkøb 12 rdr.

48 "

Til nogen plov og harve anføres

16 "

Tjenestekarlen 1 års løn til denne mikkelsdag

9 " 2 "

Bortskyldig gæld:

Anders Andersen fordrede, som blev tilstået

1 "

Skiftets omkostning

4 " 3 "

Summa udgift

91 rdr. 2 mark o skilling

Når samme med indtægten likvideres bliver til deling imellem børnene

---

180 " o " 12 "

88 rdr. 4 mark 12 skilling

Som er en broderlod 19 rdlr. 4 mark 6 2/9 skilling og på en søsterlod 9 rdlr. 5 mark 3 1/9 skilling.

Forskrevne arvemidler blev under anførte børnenes formynder deres an- og tilsvar i boen bestående, og når den tid kommer, at enhver skal have for sit er med formynderne aftalt, at de skal have deres arvemidler enten i penge eller med varer, alt således som lejligheden kan blive, og hvilken af delene da synes bekvemmest at være. Dernæst bliver at observere.

1. At forestående bliver på foranførte måde af den, som stedet bekommer, at udrede.
2. Bliver stedets beboer og pligtig at forsyne de umyndige med fornøden føde og klæder indtil så længe at de samme selv kan erhverve.
3. At holde dem til ære og love og især for de små at nyde fornøden skolegang.
4. At holde skifteforvalteren såvel som alle andre for dette skiftes behandling i alle måder anger-kravs- og skadesløs. Med hvilke poster formynderne pålægges at have fornøden opsig og tilsyn.

Således er dette skifte sluttet og tilendebragt i Borup actum ut supra.

På velbårne hr. Fischers vegne som fuldmægtig. Peder Muller.

På børnenes vegne som formynder: Anders Pedersen - Laurs Gregersen - Anders Andersen - Jens Jensen.

Som overværende testes og vurderingsmænd:

Søren Andersen. Jens Nielsen."

Niels Lauridsen

122

blev født ca. 1724, uvist hvor, og døde d. 25. november 1779 i Borup, Svstrup Sogn, 55 år gammel.

Han var gift med

Anne Thomasdatter

123

der blev født ca. 1734 og døde d. 16. august 1786 i Borup, 52 år gammel.

Efter Niels Lauridsens død blev Anne Thomasdatter gift igen d. 29. september 1780 med enkemanden

Peder Nielsen

af Borup.

Forlovere var: Jens Andersen og Niels Reestrup, begge af Borup.

Niels Lauridsen var husmand i Borup, Svostrup Sogn, under Allinggårds Gods, han nævnes i Borup første gang i 1772, men det oplyses ikke, hvor han tidligere har boet. Efter hans død bliver fæstet på gården overtaget af enken, senere af hendes anden mand.

Af skiftet efter Niels Lauridsen fremgår det, at han foruden enken Anne Thomasdatter efterlader sig 6 børn, 3 sønner og 3 døtre. Boets indtægt bliver 19 rdlr. 4 mark og 12 skilling, udgiften 11 rdlr. 1 mark og 12 skilling, der bliver således 8 rdlr. 3 mark til deling, heraf får enken 4 rdlr. 1 mark og 8 skilling, hver af sønnerne 5 mark 10 2/3 skilling og hver af døtrene 2 mark 13 1/3 skilling.

Peder Jensen Munk

124

blev født ca. 1737 og døde d. 29. december 1801 i Balle, han blev begravet d. 3. januar 1802, 65 år gammel.

Peder Jensen Munk var gårdmand og hjulmand i Balle By og Sogn. Han blev gift første gang før 1772 med

Maren Thomasdatter

der blev født ca. 1748 og døde mellem 1787 og 1790 i Balle.

Hun har sikkert været datter af gårdens tidligere fæster Thomas Rasmussen og hustru Maren Jensdatter, de bor nemlig begge hos Peder Jensen Munk ved folketællingen 1787.

Før Balle kirkebogs begyndelse 1790 bliver Peder Jensen Munk gift med

Anne Thomasdatter

der blev født ca. 1752 og døde efter 1803.

Peder Jensen Munk kan efter Maren Thomasdatters død og før ægteskabet med Anne Thomasdatter have været gift med

N.N. Pedersdatter

Sønnen Jens er da identisk med den Jens Pedersen, som i 1801 opholder sig hos smeden Jens Mikkelsen i Balle, smedens hustru

Mette Pedersdatter angives ved folketællingen at være Jense's moster.

Niels Sørensen Overgaard

126

blev født ca. 1752 i Balle Overgård, Balle Sogn, og døde d. 26. oktober 1832 i Balle, han blev begravet d. 2. november, 85 år gammel.

Han var gift med

Anne Jensdatter

127

der blev født ca. 1759 og døde 1826 i Øster Bording, Balle Sogn, hun blev begravet d. 19. marts, 68 år gammel.

Niels Sørensen Overgaard var fæster af den nuværende gård matrikel nr. 4 i Øster Bording, Balle Sogn. Gården ejedes af Albert Stabell til Alling Skovgård.

blev født ca. 1700 og døde 1730 i Bording Mølle, Bording Sogn.
Han blev gift omkring 1720 med

Bodil Christensdatter

141

fra Kragelund.

Hun blev født 1700 i Kragelund og døde 1763 i Skygge og begravet i Kragelund.

Om Peder Nielsen og Bodil Christensdatter skriver L. Hagelskjær Lauridsen i bogen "Munklinde bogen" 1670-1770 bind II:

"Peder Nielsen har været en holden mand, som har efterladt sin enke og sine børn en solid kontant arv. Samtidig må hans far og mor have siddet som aftægtsfolk i møllen.

Peder Nielsen døde i sommeren 1730. Skiftet er ikke bevaret. Men vi ved fra skifte over datteren Inger Pedersdatter, at det har været fra 3. juli til 4. september 1730, og at det har været ret omfattende. Ved skiftets slutning får Inger tildelt en søsterlod, som efter forholdene har været ret betydelig; af møllegårdens avling og maling 36 rdlr. og 15 3/7 skilling og i rede midler og penge 35 rdlr. 1 mark og 9 skilling, ialt 71 rdlr. 2 mark og 9 1/7 skilling. Endelig har vi et pantebrev, som enken, Bodil Christensdatter har udstedt den 5. september 1730, som garanti for de fire børns andel i skiftet, som er i "rede penge udi klingende mønt" 246 rdlr. 5 mark 4 skilling, og hvad renten angår "så nyder mine børn derfor deres opdragelse og ducation (uddannelse) til de er 18 år gamle". Som sikkerhed for pengenes udbetaling pantsætter Bodil Christensdatter "den mig ved skiftet tillagte halve mølle 5 tdr. 2 fjdk. af avling og maling." Pantebrevet er dateret, Bording Mølle 5. september 1730 og læst på Viborg Lands-ting 30. april 1732.

Bodil Christensdatter levede et begivenhedsrigt liv med mange store glæder og sorger. I 1730 blev Bodil enke og sad alene tilbage i møllen med sine 4 umyndige børn og sine gamle svigerforældre. Det var naturligt for ikke at sige nødvendigt, at hun snart giftede sig for at kunne drive møllen og gården videre. Hun giftede sig anden gang med

Christen Pedersen

Med Christen Pedersen får Bodil 4 børn til, som ved Christen Pedersens tidlige død 1739 alle er ganske små, den ældste er 6 år.

Der har været noget at gøre for Bodil Christensdatter med den store børneflokk, som har haft en storslået legeplads ved mølledammen i engen og på hedebakkerne. Men forhåbentlig har hun haft god hjælp af sine to brødre i Kragelund og sin svoger i Hestlund. Forløbig bliver hun siddende alene som enke. Børnene er ved at blive store og kan hjælpe til.

Ved Christen Pedersens død opgives møllens hartkorn således: jordegods, ager og eng 4 tdr. 6 skpr. 2 fjdkr. o alb., og mølleskylden sættes til 5 tdr. 2 skpr. 2 fjdkr. o alb., hvoraf den ene halvdel ved skiftet efter Peder Nielsen er givet til hans børn, og den anden halvdel tilhører endnu stervboet, som på bygning og mølleværk ikke har nogen særdeles stor brøst, og kgl. skatter betalt."

Denne part takseres til 202 rdlr. og 3 mark, hertil kommer en part i en gård i Skygge, 30 rdlr. Bodil Christensdatter blev gift tredje gang i 1752 med

Peder Jensen Lundum

1761 sælger Peder Jensen Lundum Bording Mølle til Hans Andersen Bruun for 1890 rdlr., en imponerende sum efter datidens pris-tal, som viser den gode velstand.

Peder Jensen Lundum og Bodil Christensdatter flytter til Skygge, hvor de havde forskelligt jordegods.

Skifte efter Bodil Christensdatter findes desværre ikke."

Af arveafkald af 1764 for nogle af Bodil Christensdatters børn ses det, at hver af dem har fået 95 rdlr., det vil sige, at der ialt til børnen blev 570 rdlr., hertil kommer, at enke-manden Peder Jensen Lundum har fået lige så meget, det vil sige ialt 1140 rdlr.

Knud Madsen
(Brunberg)

152

blev født 1714 og døde 1784 i Brunberg, Bording Sogn, han blev begravet d. 30. januar.

Han blev trolovet d. 7. oktober 1738 og gift d. 19. oktober samme år med

der blev født ca. 1712 og døde 1790 i Brunberg, Bording Sogn, hun blev begravet d. 9. maj.

Knud Madsen (Brunberg) var fæster af en gård i Brunberg, som hørte under Viborg Hospital. Det ses således, at biskop Andreas Wøldike d. 5. december 1738 fik tilsendt et kongeligt reskript om at Knud Brunbergs gård, der stod for hartkorn 2 tdr. 2 skp. 3 fjdk., måtte få eftergivet de under d. 27. oktober 1737 påhæftende skatterestancer samt nyde 3 acres frihed, ligesom det blev bevilget, at gården måtte sælges ved offentlig auktion og de indkomne penge mod sikkert pant blive sat på rente. Det fremgår af reskriptet, at Viborg Hospital havde fået gården udlagt i 1679 for en kapital på 120 rdlr. 5 mark. og 8 skilling.

Viborg Hospital blev indstiftet i 1500-tallet, idet Viborgs borgere med kapitlets samtykke havde nedlagt nogle gamle gilder og af deres gods og formue dannet og funderet et hospital, hvor "de der ville holde og forsørge samme syge folk med føde, klæde, senge og andre dele, som de behov havde". I et kongeligt brev af 29. december 1527 fik hospitalet tillagt "det hus, som beliggende er uden for Sancte Hans Kloster udi Viborg, norden til kirkegården og kirken." Foruden denne kapital fik hospitalet noget af det gejstlige gods, der ved reformationen blev lagt ind under kronen, ligesom hospitalet tid efter anden fik skænket "milde gaver", på hvilken måde hospitalet også var blevet ejer af Knud Madsen Brunbergs gård, idet Melchior Juel til Hindsel skænkede hospitalet gården på sit dødsleje 1679.

Knud Madsen Brunberg var d. 27. oktober 1767 til stede ved et skifte, der blev afholdt efter Anders Christensen Moeslunds afdøde kone Anne Sørensdatter Boedholdt i Hestlund. Han betegnes da sammen med en Jens Nielsen i Ravnholt som "lovfast".

Clemen Andersen

154

der var bosat i Hestlund, Bording Sogn, blev født omkring 1683 og døde 1769 i Hestlund, han blev begravet d. 5. oktober.

Peder Andersen

156

blev født ca. 1702 i Lægdsgård og døde 1782 samme sted, han blev begravet d. 27. november, 80 år gammel.

Han blev trolovet d. 7. november 1726 og gift d. 8. december samme år med

Mette Nielsdatter

157

af Neder Hold, der er født ca. 1706 i Neder Hold, Ikast Sogn, og døde 1774 i Lægdsgård, Ikast Sogn, hun blev begravet d. 22. august, 68 år gammel.

Peder Andersen var fæster af halvdelen af Lægdsgård i Ikast Sogn, gårdens samlede hartkorn var 7 tdr. 5 skp. 3 fjdk.

Anders Jensen

162

blev født ca. 1704 og døde 1778 i Brændgård, Herning Sogn, han blev begravet d. 29. oktober, 74 år gammel.

Han blev gift d. 26. oktober 1726 i Herning med

Karen Christensdatter

163 99

der blev født ca. 1694 og døde 1762 i Brændgård, Herning Sogn, hun blev begravet d. 5. september, 68 år gammel.

Anders Jensen overtog ved giftermålet i 1726 fæstet på Brændgård i Herning Sogn.

Søren Lauridsen Hagelskjær

164

blev født 1709 i Bjødstrup, Gellerup Sogn, og døde 1771 i Hagelskær, Ikast Sogn.

Han blev døbt langfredag, d. 29. marts 1709, båret af Jens Madsens hustru i Bjødstrup, faddere var: Søren Lauridsen i Bjødstrup, Jens Madsen samme sted, Anders Langlund, Anders Langlunds hustru, Vollis datter i Lundgård.

Søren Lauridsen Hagelskjær var gift med

Kirsten Pedersdatter

165

der blev født 1714 i Gellerup Sogn, hun blev døbt d. 18. marts 1714 og døde 1796 i Hagelskær, Ikast Sogn, 82 år gammel.

Søren Lauridsen Hagelskjær overtog omkring 1741 gården hagelskær i Ikast Sogn.

I Elvig og Bernhard Larsens bog om Hagelskjær-slægterne hed-

der det om Søren Lauridsen Hagelskjær:

"Han må have været en dygtig mand; thi i årene derefter købte han flere gårde og havde fæstere under sig. 1748 køber han bl.a. Hesselbjerggård i Ikast, der jo også var en selvejergård under Lundenæs. Sælgeren var Jens Nielsen i Nøvlingskov og fæsteren på gården hed Daniel Mortensen. Da Søren Lauridsen Hagelskjær er død 1771 sælger hans enke og sønner den 28. juni 1772 en gård i Skovby til major Frands de Fridenrich til Herningsholm. Fæsteren her hedder Morten Danielsen og meget tyder på, at han var ældste søn af fæsteren på Hesselbjerggård."

Jens Jensen
Skjalmstang

166

var fæster af gården Skjalmstang i Ikast Sogn.

Han blev trolovet d. 10. oktober 1746 og gift d. 13. november samme år i Ikast med

Kirsten Andersdatter

167

der blev født 1720 i Ikast Sogn og døde 1780 i Skjalmstang, Ikast Sogn, hun blev begravet d. 3. juli, 60 år gammel.

Hun blev døbt d. 26. august 1720, båret af Karen Skrædder, faddere var: Erik Sønderbys kone, Peder Smeds kone og Peder Skrædder.

Jens Jensen Skjalmstangs dåb og død ses ikke indført i Ikast kirkebog.

blev født d. 30. maj 1703 i Reichenbach, Tyskland, og døde 1759 eller 1760 i Altona, på rejse til Danmark.

Han blev gift d. 9. maj 1730 i Reichenbach med

Anna Barbara Kock

205

Han er døbt Hans Jørgen, en dialektform for Johann Georg, som han også kaldes. Han blev døbt d. 10. juni 1703, faddere var farbroderen Hans Jørgen.

I nogle år efter giftermålet boede ægteparret i byen Reichenbach men flyttede senere til hustruens fødeby Elmshausen. Begge byer ligger i sognet Reichenbach über Bensheim imellem Heidelberg og Darmstadt i grevskabet Erbach, det gamle fyrstendømme Hessen-Darmstadt.

Johannes Jung

206

blev født ca. 1715. Han var gift med

Anna Cathrine Lau

207

der blev født ca. 1717.

Ægteparret indvandrede 1760 fra Hessen-Darmstadt og fæstede da en gård i Frederikshøj, Frederiks Sogn. Johannes Jung kaldes også Schæfer. Begge ægtefæller lever ved folketællingen 1787, men er døde ved folketællingen 1801.

Christen Jensen

214

blev født 1697 i Børsholm, Estvad Sogn, og døde 1766 samme sted, han blev begravet 2. påskedag, d. 31. marts, 68 år gammel.

Han blev døbt d. 24. juni 1697, båret af Susanne Eriksdatter i præstegården, faddere var: Erik Jacobsen Juul i præstegården, Christen Kirkegaard i Fly, Jep Maltesen i Børsholm, Karen Jepsdatter ibidem, og Maren Jacob Bjerregaards i Fly.

Christen Jensen blev trolovet d. 8. marts 1722 og gift d. 17. maj samme år i Estvad med

Maren Svendsdatter

215

der blev født omkring 1701 i Flyndersø Mølle, Estvad Sogn.

Hun lever endnu 1736 men ses ikke død i Estvad Sogn.

Christen Jensen var fæster af halvdelen af den gamle herregård Bærsholm i Estvad Sogn, hartkornet for denne halvdel opgives at være 5 tdr. 5 skp. 2 fjdk. $\frac{1}{2}$ alb. I 1760 afstod han gården til svigersønnen Niels Christensen.

Fra Estvadgård Klosters skifteprotokol:

"Skifte efter Christen Jensen, Bærsholm, 1766.

Anno 1766, den 3. maj, som rette 30te dags holdelse efter afg. Christen Jensen som døde og ellers opholdte sig ved svigersønnen Niels Christensen i Bærsholm, Estvadgård Kloster tilhørende, mødte udi fraværelse af forvalteren sr. Laurberg Frantz Andersen fra Nørkjær med tiltagne 2de vitterligheds- og vurderingsmænd, navnlig Niels Andersen og Søren Eskesen fra Børs, for at registrere og vurdere hvad omrørte afdøde Christen Jensen havde efterladt sig, og hans stervbo egentlig vedkom og var tilhørende, alt til påfølgende skiftebehandling og efter omstændighederne ventende deling imellem enken Maren Svendsdatter og efterlevende fælles børn, såsom Svend Christensen og Jens Christensen, begge deres myndige år, og 4 døtre navnlig Lene Marie Christensdatter, gift med Jens Christensen, Sevel Sogn, Ducholm, Maren Christensdatter, gift med Peder Madsen i Handbjerg Sogn og By, Mette Christensdatter, ugift, tjenende på Volstrup, Anne Marie Christensdatter, gift med Niels Christensen her ved stedet, der alle var mødte undtagen Peder Madsen i Handbjerg og den ugifte datter. Men i henseende til den ugifte datter blev farbrøderen Jørgen Jensen i Bærsholm pålagt at være hendes værge, i hvilken anledning han også var nærværende. Men førend registreringen blev foretaget fandt skifteretten sig foranlediget at æske Niels Christensen på iboende gård meddelte fæstebrev for deraf at lade sig informere, hvorledes og på hvad måde gården ham dels af sin svigerfader var afstået, og dels derefter af forrige husbond overladt, og videre fremdeles af enken at blive underrettet hvorledes den afdødes aftale ved afståelsen i så fald havde været, og om den nærværende fæster var tilpligtet at give den afdøde fri begravelse, alt til den fornødne oplysning. Ved og under skiftets drift at ingen i manglende fald skulle blive over nogen fornærmelse. Thi blev af fæsteren i skifteretten fremlagt hans ihænde havende fæstebrev, dateret Vejbjerggård d. 16. december 1760. Og hvoraf vide meret copi til skifteforretningen blev indleveret, hvoraf ses, at gården efter hans svigerfader, og han, neml. den afdøde Christen

Jensen er overladt med besætning og deslige. Enken Maren Svendsdatter også gjorde den forklaring at de formedelst gårdens bekendte slette tilstand på bygning ikke forbeholdt sig ved gårdens fratrædelse videre end fri underholdning og et par stude, 2 gl. væddere og et par får, hvilket altsammen dem også var bleven holdt og udleveret. Hvad begravelsen ellers angik, deklarerede enken at hun derom ikke havde nogen erindring og derfor ikke kunne påstå den af fæsteren, ikke heller kunne kun sige, at han dertil var forpligtet, altså blev efter sligt givne oplysninger forretningen med registrering og vurdering begyndt som følger:

Den sal. mands gangklæder:

1 blå vadmels kjortel	1 rdlr. 4 mark	0 skill.
1 brun firsillet vest	1 " 4 "	
1 gl. læder do.	2 "	
1 ringere do.		8 "
1 gl. læder bryststykke		4 "
1 hvid vadmels vest	5 "	
1 gl. sribet bryststykke		4 "
1 par nye læderbukser	1 "	
1 ringere do.	2 "	8 "
1 par gl. blå strømper		4 "
4 gl. blårgarns skjorter	4 "	
3 hvide halsklude		8 "
1 gl. hat, 1 par gl. flade sko		8 "

Sengeklæder:

1 gl. blåsribet olmerdugs overdyne og 4 puder	1 "	
1 blårlærreds lagen, 1 hvid hølsklæde	1 " 8 "	
1 sort og hvid vadmels underdyne	2 "	

Ialt boens indtægt 8 rdlr. 3 mark 4 skill."

Da svigersønnen Peder Madsen ikke var mødt og gælden heller ikke opgjort, udsættes skiftet. Arvingerne mødes igen d. 21. maj og nu overlades boets effekter til enken, hvorefter skiftet underskrives af arvingerne.

var fra 10. februar 1747 fæster af Toftegård i Fly, gårdens hartkorn var 6 tdr. 0 skp. 3 fjdk. 2 alb. og hørte under Estvadgård Gods. Ifølge skifte efter ham døde han i 1766, kirkebogen begynder først 1776.

der blev født ca. 1708 i Fly og døde 1780 samme sted, hun blev begravet d. 16. januar, 72 år gammel.

Else Villesdatter var af den ansete Villes-slægt i Fly, hendes broder Mads Villesen i Storgård i Fly ejede et par gårde i byen. Siden begyndelsen af 1600-tallet nævnes medlemmer af Villeslægten både i Toftegård og Storegård i Fly, men hvorledes slægtskabet har været, har det ikke været muligt at finde, da kirkebogen som nævnt først begynder 1776.

I skiftet efter Christen Christensen oplyses det, at han foruden enken efterlader sig 5 børn, nemlig: en søn Christen Christensen og 4 døtre, endvidere oplyses det, at han allerede før sin død har overladt fæstet på Toftegård til sønnen. Boets indtægt opgøres til 5 rdlr. 5 mark og 14 skilling og udgiften til 6 rdlr., der er brugt til mandens begravelse. Der blev altså intet at arve. Enken påberåbte sig to løfter, som sønnen havde givet ved overtagelsen af gården. Forældrene skulle have 10 får, men har kun fået 5. Sønnen forklarer, at det skyldes en smitsom sygdom mellem fårene, men han lover at opfylde løftet om efteråret. Endvidere har han lovet sine to ugifte søstre hver en dyne, nu lover han i stedet at betale dem hver 4 rdlr.

blev født ca. 1709, men hvor vides ikke, han døde 1784 i Hauge, Vinderslev Sogn, og blev begravet d. 26. december, 75 år gammel.

Han var gift med

Kirsten Cathrine Lauridsdatter

225

der blev født ca. 1709 og døde 1785 i Hauge, Vinderslev Sogn, hun blev begravet d. 5. juni, 76 år gammel.

Stig Rasmussen er sikkert en efterkommer efter den ansete herredsskriver Stig Sørensen, der omkring 1600 boede i Tandskov, Serup Sogn, men forbindelsen er det ikke lykkedes at finde. Hvor Stig Rasmussen har boet til 1744 vides ikke. Fra dette år nævnes han som fæster af en gård i Fruerlund, Vinderslev Sogn. Gårdens hartkorn var 3 tdr. 2 skp. o fjdk. 1 alb., hvoraf de 2 tdr. 4 skp. 3 fjdk. 2½ alb. var annexskyld, det vil sige det ejedes af præsteembedet, mens det øvrige, herligheden, tilhørte ejeren af Vinderslevgård. Den 4. februar 1778 afstår Stig Rasmussen fæstet på gården til svigersønnen Mads Jensen og flytter selv til Hauge, hvor han vist bor hos sønnen Rasmus Stigsen.

Vinderslevgård skifteprotokol:

"Skifte efter Stig Rasmussen.

Anno 1785, d. 2. februar, indfandt sig i Hauge i stervboen efter afg. Stig Rasmussen, som 30. dagen efter dødsfaldet på skifteforvalterens s.s. hr. kaptajn Lunn til Vinderslevgård hans vegne herredsskriveren Jens Lundum i Hinge med tiltagne 2de vitterligheds mænd, nemlig Chr. Østergaard og Chr. Hinge af Hauge for et lovligt skifte og deling at foretage imellem enken Kirsten Lauridsdatter og hendes med den sal. mand i ægteskab sammenavlede børn, nemlig: sønnen Rasmus Stigsen og datteren Dorothea Stigsdatter, gift med Mads Jensen i Fruerlund, som ved døden er afgangen, men efterladt sig en datter 2 år gammel navnlig Mette Kirstine Madsdatter. Hvor da var tilstede enken med lavværge Christen Christensen i Hauge og arvingen Rasmus Stigsen som myndig på egne vegne, og på den umyndiges vegne Mads Jensen fra Fruerlund.

1 egeskrin med lås		o rdlr. 4 mark o skill.
1 kiste af enkens med intet andet udi end hendes gangklæder		
1 blakket vadmelskjortel	1	"
1 gl. blå do.		5 "

1 par læderbukser	o rdlr. 4 mark o skill.
1 par do.	4 "
1 læder brystdug	1 "
1 par støvler	4 "
1 gl. hvid vadmeststrøje	12 "
1 par gl. blå hoser	8 "
2 gl. kabusser	1 " 8 "
1 hvid vadmeststrøje	4 "
1 læder undertrøje	2 "

Kreaturer:

1 ko med kalv	8 "
2 får og en åring.	1 " 3 "
1 gl. jerngreb	8 "
1 gl. høle med draug	8 "
1 båndkniv	4 "
1 liden landnaur	4 "
1 gl. lyngle, en jerngryde	2 " 8 " ."

På svigersønnens foranledning bliver enkens seng og sengetøj også vurderet, det beløber sig til

4 " 5 "

Boens indtægt bliver derefter ialt 21 rdlr. 1 mark 12 skill.

Boet overdrages derefter enken, som lover at betale den evt. gæld.

Mikkel Jensen

226

blev født ca. 1699, ifølge fæstebrevet i Kragelund Sogn, men her begynder kirkebogen først 1745, han døde 1774 og blev begravet d. 23. februar, 75 år gammel. Ved hans begravelse skriver præsten: "Mikkel Jensen fra Hauge, som fandtes druknet ved Karup på sin betlergang i stor tøbrud, 75 år gammel, begravet efter tagen syn af vedkommende øvrighed."

Han blev gift omkring 1733 med

Anne Marie

227

hendes efternavn er ukendt, hun døde 1769 i Hauge, Vinderslev Sogn, og blev begravet d. 31. december, kirkebogen opgiver ingen alder.

I Allinggårds fæsteprotokol er indført:

"Fæstebrev til Mikkel Jensen 1733.

Chr. Fischer til Vinderslevgård kendes og hermed vitterliggør at Mikkell Jensen, barnefødt i Kragelund, er i fæste forundt og hermed stædes og i fæste forundes den halve gård i Hauge, Niels Christensen sidst haver beboet og opladt, som efter nye landmåling og byens ligning skylder af hartkorn 1 td. 7 skp. 3 fjdk. 1 alb., hvilken halve gård med al dessen tilliggende som hans formand med rette dertil brugt haver, som Mikkell Jensen sin livstid må nyde, bruge og i fæste beholde, så længe han deraf i rette tid svarer alle kgl. contributioner, ordinære og extraordinære, så og landgilde efter jordebogen årligen ved martiny tid, yder og klarer hoveri, ægt og arbejde når påbydes forsvarlig forretter, eller når det ej forlanges, de sædvanlige arbejdspenge erlægger, avlingen forsvarlig ørke og dyrke, og intet deraf lader bortkomme, bygningen forsvarlig vedligeholde og forbedre, vise sit herskab og dens sendebud vedbørlig lydighed og sig ellers i alt øvrigt rette og forholde efter loven og de kgl. allernådigste forordninger, alt under hans fæstes fortabelse. Så skal han og holde og efterkomme den forening som han med bem. Niels Christensen om aftægt imod gårdens afståelse haver indgået. Ligeledes skal han betale til indfæstning 20 rdlr., hvoraf de 16 rdlr. straks er betalt, og de øvrige skal inden 14 dage fra dato betales.

Dette til stadfæstelse under min hånd og forsegling.

Allinggård, den 19. februar 1733.

C. Fischer."

Mads Poulsen

228 .

blev født ca. 1686 og døde 1766 i Pederstrup, Vinderslev Sogn, han blev begravet d. 28. september, 80 år gammel.

Han var gift med

Anne Poulsdatter

229

der blev født ca. 1684 og døde 1748 i Pederstrup, Vinderslev Sogn, hun blev begravet d. 10. marts, 64 år gammel.

Mads Poulsen var fæster af en gård i Pederstrup, som han på sine gamle dage oplod for sønnen Anders Madsen, selv flyttede han i et aftægtshus.

Skiftet efter Mads Poulsen oplyser, at han efterlod sig 3 sønner og 2 døtre. Boets indtægt opgøres til 5 rdlr. 5 mark og 2 skilling, udgiften til 6 rdlr. 3 mark og 5 skilling. Der blev

således intet til arvingerne.

Christen Jensen Lundum

230

blev født ca. 1703 i Pederstrup, Vinderslev Sogn, og døde d. 20. november 1770 i Elkjær, Vinderslev Sogn, han blev begravet d. 25. november, 67 år gammel.

Han blev gift 1737 med

Anne Mikkelsdatter

231

der blev født ca. 1705 og døde 1770 i Elkjær, Vinderslev Sogn, hun blev begravet d. 14. januar, 65 år gammel.

Christen Jensen Lundum var fæster under Allinggård Gods, i Allinggård Gods' fæsteprotokol finder vi:

"Fæstebrev til Christen Jensen Lundum 1732.

Chr. Fischer til Vinderslevgård gør hermed vitterlig at Chr. Jensen Lundum, barnefødt i Pederstrup, er i fæste forundt og her ved stædes og i fæste forundes den halve gård i Hauge, Mikkell Knudsen sidst beboede og for hannem godvilligen opladt haver, som efter nøje landmåling og byens ligning skylder af hartkorn 1 td. 7 skp. 3 fjdk. 1 $\frac{3}{8}$ alb., hvilken halve gård med al dens tilliggende bem. Chr. Jensen sin livstod må nyde, bruge og i fæste beholde, så længe han deraf i rette tid svarer alle kgl. contributioner, ordinære og ekstraordinære, så og landgilde efter jordebogen yder og årlig ved martiny tid klarerer, hoveri, ægt og arbejde når påbydes, forsvarlig forretter, eller når det ej forlanges, de sædvanlige arbejdspenge erlægger, avlingen forsvarlig ørker og dyrker og intet deraf både bortkommer, bygninger forsvarlig vedligeholder og forbedrer, beviser sit herskab og dens sendebud tilbørlig lydighed og ellers i alt øvrigt retter sig efter loven og kgl. maj.s' allernådigst udgangne forordninger, som en fæstebonde pligt er, under fæstets fortabelse.

Den akkorderede indfæstning har han og rigtig erlagt.

Dette til stadfæstelse under min hånd og segl.

Allinggård, den 20. december 1732.

C. Fischer."

På denne gård boede Christen Jensen Lundum til 1743, den 4. maj dette år fæster han nemlig et hus i Pederstrup under samme gods, her bor han heller ikke længe, menllem 1746 og 1754 flytter

han til et husmandssted i Elkjær samme sogn, her bor han til sin død.

I Vinderslevgårds skifteprotokol finder vi:

"Skifte efter Anne Mikkelsdatter 1770.

Anno 1770, den 3. februar, som rette 30. dagen efter loven, indfandt sig i stervboen efter afg. Anne Mikkelsdatter, som boede og døde i Elkjær, på herskabet og skifteforvalteren, velædle og velbårne hr. assessor Bredahl til Vinderslevgård hans vegne, Peder Hansen fra bem. Vinderslevgård, med 2de tiltagne uvildige vurderingsmænd nemlig Oluf Jakobsen og Peder Jensen, begge her af Elkjær, for at registrere og vurdere stervboens tilhørende til et lovligt skifte og deling imellem enkemanden Christen Jensen Lundum på den ene, og hans med den salig kone i ægteskab sammenavlede børn, nemlig en søn Jens Christensen som ved døden er afgangen og haver efterladt sig fire umyndige børn, navnlig: Niels, Christen, og Jens Jensen, og en datter Anne Kirstine Jensdatter, samt enkemandens datter Maren Christensdatter på den anden side. Og var da tilstede: enkemanden selv på egne og sal. ermeldte Jens Christensens ermeldte børns vegne, Jens Madsen af Vinderslev på sin hustru Maren Christensdatters vegne, samt Poul Knudsen fra Elkjær, de umyndige børns stedfader, for at være overværende ved skiftet, og blev da foretaget og forrettet i samtliges overværelse som følger:

Indbo:

1 fyrrebord med egefod				o rdlr. 2 mark 8 skill.
1 fyrremadskab med lås	1	"		
1 do. hængeskab, brunmalet, med lås		4	"	
1 liden stol af bøg			12	"
andre bøgestole			7	"
et halvt sengested af eg, fyr og ..træ		2	"	8 "
herpå omhæng af ... gl. med kapper		1	"	
1 rød og blåstribet olmerdugs overdyne				
med lidt fyld	1	"	4	"
1 do. underdyne af hvid vadmæl	1	"	1	"
1 gråstribet do. uden fyld			2	"
1 vadmels pude med lærredsovertræk			3	"
1 hvid vadmels do.				10 "
2 bolsterpuder, blåstribede				10 "
2 blårlærreds lagner		3	"	4 "
Den salig kones gangklæder:				
1 gl. skørt af danzig tøj		2	"	8 "

1 do. firsillet tøj			o rdlr. 3 mark o skill.
1 saxenins trøje, rød og blå	2	"	8 "
1 slet firsillet do.			12 "
1 gl. sribet bol med røde ærmer udi			8 "
1 blå bol			4 "
1 gl. blå do. med røde ærmer			4 "
1 blålærreds sark			10 "
1 par blårlærreds lagner	1	"	8 "
Videre gangklæder sagde enkemanden der var ikke.			
1 tinfad, 1 tepotte, vog 3½ pund	4	"	6 "
1 malmlysestage			8 "
2 stenfæde			3 "
6 tallerkener			6 "
1 pyramide			4 "
3 par tekopper			10 "
3 flasker			12 "
2 glas			4 "
1 kobber kedel, vog 9 pund	1	"	5 " 4 "
1 do. tekedel, vog med ring og låg			
2 pund	2	"	8 "
1 jerngryde	4	"	
1 do. gl.	3	"	
1 jernpande	1	"	4 "
1 spejl			4 "
1 træ slagværk	5	"	
1 gl. ege halvtønde	1	"	
1 hampsæk og 1 pose	1	"	4 "
1 egekar af mosetræ	1	"	
1 træ søger			8 "
1 gl. bølgekar			8 "
1 egekærne			8 "
1 strippe			4 "
1 spand			4 "
1 liden trug			3 "
2 ege stavkar			4 "
1 kværn med sten og behør	2	"	8 "
1 sold, 1 selde, 1 driftetrug	1	"	
1 salt æske			2 "
2 løb			8 "

Tømrer, bødker og snedkerredskab:

2 økser		o rdlr. 2 mark 8 skill.
1 bred økse, 2 skarøkser, syldøkse	4	" 8 "
1 hammer, 1 hovtang		14 "
2 murhamre og ske	1	"
2 båndknive, 1 ..., 1 skærjern		
1 vinkel	1	"
2 buer og 1 k...sav	1	"
2 r.... bænkhøvle	1	"
1 par plovhøvle		1 "
2 håndhøvle		2 "
3 småligt høvle		3 "
2 naur		14 "
1 rie (?)		14 "
1 rasp		6 "
4 hugjern	1	"
1 fielt (?) (stiksav)		4 "
1 hagl		2 "
1 rok, gl., 1 par karter	1	"
3 spigerbor og 1 skaft		8 "
1 bliktragt		2 "
1 ske af jern		3 "
1 tørvespade		8 "
1 ildtang, 2 skorstenslænker		14 "
1 jernfyrfad		6 "
1 klynspade	1	"
1 høle med draug		13 "
4 sorte potter		4 "
1 rød kous		
1 hylde af fyr		
5 sætter		7 "
Noget træ til karstave og bunder	3	"
1 slibesten		
1 jerngreb		

Levende kreaturer:

1 ko sortttjernet, ungefær, 9 år	5	"	2	"
7 gl. får	5	"	5	"
5 lam og 1 vædder	2	"		

Summa: 36 rdlr. 3 mark 13 skill."

Brøstfælden på gården ansættes til 36 rdlr.
 samtidig oplyser Christen Lundum at han
 skylder herskabet 8 rdlr.

Der bliver således intet til arvingerne.

Johann (Hans) Wolfgang Filler 236

var gift med

Anna Cathrine 237

Ægteparret indvandrede i 1760 fra kurfyrstedømmet Pfalz og fæstede en gård i Frederikshede, Frederiks Sogn.

Johan Georg Adam Layer 238

blev født ca. 1744 i Amt Niedorf i Pfalz og døde i august 1768 i Gammel Frederikshede, Frederiks Sogn, kun 24 år gammel.

Han var gift med

Anna Margrethe Herbel-Schmidt 239

der blev født ca. 1744 i nærheden af Mainz i Pfalz, hun døde d. 29. oktober 1817 i Haurdal, Frederiks Sogn, og blev begravet d. 2. november, 74 år gammel.

Anna Margrethe Herbel-Schmidt indvandrede i 1760 sammen med 2 brødre.

Johan Georg Adam Layer indvandrede 1760 fra Amt Niedorf i Pfalz ved Heidelberg og fæstede først en gård i Randbøl men flyttede senere til Gammel Frederikshede, Frederiks Sogn.

Alhedens koloniers skifteprotokol er meget dårligt bevaret og delvis ulæselig. Skifte efter Johan Georg Adam Layer giver dog følgende oplysninger, han efterlader foruden enken 3 børn nemlig sønnen Johann Nikolaj, 6 år, datteren Eva Cathrine, 3 år, og datteren Anna Elisabeth, 2 år. Enkens lavværge var sognepræsten hr. Johs. Pfarr. Børnenes kurator og formynder var Hans Michael Agricola.

Det oplyses endvidere at Johan Georg Adam Layer var 24 år gammel, samt at han havde arv tilgode efter forældrene Eva og Georg Adam Layer i kurfyrstendømmet Pfalz, Heidelberg, Amt Niedorf. Arven oplyses at bestå i 50 gylden foruden effekter og løsøre samt 11 års rente fra den afdøde kolonists 13. år. Efter forskellige skrivelser til Tyskland ender det dog med at intet fås af nævnte arv.

der var fæster af en gård i Borup, Svostrup Sogn, under Allinggårds Gods, døde 1759 i Borup, Svostrup Sogn, han blev begravet d. 27. maj.

Han blev trolovet d. 7. oktober 1725 og gift d. 18. november samme år i Lemming med

Anne Jensdatter

241

der var fra Lemming.

Forlovere var: Jens Madsen i Nisset og Jens Pedersen i Lemming.

Anne Jensdatter lever endnu 1733 i Svostrup Sogn, men hun ses ikke død i dette sogn.

"Fæstebrev til Thomas Poulsen 1725.

Jeg, Christian Fischer til Vinderslevgård etc. kendes at have stød og fæst, som jeg og hermed stæder og fæster Thomas Poulsen den gård udi Borup By, som Søren Sørensen sidst beboede, hvilken forskrevne gård forn. Thomas Poulsen hans livstid skal nyde, bruge og beholde, med de conditioner han årligen udi rette tid betaler alle kgl. contributioner, som nu er eller herefter allernådigst påbudet vorde, så vel som landgilde udi rette tid, ligesom bygninger og avling at holde ved forsvarlig hævd og drift, retter og holder sig efter loven og forirdningerne. Iøvrigt er sin husbonde hørig og lydig alt under dette fæstes forbrydelse.

Allinggård, den 28. februar 1725.

C. Fischer."

Peder Rasmussen

242

blev født 1689 i Nebel, Svostrup Sogn, og døde 1748 samme sted.

Han blev gift ca. 1717 i Gødvad med

Mette Andersdatter

243

der blev født ca. 1690 i Resendal Mølle, Gødvad Sogn, og døde d. 23. september 1761 i Nebel, Svostrup Sogn.

Peder Rasmussen var fæster af en gård i Nebel under Vinderslevgårds Gods, men desværre begynder godsets fæsteprotokol først 1750. Derimod oplyser godsets skifteprotokol 1730-1751, side 1018,

at der d. 8. august 1749 blev afholdt skifte efter Peder Rasmussen. Han efterlader sig enken Mette Andersdatter og 6 børn:

- a. Rasmus Pedersen, boende i Borup.
- b. Kirsten Pedersdatter, 21 år, tjenende Anders Rasmussen i Borup.
- c. Kirsten Pedersdatter, gift med Gregers Lauritsen i Dalsgård.
- d. Anne Pedersdatter, gift med Laurits Sørensen i Nebel.
- e. Anders Pedersen, 20 år gammel.
- f. Karen Pedersdatter, 17 år gammel,
begge boende hos moderen.

Af mere værdifulde ting i boet kan nævnes: 1 sølvbæger til 2 rdlr., 3 tintallerkener, 1 kobberbrændevinskedel med hat og piber til 7 rdlr. og 1 mark, 1 kandebænkeskab, 5 heste, 2 ungstude, hestene fra 4-8 rdlr.s værdi, studene hver 5 rdlr., 3 køer, 4 kvier, 10 får med 7 lam, 2 gamle svin, 4 gæs og 4 bistader.

Boets værdi opgjordes til 130 rdlr. 3 mark og 11 skilling, hvorimod udgifterne androg 141 rdlr., 4 mark og 14 skilling.

Søren Sørensen Overgaard

252

blev født ca. 1709 i Balle Overgård, Balle Sogn, og døde d. 20. januar 1804 samme sted. Han blev begravet d. 29. januar, 97 år gammel.

Han blev omkring 1750 gift med

Margrethe Christensdatter

253

der blev født ca. 1720 og døde d. 26. marts 1804 i Balle Overgård, Balle Sogn, hun blev begravet d. 2. april, 81 år gammel.

Søren Sørensen Overgaard var fæster af den nuværende matrikel nr. 2 i ejerlavet Balle Overgård af hartkorn 2 tdr. 7 skp. o fjdk. 2 alb., hans fæstebrev er indført i Allinggårds fæsteprotokol:

"Fæstebrev til Søren Sørensen Overgård 1741.

Christian Fischer til Vinderslevgård vitterligør at have stød og fæst, som jeg og herved stæder og fæster til Søren Sørensen barnefødt i Overgård i Balle Sogn, den halve gård der samme steds som Gregers Rasmussen sidst påboede og frakom, hvilken halve gård forn. Søren Sørensen sin livstid skal nyde, bruge og beholde til beboelse med al dens rettighed udi mark og gård, som dertil af arilds tid lagt haver, og hans formand før hannem nydt og brugt haver, med så skel han årlig udi rette tid betaler alle kgl. skatter, ordinære og ekstraordinære, som er eller herefter

påbuden vorder, samt landgilde og andet arbejde lige med hans nabo, udreder og betaler til bestemte tid. Gården og jorden udi marken stedse forbedrer og for resten retter sig efter lov og forordninger, samt er sin husbond hørig og lydlig, alt under dette sit fæstes forbrydelse.

Allinggård, den 8. september 1741.

C. Fischer."

blev født 1660-1670 og døde d. 13. marts 1735 i Bording Mølle, Bording Sogn.

Han blev omkring 1700 gift med enken

Inger Michelsdatter

281

der døde i Bording Mølle før 1735.

L. Hagelskjær Lauridsen skriver i bogen Munklinde 1670-1770 om ægteparret:

"Han kom fra Mortensgård i Ikast og fik 1711 skøde på en part i Bording Mølle.

Niels Sørensen må have været en holden mand. Mortensgård havde på den tid over 10 tdr. hartkorn; samtidig har Niels Sørensen haft Ikast kirketiende i fæste sammen med Christen Jørgensen Hagelskjær, og 2 andre mænd. Den 12. oktober 1710 stævner de flere af sognets beboere for Hammerum Herredsting for undladelse af at betale tiende og med påstand om at forbyde disse at køre deres korn ind, før tienden er betalt.

Inger Michelsdatter var gift ikke mindre end 3 gange.

Første gang 1689 med

Adzer Poulsen

Hollingholt. De får 3 børn.

Anden gang 1696 med

Peder Nielsen

fra Bording Vandmølle (død 1700), han er lige blevet arving til en halvpart i møllen, men bosætter sig i Hollingholt. De får datteren Maren Pedersdatter, som ved Peder Nielsens tidlige død 1700 bliver eneste arving til en halvpart i møllen. Omkring 1699 er Peder Nielsen og Inger Michelsdatter flyttet til Skygge. På samme tid må Peder Nielsen være død i henhold til skiftet af 17. maj 1700.

Tredje gang omkring 1700 gifter Inger Michelsdatter sig med Niels Sørensen, Mortensgård, senere Bording Mølle.

Niels Sørensen og Inger Michelsdatter må være født omkring 1665. De fik lov at leve et langt liv sammen indtil støvets år.

Inger Michelsdatter nævnes 1733 ved en barnedåb i Ikast og er død før 1735, det år Niels døde. Vi er så heldige, at skiftet efter Niels Sørensen findes i Lundens-Bøvling skifteprotokol. Det giver et ret levende kulturhistorisk billede af hans ejendele.

Selve møllen er ikke opført, da han sikkert har siddet som aftægtsmand hos sin svigerdatter Bodil Christensdatter og hendes 2. mand, Christen Pedersen. Efter datidens forhold har han været en holden mand, og hans velstand er kommen arvingerne, altså børnebørnene til gode. Da skiftet er så historisk interessant, tager vi det meste af indledningen med, hvor vi får præsentation af den daværende lille familie.

"1735, den 15. april, skifte efter Niels Sørensen, som 13. marts er død i Bording Mølle .. (formedelst indfaldende påske og lang rejse har man intet kunne foretage før i dag) .. imellem den sal. mands efterladte arvinger, som er hans forhen ved døden afgangne søn Peder Nielsen, hans umyndige børn: Asser Pedersen, 12 år, Niels og Christen, tvillinger, 11 år. Inger, 7 år, som opholdes og opdrages hos deres moder Bodil Christensdatter her samme sted i ægteskab med Christen Pedersen.

...og var da tilstede på bemelte umyndige arvingers vegne Christen Andersen, bonde i Kragelund, formynder for Asser og Niels Pedersen, og da Anders Christensen, bonde i Kragelund (som forhen var beskikket formynder for Christen Pedersen) ikke var tilstede, så mødte på hans vegne Jens Pallesen, Ikast (Toftlund) indtil videre, som tillige forhen er beskikket formynder for Inger Pedersdatter .....

Inden døre: Sølv

6 sølvskeer vog 15 $\frac{1}{2}$ lod a 3 mark	7 rdlr. 4 mark o skill.
3 do. vog 8 lod	4 "
1 sølv saltkar 6 lod	3 "
1 sølv bager 9 lod 3 qvint	
1 do. bager 5 $\frac{1}{2}$ lod	7 " 4 "
1 do. bager 3,1 lod	
1 sølvskål 2 $\frac{1}{2}$ lod	1 " 1 "

samt forefandtes en liden forseglede æske med nogle stykker guld, som følger:

2 brasiliker af guld
2 guldspænder
2 guldknapper

- 2 gulddopper
- 2 små guldhjerter
- 2 små guldhefter

Hvilket guld Christen Pedersen angav at være pantsat af væl-
 ærværdige Olle Bording, sognepræst for Bording Menighed, til
 velagtede Niels Sørensen for 30 daler og 2 mark.

Kobber:

1 gammel brændvinskedel vog					
1 lispund 7 pund a 4 mark	4	rdlr.	4	mark	12 skill.
1 deche dertil vog 6½ pund	1	"	1	"	8 "
1 hat 5½			4	"	2 "

Tin:

Gamle tinfåde vog 4½ pund a 1 mark			4	"	8 "
6 tallerkener vog 6½	1	"	0	"	8 "

Malm:

2 lysestager			5	"	
--------------	--	--	---	---	--

Sengeklæder:

1 sribet bolster dyne	1	"	2	"	
1 sribet ulden dynevår uden fyld			3	"	
7 gl. sribede hovedpuder			3	"	
1 hørgarnslagen			2	"	8 "
1 blårgarns do.			1	"	8 "

Den døde mands gangklæder:

1 brun klædes kjortel	1	"	2	"	
1 sort klædes kjortel			3	"	
1 grå vadmels kjortel			3	"	
1 sort klædes kjortel	1	"	4	"	
1 kallemanches brystdug			5	"	
1 brun vest			2	"	
deri fandtes 30 sølvknapper vog 3½ lod	1	"	4	"	8 "
1 gulbrun klædes vest			4	"	
deri fandtes 24 sølvknapper vog 5½ lod	2	"	4	"	8 "
1 gammel Kabbuds med plys under			1	"	4 "

Trævarer:

1 beslagen egekiste med lås for	1	"	4	"	
1 beslagen jernskrin uden låg			4	"	
1 mindre jernskrin med låg			2	"	
1 gl. jern kakkelovn			4	"	

Kreaturer:

1 gråbloet ko	2	"	2	"	
1 rafnsort do.	2	"	4	"	

1 sorthjelmet stud i 3je år 6 rdlr. 4 mark o skill.

Får:

9 får med lam a 3 rdlr. 7 mark 23 "

Jordegods:

Et sted i Skygge, beboet af Christen

Olesen skylder årlig 4 rdlr. hart-

korn 1 td. 5 skr. 2 fjdk. 1 alb. 56 " 3 " 9½ "

Foranførte pant i guld, præsten

i Bording 20 " 7 "

Ialt indtægt 145 rdlr. 3 mark 11 1/3 sk.

Christen Pedersen påstod for sal. Niels Sørensen og hustru, deres begravelsesomkostning med kiste, ligtræer, præst og degn med videre. Hvilket formynderne og holdt for billigt. - For hver af dem 12 rdlr., og da de var hæderligt henflyet, blev han efter begæring accorderet . . 24 rdlr. Endnu fordrede Chr. Pedersen for en sort kjortel 2 rdlr. 2 mark."

Begge de gamle har fået en standsmæssig begravelse med hvad dertil hører og ligtræ på graven.

Den 11. maj 1735 afholdtes auktion. Før auktionen holdes, bliver der spurgt, om nogen vil indløse pant, hvorefter Niels Sørensen, Nørlund, begærer at indløse en gulbrun klædesvest med 24 sølvknapper til 4 rdlr., hvilket tilstedes. Ligeså en sort klædeskjortel, pantsat af Peder Holdgaard for 1 rdlr. 4 mark.

Skiftet afsluttes d. 29. juni 1735. Endvidere fandtes 2 gl. bøger, som ingen kunne gøre rede for, om den deri stående gæld var betalt (Sidsel Faurholt, Peder Huus i Bording, Simon Engesvang, Anders Kuur, Christen Wistesen og Mads Moselund) ialt 11 rdlr. 4 mark.

Den gamle møller har været en slags lokal spare- og lånekasse og har kendt den ædle skrivekunst.

Oversigt over skiftets bekostning:

Begravelsen m.m. 28 rdlr. 4 mark o skill.

Auktionssalærer 4 "

Stempelpapir 3 "

Skriverløn for 12 ark papir 6 "

For 3 rejser frem og tilbage, ialt 60 mile modereres fra 15 rdlr. 10 "

Papir, plakat m.v. 3 "

Skifteforvalterens tjener 3 "

Vurderingsmændene		<u>1 rdlr. o mark o skill.</u>		
	Ialt	49 rdlr. 13 mark		
Efter fradrag af forskellige fordrin-				
ger bliver der til arvingerne at dele		99 rdlr.	5 mark	13 skill.
Asser, Niels og Christen får hver		28 "	3 "	6 2/7 "
og Inger		14 "	1 "	11 1/7 "

Skiftets bekostning har som altid været meget stor. Skifteforvalteren er kommen langvejs fra, 10 mil, velsagtens helt ude fra vestkysten. De rejser har taget flere dage, men en selvejerbonde måtte også have et standsmæssigt skifte.

Skiftet taler for sig selv og vidner om solid velstand i hine fattige tider. Som aftægtsmand har Niels Sørensen været godt ved magt, han har ejet sølv, guld, kobber og tin, en velforsynet garderobe, kvæg og jordegods i Skygge.

For sognepræsten i Bording må det have været en tung gang at gå ned til mølleren for at pantsætte sine guldsmykker. Mølleren har formodentlig været sognets rigeste mand, og den arme præst har aldrig fået indløst sit pant. - Når en ko koster 2 rdlr. og 2 mark og en fedestud 6 rdlr. og 4 mark, er det ikke så vanskeligt at regne ud, hvad præstens guldsmykker har stået i, 30 rdlr., d.v.s. 14-15 køer eller fede stude. Præsten har været i en større klemme. Han har formodentligt skyldt det hele bort i det fattige hedekald.

Om den gamle møller har der stået respekt, når han kom i stadstøjet til gilde, bryllup eller begravelse i brun eller sort kjortel og kunne skilte med sine mange sølvknapper i vesten, som var den tids form for velstand."

Christen Andersen Bunde

282

der døde efter 1739, var gift med

Bodil Andersdatter

283

som døde ca. 1738. Dette år afslutter Peder Bering nemlig skiftet efter hende, det var på 40 ark.

Den 24. juli 1693 får Christen Andersen Bunde fra Hans Christensen i Kragelund ifølge skreven fuldmagt fra alle interesserede skøde på sin påboende halve gård i Kragelund, det er den vestre halve bondegård af matrikel nr. 9 Kragelund. Herligheden til denne gård ejes dog stadig af borgmester Stefan Rasmussen Hofgård i

Horsens. Den 9. maj 1705 får Christen Andersen Bunde af borgmesteren i Horsens skøde på herligheden af nabo tvillinggården nemlig den ødtre halvgård af matr. nr. 9 i Kragelund samt 2 hele nabogårde, men forbliver selv under herskabet i Horsens. Han optræder selv som herremand over for naboerne, i 1712 opkræver han restancer, 1717 stævnes naboenkens nye mand for ikke at have taget husbondholderbrev, og 1718 stævnes han igen for restancer samt for skiftesalær og skiftebrevsbekostning. I 1718 klager Christen Andersen Bundes tjenere over for høje afgifter, men han beviser ved skøde af 1705 endog at måtte tage arbejdspenge.

Mads Knudsen
(Brunberg)

304

der var gårdmand i Brunberg i Bording Sogn, blev født omkring 1680 og døde ca. 1740. Kirkebogen for Bording Sogn begynder først 1764.

Den 10. september 1709 blev Mads Knudsen trolovet og d. 3. november samme år gift i Ikast Kirke med

Bodil Nielsdatter

305

der blev født omkring 1680.

Anders Lægdsgaard

312

blev født ca. 1659 og døde 1738 i Lægdsgård, Ikast Sogn, han blev begravet d. 22. juni, 69 år gammel.

Han var gift med

Bennet

313

der var enke efter den tidligere fæster i Lægdsgård, og hvis fornavn sikkert har været Peder.

Bennet blev født ca. 1657 og døde 1745 i Lægdsgård, Ikast Sogn, hun blev begravet d. 8. august, 86 år mindre end nogle måneder.

Ved giftermålet overtog Anders Lægdsgaard fæstet på halvdelen af Lægdsgård i Ikast Sogn, gårdens samlede hartkorn blev 1688 nedsat fra 14 tdr. o skp. 2 fjdk. o alb. til 7 tdr. 5 skp. 3 fjdk. o alb.

blev født ca. 1679 i Remme, Ikast Sogn, og døde 1739 i Neder Hold, Ikast Sogn, han blev begravet d.18. januar, 60 år gammel.

Han var gift med

Maren Pallesdatter

315

der blev født omkring 1670 i Toftlund, Ikast Sogn. Hun levede endnu i 1743, da sønnen Palle Nielsen havde overtaget gården, det fremgår af folke- og familieskattemandtallet fra dette år, her anføres, at gården ejedes af justitsråd Lassen, som beboer opføres Palle Halde. Der var 1 karl og 1 pige i gården, og desuden boede Palle Nielsens "gamle bedagede Moder" hos ham.

Niels Madsen Nederhold var fæster af gården Neder Hold i Ikast Sogn, gårdens hartkorn blev ved matriklen i 1688, på grund af nogle gode engstrækninger, sat op fra 2 tdr. 4 skp. til 6 tdr.

Lavrids Christensen

328

blev født ca. 1670, muligvis i Over Simmelkær, og døde omkring 1722 i Bjødstrup, Gellerup Sogn.

Han blev gift første gang 1700 i Gellerup med

Maren N.N.

der døde kort efter vielsen, hvorpå han giftede sig anden gang samme år med

Mette Kirstine Pedersdatter

329

fra Bjødstrup, der overlevede ham.

Lavrids Christensen købte i 1700 af broderen Jens, som var selvejer i Ø. Høgild, en halvgård i Gelleruplund. Året efter døde imidlertid hans svigerfar på Bjødstrup, og dennes enke giftede sig nu med Jens Madsen (Remme), som derpå overtog følgende gårde i Bjødstrup: 1 gård til omtrent 5 tdr. hartkorn, 1 gård ansat til ca. 3 tdr. og 1 øde boel til godt 2½ td. hartkorn, ialt 10½ tdr. hartkorn. Jens Madsen (Remme) var imidlertid ikke særlig henrykt for den megen jord, som han var kommet i besiddelse af, vel nok i særdeleshed på grund af de meget dårlige tider for land-

bruget. Han forespurgte derfor Lavrids Christensen og Mette Pedersdatter, om de eventuelt var interesseret i at flytte til Bjødstrup. Lavrids Christensen og hustru accepterede tilbudet og enedes med Jens Madsen (Remme) om, at de skulle købe halvdelen af hver af de 3 gårde og så iøvrigt bo sammen med Jens Madsen (Remme) i den største af disse gårde. Lavrids Christensen solgte nu sin halvgård i Gelleruplund til en Peder Madsen Kølbæk, og i maj 1702 flyttede han og hans hustru så til Bjødstrup.

Et halvt år efter kom Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) i strid med deres nabo i Bjødstrup By, Svend Lavridsen, angående de lukkede stole i Gellerup Kirke, som hørte til Bjødstrup. Sidstnævnte gjorde alene krav på stolene, medens de 2 andre hævdede, at de måtte have samme ret som han. Da man ikke kunne blive enige, stævnedes Svend Lavridsen Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) til at give møde på Hammerum Herredsting, hvor han samtidig havde stævnet lo af sognets ældste mænd, som skulle vidne. Af deres vidneudsagn fremgår det, at herredsfoged Jacob Mortensen Barfoed og dennes 2 sønner, som tidligere havde boet i Lavrids Christensens og Jens Madsen (Remme)s gårde, var de sidste fra disse gårde i Bjødstrup som havde gjort brug af de lukkede stole i kirken, medens beboerne af Svend Lavridsens gård siden da havde benyttet stolene. Derefter stævnedes Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) deres modpart Svend Lavridsen til at møde for retten d. 16. december 1702 sammen med flere andre vidner, hvoriblandt herredsfogden, Knud Jacobsen Barfoed, der trods sin høje alder mødte op i retten, hvor han fremlagde følgende skriftlige indlæg i sagen: "Saasom velagte Dannemænd Jens Madsen Remme og Lavrids Christensen begge boendes i den Gaard i Bjødstrup, som jeg, Knud Jacobsen, nu boendes i Collund, tilforn havde iboet, er min sandfærdige Kundskab begærende angaaende de to Gaarde i Bjødstrup, hvoraf Svend Lavridsen bebor den ene, deres Beskaffenhed i forrige Tider med Stolestand i Gellerup Kirke, hvilken deres Begæring, jeg ikke kan nægte dem.

Mens jeg hermed vidner og bekræfter, at min salige Fader Jacob Mortensen, fordem Herredsfoged i Hammerum Herred beboede og brugte samme tvende Gaarde til hans Dødedag, og efter hans dødelige Afgang blev ermeldte tvende Gaarde efter rigtig Skiftebrevs Bemelding mig og min salig Broder Claus Jacobsen, begge ved Skifte og Deling i Søskeneskifte tillagt, som vi og skifte med al deres tilliggende Ejendom udi i tvende lige store Lodder. Og jeg beboede samme Gaard, som Jens Madsen og Lavrids Christensen nu ibor,

og han den anden, som Svend Lavridsen nu ibor.

Og boede jeg udi samme Gaard i 34 Aar, og i den Tid stod jeg og min Broder og efter ham Svend Lavridsen i den ene Stol, medens vore Kvinder tilsammen søgte den anden af de lukkede Stole, og vi svarede lige meget udi Tiende af begge Gaarde baade til Kongen, Kirken og til Præsten.

Dette at være udi al Sandfærdighed, saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellig Ord, og vil jeg ydermere bekræfte og være ge-
stændig om begæres og behøves".

"Collund den 16. Juli, Anno 1702; stod underskreven Knud Jacobsen Barfod, egen Haand og derhos Zignet trykt i rødt Lak."

Dommens endelige afgørelse kendes ikke, men af vidneudsagnene fremgår det, at begge Bjødstrup-gårde havde lige stor ret til de lukkede stole i kirken, så man må vel formode, at der er blevet opnået et forlig.

"Da Lavrids Christensen 1702 flyttede til Bjødstrup, var der blevet oprettet en købekontrakt mellem ham og Jens Madsen på de købte ejendomme i Bjødstrup, naturligvis under den forudsætning, at der snart efter skulle udstedes skøde derpå; men når Lavrids Christensen talte med Jens Madsen derom, blev han altid holdt hen med snak. Der gik både 1 og 2 år, og endnu var der intet skøde udstedt. Jens Madsen angav som grund, at Peder Jørgensens børns fædrende arv var sat som en slags forsikring i fornævnte gård, og så længe det var tilfældet, kunne der ikke udstedes noget skøde. De pågældende arvinger var jo Lavrids Christensens hustru, Mette Pedersdatter, og hendes broder, Peder Pedersen, der nu var myndig og opholdt sig på Herningsholm. Det var vel også derfor, Jens Madsen mente, at det ikke havde nogen hast. Men Lavrids Christensen var ikke tilfreds. Nu skulle det være alvor med skødet, og han mente da forøvrigt også, at Jens Madsen, hvis han ville, let kunne ordne den sag.

Han sendte derfor Jens Madsen følgende skrivelse:

"Saasom Jens Madsen Remme i Bjødstrup haver solgt og afhændet til mig den østerste halve Part af den Selvejerbondegaard i Bjødstrup, som han og jeg ibor, samt Halvparten af den halve Ødegaard i Bjødstrup, item Halvparten af den øde Boel ibm. saavidt Bøndeskylden angaar for rede Penge 220 Sdlr. Hvorpa I af mig haver annammet rede Penge 100 Sdlr., siger 100 Sdlr., og ved Købets Slutning lovede mig imod forskrevne 220 Sdlr.s fulde Betaling et fuldkomment nøjagtigt og forsvarligt Skøde, hvilket jeg ofte imod Pengenes fulde Betaling haver begæret og endda ej endnu haver

kunnet bekomme saa ordinært nøjagtigt og forsvarlig Skøde, som ske burde, af Aarsag det findes imod Loven, at samme halve Parter af forskrevne Gaarde og Boel og kan afhændes og skødes bort, eftersom det skal være umyndige sat til Forsikring for deres Arvelod efter Skiftebrevs Vindes Indhold, inden det nøjagtigen fra deres Formynder vorder indfriet.

Altsaa erbyder jeg mig Resten af samme 22o Sdlr. at erlægge for samme Kiøb imod et Vederlag som kan eragtes og være forsvarligt uden nog ns Tiltale, og hvis det ikke ske kan, da begærer jeg ikke andet, end samme Kiøb maa være opslagen, og mine Penge, som er leveret med hvad Omkostning, som mig derved er foraarsaget, maatte mig igen tilstilles.

Hvorom jeg foraarsaget ved disse tvende Dannemænd at lade Jens Madsen beskikke med Begæring om, at han herpaa vilde give skriftligt Svar, eller og ifald der og skulde behage ham selv at give noget skriftligt Svar derpaa, da at give disse tvende Mænd mundtlig Svar herpaa at tegne mig til Efterretning.

Bjødstrup den 28. Juni Anno 1704, Lavrids Christensen.
Egen Haand."

Neden for beskikkelsen stod således skrevet:

"Ovenskrevne 28. Juni var vi underskrevne Anders Christensen og Peder Jensen paa forskrevne Lauritz Christensens Vegne hos ovenmeldte Jens Madsen og forkyndte ermeldte Beskikkelse og Begæring for ham, og da fik vi mundtlig svar, og han sagde, at han vilde give Lauridz Christensen saa godt et Skøde, som han vilde have, og han vilde lade det skrive, og det, han havde lovet ham, skulde han faa, og det, der rester, skulde han svare ham til.

Saaledes at være svaret testerer vi med egen Haand.

Datum ut supra.

Anders Christensen. Egen Haand. Peder Jensen. Egen Haand."

Meget besværligt har det ikke været for de Mænd at bringe pågældende skrivelse til Jens Madsen. Det var jo kun at gå fra den enes dagligstue til den andens. Særlig gode venner har de to naboer næppe været i øjeblikket; men nu havde Lavrids Christensen sikret sig et retsdokument, ved hvis hjælp han kunne få en afgørelse i sagen.

Han henvendte sig derefter til retten, hvor han bl.a. fremlagde ovennævnte dokument. Det hjalp! Jens Madsen ønskede ikke at få proces i den sag. Det kom til forlig, og Lavrids Christensen fik d. 6. september 1704 endelig udstedt det skøde, som han i 2 år havde ventet på.

I 1705 opstod der en strid mellem Lavrids Christensen og Dines Nielsen i Besser på grund af, at sidstnævntes kreaturer i nogen tid havde forvoldt skade på Bjødstrup engene samt på noget korn, som tilhørte Peder Christensen og Mads Christensen i Krogslund. Det lykkedes imidlertid at komme til et forlig, idet Dines Nielsen lovede i hegnetiden at hegne Bjødstrup mændenes enge op til et i nærheden beliggende dige, men senere viste det sig, at man ikke var enige om hvilket dige, hvorfor overenskomsten blev sprængt. Lavrids Christensen stævnedes nu Dines Nielsen tilligemed de mænd, som havde overværet forliget. Vi kender imidlertid ikke sagens afslutning, men må formode, at man er nået til et nyt forlig.

Tiden omkring 1700 var en uhyre fattig tid. Landet var på grund af krig, misvækst og andre forhold sunket ned i den dybeste armod, hvilket især ramte bønderne, da priserne paa landbrugsvarer var meget dårlige. Dertil kom, at kornhøsten i året 1709 slog helt fejl. En undersøgelse på Lundenæs Gods viste således, at rugavlen på mange af gårdene ikke engang nåede halvdelen af udsæden. Helt så slemt stod det dog ikke til på Bjødstrup, idet man her avlede ca. dobbelt så meget, som man det foregående efterår havde sået. Det synes imidlertid, som om Lavrids Christensen har haft svært ved at holde sig oven vande, og i januar 1709 måtte han optage et lån på 100 rdlr. hos svogeren Thomas Clausen, en velhavende selvejerbonde i Bredvig, som var gift med Lavrids Christensens søster Maren. Pengene skulle betales tilbage allerede til førstkommende snapsting samme år, og som forsikring for lånet måtte Lavrids Christensen pantsætte bondeskylden af sin gård. Det gik iøvrigt således, at Lavrids Christensen ikke fik betalt de 100 rdlr. til tiden, hvorfor svogeren krævede ham for beløbet. Lavrids Christensen kunne dog ikke skaffe pengene, og da svogeren døde, og hans enke nu ville have pengene hjem, stævnedes hun Lavrids Christensen med samt flere andre mænd, som også skyldte hende penge, til at møde på Hammerum Herredsting den 25. februar 1719, hvor Lavrids Christensen blev dømt til i løbet af 14 dage at betale hende 100 sdlr., 7 rmk. og 4 mk. med 1 års rente; men da han ikke så sig i stand til at betale, fik han det ordnet således med søsteren, at han i stedet skulle afstå bondeskylden af sin gård i Bjødstrup. Således gik det iøvrigt også herremanden Niels Lassen på Ørnhoved, som heller ikke kunne betale sin gæld til enken, og som måtte afstå bondeskylden af gården Hesselå i Borbjerg Sogn til hende.

I juni 1708 blev Lavrids Christensens nabo Jens Madsen (Remme) grebet i ulovlig brændevinsbrænden, som udviklede sig til et regulært slagsmål og endte for retten, hvor Lavrids Christensen optrådte som et af vidnerne.

På den tid fandtes der mange ulve i vest- og midtjylland. Disse ulve holdt især til i moser og kær samt på heden, og de var naturligvis en ren plage for bonden, idet de røvede hans får og lam. For at få disse vilddyr udryddet, havde myndighederne udlovet en vis pengesum for hver ulv, der blev bragt til herredstinget. En dag i maj måned 1713 fangede Lavrids Christensen således 3 ulveunger imellem Bjødstrup og Fastrup og bragte dem til herredstinget for at få den udlovede dusør.

Det var dengang ret almindeligt, at de enkelte sognes kirketiender bortfæstedes til en eller flere af sognets egne mænd, men Gellerup Sogns kirketiende var kommet i hænderne på hr. Niels Linde til Tanderup i Snejbjerg Sogn, og han havde meget svært ved at få bønderne til at levere ham denne tiende af deres gårde. Ifølge en aftale mellem ham og bønderne skulle kirketienden leveres ved Snejbjerg Kirke, men såfremt der skulle indtræffe et fugtigt og vanskeligt høstår, hvor det gjaldt om så snart som muligt at få kornet i hus, kunne bønderne aflevere kornet i en tiendelade i Gellerup, som Niels Linde havde ladet opføre. I 1713 må høsten således have været noget vanskelig, thi da bragte Gellerup Sogns bønder deres tiende over i denne lade. Da herremanden senere fik brug for kornet sendte han bud til bønderne om, at de skulle aflevere kornet på herregården. De fleste af sognets bønder undlod imidlertid at efterkomme ordren og lod kornet blive liggende i laden. Hr. Niels Linde sendte forgæves adskillige ordre til de genstridige bønder, men omsider tabte han tålmodigheden og lod dem alle, heriblandt Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) i Bjødstrup, stævne for Hammerum Herredsting, hvor Poul Amstrup på sit herskabs vegne krævede dem dømt til en hård straf for deres ulydighed. Ikke en eneste af bønderne mødte imidlertid op, hvorfor sagen måtte udsættes, og da de senere blev indstævnet, var Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) ikke iblandt dem, antagelig fordi disse 2 må have fået sagen ordnet i mindelighed med hr. Niels Linde.

Medens Lavrids Christensens svigerfar Peder Jørgensen boede i Bjødstrup, havde han af praktiske grunde flyttet den vestligste af gårdene i byen, kaldet Vestergården, nærmere til de øvrige af sine ejendomme. I 1712 var der imidlertid syn over sognets går-

de, og i den anledning mødte forvalteren fra Lundenæs også op i Bjødstrup sammen med synsmændene, som iøvrigt fandt, at Lavrids Christensens gårde var betydelig mere velholdte end Jens Madsen (Remme)'s. De 2 mænd måtte give forvalteren adskillige oplysninger om de stedlige forhold, men da han erfarede, at Vestergård ikke lå på sin oprindelige plads, men var blevet flyttet, formodede han, at Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) uden hans høje herskabs vidende selv havde flyttet gården til dens nuværende plads. Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) forsøgte naturligvis at overbevise forvalteren om, at Vestergård allerede i Peder Jørgensens tid var blevet flyttet og da i god forståelse med herremanden på Lundenæs, men forvalteren ville ikke tro dem og truede med at undersøge sagen nøjere. Dette blev Lavrids Christensen og Jens Madsen (Remme) meget vrede over, og de besluttede nu at gå rettens vej for at blive rensat for forvalterens beskyldninger. Den 20. august 1712 stævnedes de forvalteren for Hammerum Herredsting, men heller ikke resultatet af denne sag kendes.

Efter Lavrids Christensens død videredrev enken gården ved sønnen Peders hjælp. Men 3 år efter blev hun og hendes naboerske, Jens Madsen (Remme)'s enke, ramt af en alvorlig ulykke. Deres sammenbyggede gårde nedbrændte, og alt, hvad de ejede, blev flammernes bytte. Efter branden kom alle, som havde været tilstede, i forhør, så de kunne vidne om, hvad der var sket. "Først fremtraadte Peder Jensen og Jens Pedersen, begge af Hammerum, og vidnede, at de var til Stede i Bjødstrup ved Ildebranden, som var ottende Dag før Skærtorsdag 1726. Derefter blev alle de øvrige tilstedeværende tilspurgt, først, naar Ildebranden var sket, hvortil de svarede: Næste Torsdag før Skærtorsdag, som var den 11. April.

For det andet blev de tilspurgt, om de vidste, hvoraf Ildebranden var kommen, enten af "uformodentlig" Vanlykke eller formedelst Uagtsomhed, hvortil Vidnerne svarede, at de vidste ej andet, end at jo forskrevne Ildebrand kom fra en Huskvinde, som sad til Huse hos salig Jens Madsens enke.

For det tredje blev Vidnerne tilspurgt, om de vidste, hvor meget Fag Hus der var brændt for enhver af bemeldte Enker. Dertil svarede de, at der brændte for salig Jens Madsens Enke, Elle Jensdatter, 14 Fag Hus og for Lavrids Christensens Enke 11 Fag; om de vidste, hvad Stand samme Indhuse var i, før de brændte. Derpaa svarede, at de var i god Stand med Tømmer og Tag, Vinduer og Døre samt "Indbalken og Skielderummet". Videre blev der tilspurgt,

om intet var reddet af Boskab eller Korn, og hvor meget hos enhver, og om de kunde vide, hvad Værdi det kunde have, hvortil der svaredes, at Jens Madsens Enke havde berettet for dem, at der var oplagt paa Loftet 10 tdr. Rug, 3 a 4 tdr. Byg, 2 Tdr. "Ar", hvoraf ganske aldeles intet blev reddet eller bjærget, men lagt i Aske saa vel som alt Træværket og andet Bygningsmateriale, som ogsaa blev opbrændt, uden det kunde være et lidet enkelt Stykke, som ej kunde tjene til andet end som en Syl at sætte nedent i !!! eller en Væg at sætte nogen Staver paa; hvad Boskab, som enhver ejede, blev og ligeledes forbrændt og fordærvet, saa ej nogen Nytte deraf kan haves.

Hos den anden Enke, Lavrids Christensens efterladte, Mette Pedersdatter, blev opbrændt og lagt i Aske 11 Fag Hus, som og var i megen god stand, førend Ulykken skete, og blev sammesteds opbrændt 16 Tdr. Rug og 6 Tdr. Byg og alt hvad Boskab, som der var, baade med Senge og Gangklæder, Kister og Skrin og Skabe, saa der aldeles intet blev frelst eller bjærget noget til Nytte eller Gavn, saa Vidnerne vidste ikke at kunde gøre nogen Summa eller Forklaring om, hvad enhver havde mist, ihvorvel enhver af Vidnerne var til Stede at ville have reddet og bjærget; men formedelst Ildebrandens store Overmagt og tagen Overhaand kunde de ej komme derudi at bjærge noget, men alt blev lagt i Aske, som før meldt.

Videre blev Vidnerne tilspurgt, om de vidste, hvad Hartkorn, de forulykkede Steder stod i efter Matriculen. Dertil gav de til Svar, at det vidste de vel, at begge Steder stod for 10 Tdr. 3 Skpr. 1 Alb., begge lige højt i samme Hartkorn.

Under Forhøret blev det videre oplyst, at "begge Enker tilforn sad i god Velstand, men nu formedelst denne ulykkelige Hændelse er geraaden i største Armod".

Men selv om denne Ulykke ramte haardt, saa blev Mette Pedersdatter dog ikke slaaet ud. Hun fik igen Salshuset bygget op, og senere overtog hendes Søn, Peder, Gaarden, som han vist var i Besiddelse af omtrent til sin Død."

(Jens Abildtrup: "Selvejerslægten Bjødstrup", side 46-64).

Peder Madsen Kølbech

330

blev født ca. 1680, antagelig i Gellerup Sogn, og døde 1746 i Lund, Gellerup Sogn, han blev begravet 3. pinsedag, d. 31. maj.

Han var gift med

der blev begravet fredag d. 18. marts 1745.

Peder Madsen Kølbech købte i maj 1702 en gård i Gelleruplund af Lavrids Christensen.

Det eneste det har været muligt at finde om denne mand er, at han boede i Ikast Sogn og fik døbt 2 døtre, henholdsvis i 1718 og 1720. Han er muligvis identisk med den Anders Skrædder, der døde i Hagelskær i 1732 og blev begravet d. 23. marts.

Jacob Bitsch

408

blev født d. 5. april 1671 i Reichenbachs Annexsogn Railnbach og døde d. 29. april 1737 i Reichenbach.

Han blev omkring år 1700 gift med

Margrethe

409

der blev født d. 9. maj 1665 og døde d. 19. februar 1733 i Reichenbach.

Jacob Bitsch nævnes som "Gerichtsmann" i Reichenbach By i sognet Reichenbach über Bensheim.

Jens Christensen

428

døde i Bærsholm, Estvad Sogn i 1737. Kirkebogen nævner ingen alder.

Han blev trolovet d. 18. september 1694 og gift d. 2. juni 1695 med

Anne Jepsdatter

429

der døde 1732 i Bærsholm, Estvad Sogn, kirkebogen oplyser, at hun blev begravet d. 2. april i en fyrrekiste.

Jens Christensen var fæster af Bærsholm, hvis samlede hartkorn var godt 11 tdr. Om han har haft hele Bærsholm eller kun halvdelen af den i fæste har ikke kunnet klarlægges, hans to sønner Christen og Jørgen havde efter Jens Christensens død hver en halvdel af Bærsholm i fæste.

Svend Poulsen

430

blev født ca. 1670 i Flyndersø Mølle, Estvad Sogn, og døde 1741 samme sted, han blev begravet d. 29. marts, 71 år, 2 måneder og 2 dage gammel.

Han blev trolovet d. 22. august 1697 og gift d. 3. oktober samme år i Estvad med

Maren Jensdatter

431

der tjente på Estvadgård.

Maren Jensdatter døde i Flyndersø Mølle, Estvad Sogn i 1732, hun blev begravet d. 19. oktober, kirkebogen nævner ingen alder.

Svend Poulsen fik 1696 efter stedfaderen fæste på Flyndersø Mølle, hans fæstebrev, der er indført i Estvadgård Klosters fæste-protokol, lyder:

"Fæstebrev til Svend Poulsen 1696.

Jeg Fridrich Christian Rantzau til Estvadgård, kgl. maj.'s velbestalte oberstløjtnant til hest, kendes og hermed vitterliggør at jeg haver stød og fæst, så og nu stæder og fæster til Svend Poulsen min Mølle, Flyndersø Mølle, som hans stedfader Mads Christensen nu bebor, hvilken mølle med tilliggende ager og eng, som nu tilligger og i arilds tid tillagt haver, så vel som og Toft.. jord og eng, ovennævnte Svend Poulsen skal nyde, bruge og beholde hans livstid, når hans fader Mads Christensen ved døden afgår, med de vilkår, at han årligen i rette tid yder og giver 44 tdr. mel, som af møllen går, når han derom tilsigendes vorder, item årlig af møllejorden 2 lispund smør og af Toft.. ejendom 2 rdlr. Møllen holder jeg selv ved lige med sten og hjul, men møllehusene har han at holde ved lige, som hans formand før ham gjort haver. I det øvrige har han at være husbonden og hans fuldmægtig hørig og lydig og retter sig efter kongens lov og forordninger.

Til indfæstning giver han 26 rdlr., hvoraf han nu har betalt til mig 10 rdlr. Resten skal han betale, når han møllen antræde.

Til bekræftelse under min hånd og signet.

Nørkjær, den 30. november 1696.

F.C. Rantzau."

I 1733 oplader Svend Poulsen møllen til sønnen Poul Svendsen.

blev født sidst i 1600-tallet og døde 1733 i Pederstrup, Vinderslev Sogn.

Han var gift med

Kirsten Pedersdatter

461

der blev født ca. 1684 i Pederstrup, Vinderslev Sogn, og døde 1751 samme sted, hun blev begravet d. 7. februar, 67 år gammel.

Jens Christensen Lundum fik i 1706 fæste på et hus i Pederstrup, hans fæstebrev, der er indført i Allinggård fæsteprotokol, lyder:

"Fæstebrev til Jens Christensen Lundum 1706.

Efter hans kgl. maj.'s allernådigste forordning af dato 23. januar 1719 er Jens Christensen Lundum i Pederstrup hans fæstebrev her på overset og med revers forsynet sålydende:

Underskrevne hermed stæder og fæster nærværende Jens Christensen Lundum, barnefødt i Pederstrup i Vinderslev Sogn, det hus i Pederstrup, som Poul Pedersen Storgaard hidindtil haver beboet og nu for hannem opladt og frastanden. Samme hus skal forn. Jens Christensen Lundum sin livstid bebo og bruge i nævnte by med alt hvis der tillægger og med rette at tilhøre, og det med efterskrevne conditioner, nemlig at han ægter salig Poul Storgaards datter Kirsten Poulsdatter (her har skriveren skrevet forkert det skal være Peder Storgaards datter Kirsten Pedersdatter), holder huset som det nu forefindes i god og forsvarlig bygning. I rette og tilbørlige svarer og gør deraf gående og gørende, sig retter og forholder efter loven, er sin husbond hørig og lydig. Skulle ermeldte Jens Christensen Lundum handle imod noget af forskrevne, da haver han dette sit fæstebrev forbrudt, da huset med dessen tilliggende at kvittere, og så i det øvrige at leve efter loven i alle måder.

Til vitterlighed under min egen hånd og signet.

Vinderslevgård, den 20. november 1706.

H. Thomsen."

Senere fæster han endvidere en kvart gård i Pederstrup, begge dele fæstes efter hans død af sønnen Peder Jensen Lundum.

I Vinderslevgård skifteprptokol er indført:

"Skifte efter Jens Christensen Lundum 1733.

Anno 1733, 30. juni, på velbårne hr. Chr. Fischer til Vinder-

slevgård hans vegne indfandt sig Niels Jakobsen fra Allinggård med tvende tiltagne uvildige mænd, nemlig Poul Sørensen Back og Pedersen, begge af Pederstrup udi stervboen efter salig Jens Christensen Lundum, som boede og døde i bem. Pederstrup, for der at holde rigtig registrering og vurdering samt skifte og deling imellem den sal. mands efterladte enke Kirsten Pedersdatter og deres udi ægteskab sammenavlede 8 børn, som er 3 sønner og 5 døtre, navnlig:

Christen Jensen, 24 år.
 Peder Jensen, 22 år.
 Jakob Jensen, 20 år.
 Birgitte Jensdatter, 26 år.
 Karen Jensdatter, 16 år.
 Anne Jensdatter, 14 år.
 Inger Jensdatter, 12 år.
 Dorte Marie Jensdatter, 5 år gammel.

Alt udi overværelse af bem. enke og børn, item hendes svoger og lavværge Christen Poulsen i bem. Pederstrup, hvilket alt er passeret og forefundet som følger:

I kachelstuen: (Kakkelovnsstuen ?)

1 fyrrebord med egefød		o rdlr. 3 mark o skill.	
1 egebeslagen kiste	1	"	
1 rød skrin af fyr	1	"	
2 bøgestole			12 "
1 bøge tagskammel			4 "
$\frac{1}{2}$ ege sengested		2	"
1 grå stribet ulden overdyne		3	"
2 do. gl. underdyner		3	"
3 do. hovedpuder		1	" 8 "
1 par blågarnslagner		2	"
$\frac{1}{2}$ bøge sengested		1	" 8 "
1 blåstribet bolster overdyne	1	"	
1 gl. grå stribet underdyne		2	"
1 blå og hvid olmerdugs hovedpudd		2	"
2 do.		1	" 4 "
1 par blågarnslagner		2	"
1 gl. omhæng			12 "
1 liden vognskrin		1	" 4 "

I skorstensstuen:

1 gl. fyrrebord med bøgefod		1	"
1 gl. væv med behør	1	"	4 "

1 kobberkedel, vog 12 pund	3 rdlr. 0 mark 0 skill.
1 liden og mindre do., 3 pund	4 " 8 "
1 jerngryde	2 " 8 "
1 mindre do., gl. og ubrugelig	1 "
1 liden pande	10 "
2 skorstenslænker	6 "
1 ildklemme	8 "
1 høle	1 " 4 "
2 sigte	6 "
1 liden gl. egekar	2 "
1 do. bøgekar	12 "
1 egebalje	12 "
1 dejnekar	1 " "
1 liden egekar	2 " 8 "
1 gl. sengested	12 "
Sengeklæder i samme seng er gamle og pjalter tilsammen	1 " 2 "
1 do. gl. sengested med klæder og alt	3 " 6 "
1 håndkværn med behør	2 " "
3 gl. øltønder	3 " "
1 træskæppe	6 "
1 gl. standtønde	4 "
2 gl. stripper	6 "
1 gl. kærne	6 "
1 flødebøtte	4 "
2 båndknive	1 " "
1 liden gl. tingsel	4 "
1 gl. uldsax	8 "
6 gl. stavkar	1 " "
7 stenfæde	7 "
8 træbrikker	4 "
1 gl. selde og sold	12 "
4 gl. kornsække	4 " "
1 gl. lygte	4 "
1 peberkværn	3 "
1 glarflaske	4 "
1 sædeløb	4 "
1 bæreløb	2 "
Fæmon og bæster, svin, får og gæs:	
1 brun hest, 6 år	6 " 4 "
1 brun hoppe, 14 år, med føl	4 " "

1 sortgrimet ko, 6 år	3 rdlr. 2 mark o skill.
1 do., 9 år	3 "
1 blakhjelmct do., 10 år	3 "
1 do., 10 år	2 " 4 "
1 ravnsort, 12 år	2 " 2 "
1 sort grimet, 16 år	2 "
12 får med lam	8 "
10 årings ungfårehøveder	3 " 4 " 8 "
1 broget so og 1 hvid galt	1 " 2 "
3 gl. gæs og 1 gase	4 "
13 unger, tilsammen	2 "

Vogn- og plovredskab med videre:

Plov er ingen nu ved stedet.

1 gl. harve	1 "
1 vogn med alt tilbehør, intet und- tagen	4 "
1 gl. do. vogn med møgfjæl	1 " 2 "
1 skærekniv og kiste	3 "
1 høfork	1 "
1 slibesten	1 " 4 "
1 tørvespade, 1 gravespade, 1 jern- hakke, 1 gl. lyngle	3 " 8 "

Summa al boens beløb er tilhobe

66 rdlr. 4 mark 12 skill.

Blev så dernæst boens retmæssige udgift og besværing anført og beskrevet som følger:

Til besætning til $\frac{1}{4}$ part gård og husets hartkorn, derfor til hobe tvende bæster a 10 rdlr. er	20 "
Til en plov	1 "
1 harve	3 "
1 vogn med al sin behør tilsammen	4 "
Husets påstående bygning, som består ialt af 28 fag hus, dette behø- vende reparation overalt til forbed- rings bekostning	16 "
Er skyldig til herskabet gl. restance efter dom	4 " 2 " 10 "
Afgift af huset fra 1. maj 1732 til årsdagen 1733	2 " 4 "

Forlangende enken til hendes jordefærd og begravelse imod bekostning på den sal. mands, som kunne beregnes til	5 rdlr. 2 mark o skill.
Til skiftets bekostning, med papir og skriverløn ialt	1 " 3 "

Beløber da al boens udgift sig til 55 rdlr. 2 mark 10 skill. Ved likvidation derpå erfares at bliver overskud til deling 11 rdlr. 2 mark og 2 skilling. Og nyder enken da sin halve del af samme overblevne midler som er 5 rdlr. 4 mark 1 skilling. Hver af forbem. 3 sønner 1 rdlr. o mark 3 1/6 skilling, og hver af de fem pigebørn 3 mark og 1 2/3 skilling."

Enken henstiller til herskabet om hvorvidt hun skal vedblive fæstet eller lade sønnen Peder overtage det. Hun lover at reparere husene.

Rasmus Pedersen

484

blev født 1648 i Nebel, Svostrup Sogn, og døde 1741 samme sted, han blev begravet fastelavnssøndag, d. 12. februar.

Hans hustru har det ikke været muligt at finde navn på, hun blev begravet d. 25. juni 1730 i Svostrup Sogn, men kirkebogen oplyser kun, at Rasmus Pedersens hustru begrades.

Rasmus Pedersen står i matriklen af 1688 opført som fæster af den ene af Nebelgårdene sammen med Anders Rasmussen, også kaldet Anders Kiær, og en Niels Simonsen. Gårdens hartkorn opgives at være 5 tdr., 1 skp. og 2 fjdk. Ejer er Henrik Andersen Vendelboes arvinger.

Anders Jensen

486

blev født 1656 i Grauballe, Svostrup Sogn, og han døde 1736 samme sted.

Han blev gift d. 24. juni 1677 i Gødvad med

Kirsten Andersdatter

487

der blev født ca. 1655 i Resendal, Gødvad Sogn, og døde 1697 i Resendal Mølle.

Anders Jensen var først møller i Resendal Mølle, men senere,

efter hustruens død, bosat i Grauballe, Svostrup Sogn. Resendal Mølle nævnes allerede som eksisterende 1489 og må betragtes som gårdmølle til Resendal og hørende derunder.

Resendal med tilliggende havde i flere generationer tilhørt Kirsten Andersdatters slægt, og møllen havde i tiden været bortfæstet til forskellige møllere. I 1683 var der syn efter afdøde fæster Jens Pedersen. I 1685 stavedes alle Resendal-folkene, Christen Madsen Basse og Jørgen Valdemarsen i Gødvad og Michel Pedersen i Serup, af amtsskrivoren Søren Sørensen på Viskumgård og igen 1687, og da først får vi at vide, at det drejer sig om skat af bondeskylden af møllen, 58 daler plus noget korn, som al Resendal-hartkorn hævdes at hæfte for. Folkene på Meldgård og Bakkegården påstod sig frifundet, da de ikke var medejere og aldrig havde nydt noget af mølleskylden og landgildet, ligesom de havde kvittering på skatten af deres bondeejendom. Anders Jensen, som havde synsvidne for nylig at have overtaget møllen øde, ville heller ikke betale. Tilbage stod Johan Sørensen, Kirsten Andersdatters stedfar, han fremlagde på tinget en lille bog, hvori den gamle Jens Pedersen havde kvittering for ydet landgilde fra 1678-83, og den viste, at både Johan og hans steddøtre havde modtaget mel, hvorfor herredsfogeden, vel for at slippe nemmest, dømte den svigersøn, der nu var møller, altså Anders Jensen, til at betale den resterende skat.

Søren Hansen Overgaard

504

var fæster af det halve af Balle Overgård af hartkorn 2 tdr. 7 skp. o fjdk. 2 alb. I 1749 afstår han fæstet til sønnen Poul Sørensen Overgaard.

Søren Hansen Overgaard må antages at være søn af den Hans Sørensen, der i 1688 har halvdelen af Balle Overgård i fæste.

blev født ca. 1620 og døde 1686 i Hollingholt, Sunds Sogn.

Han var gift med

Maren Jensdatter

563

der blev født ca. 1627 og døde 1703.

Knud Madsen (Brunberg)

608

der må være født omkring 1650, opføres i matriklen 1688 som boende i "Bronbjerg Boel" sammen med Jacob Nielsen. Gammelt hartkorn angives at være 3 tdr., medens det nye hartkorn opføres til 2 tdr. 2 skp. 3 fjdk. Som ejer af gården opføres Viborg Hospital.

Lokaliteten "Bronbjerg", der andre steder anføres som Brunbjerg, er identisk med det nuværende Brunbjerg.

Niels Juelsgaard

610

blev født 1646 og døde 1717 i Juelsgård, Ikast Sogn, han blev begravet d. 2. maj.

Juelsgård opføres i matriklen 1688 med 2 fæstere, nemlig Niels Nielsen og Niels Andersen. Hvem af dem der er identisk med Niels Juelsgaard vides ikke. Juelsgårds hartkorn var 5 tdr. 7 skp., og gårdens ejer var fru Elisabeth Sehested til Barritskov.

Mads Andersen

628

var fæster af gården Remme, Ikast Sogn, hvis hartkorn 1688 blev forhøjet fra 6 tdr. til 7 tdr. 6 skp. 2 fjdk. o alb.

Han døde før kirkebogens begyndelse 1709.

Han var gift med

Elle Iversdatter

629

der blev født ca. 1632 på gården Remme, Ikast Sogn, og døde samme sted 1711, hun blev begravet d. 19. februar, 79 år gammel.

Palle Christensen

630

blev født ca. 1634 i Toftlund, Ikast Sogn, og døde samme sted 1714, han blev begravet d. 12. august.

Han var gift med

Mette Poulsdatter

631

der blev født ca. 1635. Hun døde 1719 i Toftlund og blev begravet d. 19. november.

Palle Christensen opføres i matriklen 1688 som besidder af en gård i Toftlund med hartkorn 2 tdr. 4 skp. 2 fjdk. 2 alb. Gården ejedes af storkansler Ahlefeldt til Herningsholm. Med hensyn til Palle Christensens herkomst kan der intet bevises, men Christen Knudsen i Toftlund, der i året 1619 blev beskyldt for trolddom, kan meget vel være hans far eller farfar. Hvem hans mor var ved man intet bestemt om, men der kan næppe være megen tvivl om at den Palle Nielsen i Lexgården, som d. 12. januar 1619 var besegler af Morten Barfoeds arvingers fæste til Christen Christensen i Hesselbjerg, var hans morfar. Dette, at han beseglede fæstebrevet viser hans position som en fremtrædende mand, og at også Palle Christensen formåede at gøre sig gældende, viser den omstændighed, at han 1682 udnævntes til kirkeværge. Herom fortæller kirkens regnskabsbog: "Eftersom forrige Kirkeværge Christen Smed fra Kirkeværgemaalet ere forleufuet, da hermed paa Domprovstens Vegne tilforordnis tillige med Jens Christensen i Bundesgaard i Ikast Kirkeværge at vehre erlig Mand Palle Christensen i Lille Toftlund, at di Kirckens visse og uvisse Indkomst til dennem anammer og derfor aarlig og udi rette Tider rigtig rede og Regnskab for at gjøre, søge Kirckens gafn og beste, som di for Gud og Øfrighed i alle Maader agter at forsuare."

Christen Jensen

656

blev født ca. 1615 og døde omkring 1680.

Han var gift med

Kirsten Madsdatter

657

der døde 1699.

Hun var gift anden gang med

Morten Jensen

fra Over Simmelkjær der døde 1698.

Om Christen Jensen fortæller Jens Abildtrup, at han boede i Over Simmelkjær i Ørre Sogn i årene 1664 til sin død ca. 1680. Han mener, at han kan være identisk med den Christen Jensen, der boede i Vistorp i Haderup Sogn i tiden 1646-1651, men at det er mere sandsynligt, at han er identisk med den Christen Jensen Graasand, der en tid boede i Neder Feldborg og som 1648 og 1649 nævnes som voldgiftsmand i en proces mellem beboerne i Graasand og beboerne i Barslund.

Christen Jensen fæstede sammen med sin svoger, Christen Madsen, en gård i Over Simmelkjær af fru Anne Rummel.

Christen Jensen var en velhavende mand. I 1678 betalte han 5 rdlr. 2 mark 10 skilling i kvæg- og kopskat, hvilket er langt mere, end hvad sognets øvrige bønder svarede, og halvdelen af, hvad herremanden på hovedgården Ørregård måtte betale.

Christen Jensen og hans svoger ejede bondeskylden af gården Vester Vistorp i Haderup og betragtedes som selvejerbønder.

Peder Jørgensen Fastrup

658

blev født ca. 1660 i Nr. Fastrup, Gellerup Sogn, og døde 1701 i Bjødstrup, Gellerup Sogn.

Navnet på hans første hustru, som var mor til bornene Peder og Mette, kendes ikke, men hun var muligvis en datter af herredsfogden Peder Jensen i Langelund og dennes hustru Inger Jacobsdatter Barfoed. Efter hendes død giftede Peder Jørgensen Fastrup sig iøvrigt anden gang med

Elle Jensdatter

der overlevede ham og i 1701 giftede sig anden gang med Jens Madsen (Remme), som antagelig var fra St. Remmegård i Ikast Sogn.

I 1688 købte Peder Jørgensen Fastrup af herredsfoged Knud Jacobsen Barfoed den gamle herredsfogedgård i Bjødstrup. Han synes dog ikke at have været særlig henrykt for dette køb, thi allerede året efter afhændede han gården til Hans Thomsen, der muligvis var en slægtning af ham.

"Da Skødet er usædvanlig langt, nøjes vi med at gøre enkelte uddrag deraf. Det begynder med disse venlige ord: "Kjendes jeg underskrevne Peder Jørgensen af Bjødstrup og hermed for alle vitterliggør, at som jeg med min kjære Fader, Jørgen Christensen i

Fastrup, samt mine Brødre, Søster, Slægt og gode Venners Raad, Vilje og Samtykke haver solgt, skødet og afhændet fra mig til ærlig og velfornemme Mand Hans Thomsen o.s.v."

Undtaget fra Salget var "tvende smaa Stykker Engskifter paa Vedstol Englukke, som tilforn er solgt og afhændet, samt et Stykke Eng, kaldes Esjorde, liggende mellem Bitzoe (Besser) og Hammerum, hvilke bemeldte tvende stykker Eng af velfornemme Mand Hans Thomsen selv skal indføres med rede Penge, som det staar i Pant for efter Pantebrevets Indhold, og det ved lovlig Medfart, om han det behager at indløse ...

Desuden har han betalt mig for al indhavende Boskab, som han i forskrevne Gaard haver forefunden, nemlig Panelværk i Stuerne, Borde og Bænke, Sengesteder samt alt andet Boskab, lidet og stort, løst og nagelfast, intet undtagen".

Peder Jørgensen Fastrup flyttede nu til Birk By, hvor han drev en selvejergård og desuden sammen med sin broder Jens og Anders Pedersen i Langelund havde forpagtningen af Gellerup Sogns kongetiende. Det kneb dog noget for dem med hensyn til, at få afgifterne ind, og ofte stod folk i restance i længere tid. Saaledes stævnedes de i april 1692 12 af sognets bønder, som ikke havde betalt deres tiendeafgift til dem i rette tid.

I 1691 købte Peder Jørgensen Fastrup i fællesskab med svogeren Peder Jensen Høgild atter den gamle herredsfogedgård i Bjødstrup. Samtidig købte han desuden en halvgård i Bjødstrup af Anders Pedersen i Langelund. Dette sidste køb trak dog noget ud, idet nogle af Anders Pedersen og hustrus frænder ikke kunne være tilstede ved handelen, da de var "udenlands".

Der findes endnu en fortegnelse over indbo og besætning i den gamle herredsfogedgård fra de år, da Peder Jørgensen boede her. I denne liste nævnes følgende: "I den liden Stue, et Egebord med lukket Skab under, 2 Egebænke, 1 Stykke Egepanel for Bordenden og Fyrpanel lukket Seng, 1 ny høj Ege-Mælkeskab, en Fyr Slaugbæk, 2 Eske Sædestole.

I den store Stue: 1 Ege Spilseng, 1 Egeskive (Bord) med åben Fod under, 1 Egebank for Bordenden, 1 Stykke Egepanel for Bordenden, 1 stor Egekiste med Laas for, 1 Halvegekiste med Laas for, 1 trind Egeskive, 1 anden Egekiste med Laas for, 1 beslagen Kofert med Laas for, 1 beslagent Skrin med Laas for, 1 Egeskab med Laas for paa Væggen, 2 høje Eskestole, 1 Flintbøsse, 1 Fyrbøsse, 1 sort Spejl. - En Smørkerne, Brygger Redskab, 1 Kobberkedel til en Halvtønde, 1 Ølkar til 3 Tønder, 1 stor ....

Heste og Hopper: 1 sort brun Hest, 3 Aar, 1 sort Hoppe, 3 Aar, 1 rødblæstet Hest, 3 ravnsorte Stude, 3 gråhjelmet Stude, 2 sortgrimet Stude, 5 sorthjelmet Stude, nok 4 smaa sorthjelmet Ungstude og 1 ung rød Stud, 1 boldet Tyr, 1 rød Stud Ungnød, 1 ravnsort Stud Ungnød, 4 sorthoved Køer, 1 ravnsort, 1 sortgrimet og 1 rødhoved Ko, 1 sortgrimet Kvie og sorthoved Kvie, smaa Creaturer, 1 Snes gamle Faar og en Snes Lam, nok en Snes andre unge Faarhøveder, 1 Ko udi Leje hos Peder Eriksen i Lund, endnu et broget Galtsvin og 4 Bitræer".

Desuden nævnes "Tjenestekarlenes Seng" og "Pigernes Seng".

Det var dengang selvejerne tilladt at handle med deres gårde og ejendomme, som de fandt for godt; dog skulle de, inden salg fandt sted, lade deres herskab det vide, for at de kunne få lejlighed til at købe ejendommen, hvis frænderne ikke ville give højere bud. Dette undlod flere af selvejerbønderne i Hammerum Herred, hvorfor herremanden anmodede delefogden i herredet om at påtale sagen. Delefogden var på det tidspunkt Peder Jørgensen Fastrup, og den 7. januar 1699 optrådte han på herredet og "paa hans velbaarne Herskabs Vegne i Dag til første Ting forbød alle Selvejerbønder, hvis Herlighed ligger til Lundenæs, enten at sælge, skøde, pantsætte eller i nogen Maade afhænde nogen Bondeskyld eller Bonderettighed til nogen, førend de først efter Loven lovligen bliver velbaarne Herskab som Herlighedsejer tilbuden, hvor efter til tredie Ting, efter foregaaende Kald og Varsel, han agter at tage Tingsvinde beskrevet".

Den 10. december 1699 lånte Peder Jørgensen Fastrup 40 rdlr. af Claus Nielsen på Højris, et beløb som med renter skulle betales førstkommende Mikkelsdag 1700. Da Peder Jørgensen Fastrup imidlertid døde kort efter, gik forpligtelsen over til enken, og da hun giftede sig anden gang med Jens Madsen (Remme), blev det ham, der måtte hæfte for de 40 rdlr., hvad han da også var indeforstået med, hvilket fremgår af nedenstående brev:

"Hilsen forsendt med Gud vor Herre! Kjære gode Ven Claus Nielsen.

Er det min tjenstlige Begæring af mig underskrevne Jens Madsen Remme, nu boende i Bjødstrup, om det maatte behage min gode Ven Claus Nielsen i Højris, da ville jeg til mig tage den Gæld, som min Formand, salig Peder Jørgensen af Bjødstrup, var skyldig til eder, forskrevne Claus Nielsen, efter hans Obligations Indhold af Dato d. 10. December Anno 1699 meldende paa 40 Rdlr., siger 40 Rigsdaler, med et Aars forfalden Rente til 11. Juni førstkom-

mende, og da tilforpligter jeg mig at svare og nøjagtig at betale til forskrevne Claus Nielsen baade Capital og Rente til overbemeldte 11. Juni uden Skade og skadesløs i alle Maader, saa det skal blive forbemeldte Claus Nielsen og hans Arvinger af mig og mine Arvinger aldeles skadesløs i alle Maader efter sal. Peder Jørgensens Obligation, som en Selvskyldner at svare og betale og til tryggeste Forsikring haver jeg dette med egen Haand underskrevet og venligen ombedet min kjære Svoger og Broder Christen Jørgensen i Hagelskjær, og Christen Madsen i Remme, som ovenbemeldte har lovet med mig til Stadfæstelse at underskrive.

Darum Højris den 17. Jan. 1702.

Jens Madsen Remme, egen Haand.

Til Vitterlighed Christen Jørgensen, egen Haand.
Christen Madsen, egen Haand."

"Sidste Gang, vi ser Peder Jørgensen Fastrup optræde som Delefoged, er den 3. Juli 1700. Det drejer sig om en Engsag mellem Jens Christensen i Høgild og Herremanden paa Lundenæs samt Peder Jørgensen selv. Den 6. September 1684, da sidstnævntes Broder, Jens Jørgensen, boede i Sønder Fastrup, ogsaa kaldet Lille Fastrup, havde Herredsfogden Knud Jacobsen i Bjødstrup skødet ham "den sønderste halve Part af det nordligste Engskifte i Vistol Lukke, som kaldes Flage, saavel som den sønderste Halvpart af det lille Engskifte, som ligger i forskrevne Vistol Lukke og hidtil have hørt til den Gaard, forskrevne Knud Jacobsen nu selv paa- bor, og hører den anden Halvpart til hans Broder Claus Jacobsens Gaard i Bjødstrup By og er nu med hans Vilje afskift, saa at Jens Jørgensen altid herefter skal have den sønderste Halvpart af forskrevne tvende Engskifter", og ved samme Lejlighed fik han tilskødet af sin Fader den halve Part af en Selvejerbondeboel samme sted, saavel som en øde Jord, Søjberg kaldet.

Naar Herredsfogden uden Tilladelse fra Herremanden paa Lundenæs, som dog havde Herlighedsretten til Engparcellerne, havde solgt disse, havde han handlet imod Lov og Ret, og det var netop denne ulovlige Handel, som gav Anledning til ovennævnte Proces, og som havde skadet ikke alene Herremanden, men ogsaa Peder Jørgensen, som vanskeligt kunde undvære de gode Enge til sin Gaard.

Men nu krævede Delefogden ikke alene paa sin Husbonds, men ogsaa paa egne Vegne, at ovennævnte Handel skulde gaa tilbage. Ganske vist var Jens Jørgensen nu død, men ved hans Enkes Giftermaal med Jens Christensen i Høgild, var Engene kommen over paa dennes Hænder. Enken hed Ane Michelsdatter og var nok en Søster

til Anders Pedersens Hustru i Langelund.

Fornævnte Retssag begyndte med, at Peder Jørgensen sendte 2 Mænd til Høgild for paa sit Herskabs og egne Vegne at tilbyde Jens Christensen de Penge for de to Engskifter, som Knud Jacobsen paa ulovlig Vis havde solgt ham for 24 Sletdaler. Men "som Jens Christensen ej lod sig finde hjemme, blev forskrevne 24 Sletdaler tilbudt hans Hustru, Ane Michelsdatter, hvortil hun svarede nej, og hun modtog ingen Penge, men hun vidste egentlig ikke andet, end at hendes salige Mand havde derfor givet 26 Sletdaler."

Da der blev Peder Jørgensen klart, at Jens Christensen i Høgild ikke godvilligt vilde give Afkald paa Engene, sendte han Thomas Nielsen og Christen Pedersen, Herning, til Høgild med et Forbudsvinde, som "forbød Jens Christensen eller nogen anden paa hans vegne at afføre nogen Afgrøde af bemeldte Enge paa Vedstol, og ej efter Dags sig dermed at befatte, hvilket Forbud de hans Hustru tilkendegav". Da Jens Christensen heller ikke tog Hensyn til Forbudsvindet, blev han indstævnet til at møde paa Hammerum Herredsting den 3. Juli 1700, om Sagen kunde ordnes i Mindelighed. Her tilbød Peder Jørgensen at betale ham de 26 Stetdaler, som hans Hustru hævdede, han havde faaet for Engene, selv om det kunde bevises, at de kun havde kostet 24 Steldaler.

Dernæst fremlagde Delefogden for Retten en Skrivelse, som han havde sendt den gamle Herredsfoged for at få nøjere Oplysninger vedrørende Salget af paagældende Enge. Her følger brevet:

"Saasom der tildrages og falder nogen Disput imellem mig underskrevne og Jens Christensen i Øster Høgild angaaende de tvende Engskifter paa Vedstol Lukke, som I. Knud Jacobsen, medens I boede og ejede den, min nu tilhørende og beboede Gaard i Bjødstrup, haver ved Pant afhændet her fra Gaarden til min sal. Broder Jens Jørgensen, da boende i Lille Fastrup (Sdr. Fastrup), som jeg nu efter Lovens Tilladelse agter at indfri og indløse her til Gaarden igen for de samme Penge, som det er udsat for.

Da hermed ved hosfølgende tvende Dannemænd begæres af eder, forskrevne Knud Jacobsen, eders skriftlige Attest og sandfærdige Kundskab, hvor og til hvilken Gaard i Bjødstrup, fornævnte tvende Engskifter blev taxeret og sat til den Tid, den ny Landmaalings Matricul blev oprettet, og der blev gjort Taxering, og at samme eders sandfærdige Attest herpaa med egen Haand skrevet, ville give beskreven, saavel som og give beskreven, hvad samme tvende Engskifter er pantsat for, og I derpaa haver annammet og opbaaret.

Jeg forbliver hans beredvilligste.

Bjødstrup den 15. Juni Anno 1700 P.J. Fastrup."

Nederst på samme brev stod således:

"Saasom nærværende tvende Dannemænd, nemlig Peder Jensen i Hammerum, Christen Madsen i Gellerup, nu i Dag har været hos mig underskrevne Knud Jacobsen med ovenskrevne Peder Jørgensen i Bjødstrup hans skriftlige Begæring. Da hermed attesterer og bekræfter jeg, at samme ovenmeldte tvende Engskifter den Tid, ny Landmaalings Matricul blev oprettet og gjort, blev taxeret og sat tillige med de andre min Gaards Enge i Bjødstrup, som jeg da i-boede, og blev samme indmeldte tvende Engskifter udsat forskrevne sal. Jens Jørgensen for 24 Sletdaler. Dette attesterer jeg med egen Haand skrevet og underskrevet og vil ydermere til Tinge confirmere og aflægge (Ed), om begæres, og Behov gøres.

Actum Collund den 16. Juni Anno 1700.

Stod underskreven Knud Jacobsen Barfod, egen Haand, og derhos tvende Mænds Navne, nemlig Peder Jensen Høgild og Christen Madsen."

Også dette dokument blev fremlagt i retten. Vi ved ikke, om der faldt Dom i Sagen, eller den muligvis blev forligt; men endnu 1712 var Engskifterne ikke kommen tilbage til Bjødstrup".

(Jens Abildtrup: Selvejerslægten Bjødstrup).

Mads Pedersen Kølbeck

660

der var bosat i Gellerup Sogn, døde 1726.

Han nævnes ved skifte efter svigersønnen Oluf Christensen Laulund. Det fortælles i skiftet, at Mads Pedersen Kølbæk af sin svigersøn havde fået foræret "en foured Hue".

blev født 1644 og døde d. 12. marts 1708 i Railnbach.

Han blev gift d. 6. februar 1666 i Railnbach med

Anna Cathrine Zehfass

817

der blev født ca. 1648 og døde d. 12. februar 1718 i Railnbach, 70 år gammel.

Ægteparret boede i Railnbach, et lille annexsted til Sognet Reichenbach über Bensheim i nærheden af Gardernheim i grevskabet Erbach i fyrstedømmet Hessen-Darmstadt.

Christian Bitsch's far hed vist også Christian Bitsch og var indvandret fra Schweitz til Railnbach i Erbach, der lå i et ret ufrugtbart område Odenwald. Området her var blevet meget ødelagt under 30-årskrigen og flere familier kom hertil fra Schweitz, hvor der findes en landsby ved navn Phitsch.

Jep Maltesen

858

blev født ca. 1644 og døde 1699 i Bærsholm, Estvad Sogn, han blev begravet d. 27. december, 55 år gammel.

Han var fæster af hele eller halve Bærsholm, en gammel herregård i Estvad Sogn på godt 11 tdr. hartkorn, hans mor var måske den Maren Jepsdatter, der døde i Bærsholm 1695 og blev begravet d. 26. marts, 85 år, 6 måneder og 14 dage gammel. Hans fars fornavn Malte stammer sikkert fra en opkaldelse efter enten Malte Jensen (Sehested) til Holmgård i Møborg, som døde 1595 eller dennes sønnesøn Malte Clausen Sehested til Rydhave og Vinderup Hovgård, som døde 1661.

Den 21. marts 1700 begravnes en Dorthe Jensdatter i Bærsholm, 67 år gammel, hun var måske Jep Maltesens enke.

Poul Møller

860

var fæster af Flyndersø Mølle i Estvad Sogn under Estvadgård Gods.

Han var gift med

Maren Svendsdatter

861

der blev født ca. 1626 og døde i Flyndersø Mølle 1696, hun blev begravet d. 3. maj, 70 år gammel.

Hvornår Poul Møller døde har det ikke været muligt at finde, men efter hans død blev Maren Svendsdatter gift med

Mads Christensen

der overtog fæstet på møllen. Han blev født ca. 1647 og døde 1696 i Flyndersø Mølle, Estvad Sogn, han blev begravet d. 13. december, 49 år, 5 måneder, 2 uger og 3 dage gammel. Efter Marens død blev Mads Christensen gift d. 4. oktober 1696 med Else Nielsdatter fra Kisum. Efter kun 2 måneders ægteskab døde Mads Christensen.

nævnes i svigersønnen Jens Christensen Lundums fæstebrev.

også kaldet Peder Kiær, døde 1687 i Nebel, Svostrup Sogn, og blev begravet d. 30. januar.

Peder Rasmussen står opført i Skanderborg Slots jordebog 1666 som bruger af en gård i Nebel, der betegnes som 1/3 jord-egen gård og står for hartkorn 1 td., $2\frac{3}{4}$ skp. og 2 alb.

De årlige ydelser til slottet er 3 skp. rug, 3 skp. byg, 6 harbopund smør, $\frac{1}{2}$ svin og 1 skilling leding.

(Et harbopund er oftest 1/10 tønne smør = 14,108 kg.)

Anders Lauritsen

974

selvejergårdmand i Resendal, Gødvad Sogn, døde 1669 i Resendal, Gødvad Sogn.

Han var gift med

Margrethe Andersdatter Vendelbo

975

der døde 1682 i Resendal, Gødvad Sogn.

Anders Lauritsen overtog Resendal omkring 1630. I 1633 fik han også kongeligt fæstebrev på Rosenbro.

Da de endnu eksisterende tingbøger begynder i 1657, er han blevet herredsskriver, og han fortsætter med at føre tingbøgerne med klar håndskrift indtil d. 2. februar 1669.

Efter Anders Lauritsen holdtes registrering og skifte d. 5. september 1669, og blandt hans bøger fandtes Jydske Lov og Christians IV's Reces, der viser hans tilknytning til tinget. Ved dette skifte, der vel var holdt på 30. dagen for hans død, optræder enkens trolovede fæstemand

Johan Sørensen

Snart efter bliver de gift, og den nye mand overtager Resendalgård, Resenbro og den til gården hørende Resendal Mølle. Han skulle få en del ufred med døtrene af første ægteskab, som er:

- a. Anne Andersdatter, gift med Jens Lauridsen.
- b. Kirsten Andersdatter, gift med Anders Jensen.
- c. Karen Andersdatter.
- d. Else Andersdatter, gift med Jørgen Valdemarsen.
- e. Maren Andersdatter, gift med Christen Christensen Vinter.

Deres mor, Margrethe, døde i 1682, og skiftet holdtes d. 28. april; de fem piger gav 30. maj afkald på arv i løsøre efter deres mor til stedfaderen Johan Sørensen, men snart bryder spektaklerne løs. Svigersønnerne Chr. Vinter og J. Valdemarsen kræver flere gange boet angående selvejergods gjort op, og i sommeren 1683 kulminerede stridighederne og gik over til håndgribeligheder.

Johan Sørensens fremstilling af sagen lyder således:

"Den 6. august skal Jens Lauridsen i Resendal have standen uden Johan Sørensens vinduer med en egeroe i begge hænder, skiel- det og udæsket ham af sit Hus formedelst nogle Breve, de begærede af Johan Sørensen Resendals Mølle angående, de ikke kunne bekomme, og da Johan Sørensen ingen fred kunne have i sit hus, gik han ud at ville vide hvad der var på færde imod slig skænding og eskning; da som han ud kom, hug Jens Lauridsen til ham i hans Hoved med en ege Roe en stor finger lang skade i hans hoved, og dertil skal Jørgen Valdemarsen i Gøvdal og Anders Jensen i Resendals Mølle have angreben ham og holdt ham; han fik flere hug i venstre arm, så benet er i støcker, og slag på den højre hånd, indtil roerit var slit i 4 støcker; imidlertid faldt Johan Sørensen til jorden og samptlig løb fra hannem for it død Menneske og søgte hen i Jens Lauridsens Hus og der til- lugte døren efter dem, og Johan Sørensens hustru som var udkom- men at hindre ulykken kunne ikke tvinge dem, hvorfor Johan Sørensen begjærer, at Laurs Christoffersen hans husbond vil tage sig hans sag. Da nu i denne besværlige Høsttid, som han nu ligger på hans sotte- og sygeseng og hans avling forsømt, at han måtte få hjælp til lov og ret at slig uretmæssig medfart måtte worde stråf- fet, og så som han icke winde sig livet formedelst sådan skade, at der da måtte stilles borgen for dennem og der foruden restitu- ere ham al hans store skade og skadelidelse. Saa fremstod for retten forn. Johan Sørensens hustru Boeld Christensdatter og vandt, at clagen var sand, og hun bad Jørgen Valdemarsen og Jens Lauridsens hustruer, at de for Jesu død og pines skyld ville styre tilfreds, at ingen ulykke skulle ske. 2 synsmænd synede sårene og vandt, at Johan Sørensen havde et sår udi hans hoved over hans højre øje imod tindingen en stor fingerlang ind igennem til det bare ben. Noch så de hans venstre arm, da så de det vender og yderste bien i armen ledit fra hand knoglen, og så var gruttet og kunne finde forandring imellem den ene ende af samme bien og den anden som det er over slaget. Noch havde han et åbent sår

ovenpå hans højre hånd så stor som en 4 skilling bred, hvilke sår og skader han beskyldte Jens Lauritsen i Resendal at han havde gjort ham det med et roee."

.

nævnes 1618 som selvejer i Remme i Ikast Sogn. Han må have været ud af en velhavende familie, thi hans brødre Christen Nielsen og Palle Nielsen ejede henholdsvis Våde og Lægdsgård. Senere blev Iver Nielsen dog fæster under Herningsholm.

Mads Sørensen

1314

blev født ca. 1580, antagelig i gården Gråsand i Grove Sogn, han levede endnu 1663, da han opføres i fortegnelsen over rentepengeskatter.

Han var gift med

N.N. Jensdatter

1315

der sikkert var datter af Jens Lauridsen i Egelund, som omkring 1618 flyttede til Bredvig i Ørre Sogn. Han virkede som en slags prokurator og ejede desuden flere gårde. Hans far Laurids Christensen, og bedstefar, Christen Lauridsen, boede også i Egelund. Sidstnævnte omtales d. 9. oktober 1574 som fuldmægtig for Johan Barnekov.

I 1613 overtog Mads Sørensen efter faderen gården Gråsand, hvorom det 161c fortælles, at den bestod af 6 bygninger. Det var lige efter svenskekrigen, men de 4 af bygningerne havde ikke lidt nogen overlast, mens de 2 øvrige var blevet nedbrudt. Beboerne af gården slap således nogenlunde billigt fra krigens rædsler.

Mads Sørensens hustru havde en søster, Bennet Jensdatter, som var gift med Niels Nielsen i Ballegård, Gimsing Sogn. I dette ægteskab var der 2 døtre, nemlig Kirsten og Maren, og disse 2 gav sammen med deres fader anledning til en retssag, som Mads Sørensens 2 døtre, Kirsten og Mette, også kom i berøring med. Niels Nielsen i Ballegård og hans 2 døtre havde udspremt det rygte, at de 1½ uge efter Sankt Hansdag 1632 havde set møllerkonen Barbara Jepsdatter og hendes søn Mads stjæle noget hø, som lå på Qvistrups enge øst for møllen. Da mølleren fik nys herom, indstævnedes han Niels Nielsen og dennes 2 døtre for retten, hvor møllerkonen Barbara Jepsdatter og sønnen Mads svor på, at de intet hø havde stjålet, men at familien fra Ballegård af had mod dem havde udbredt disse rygter, som faktisk synes at have været ganske urigtige, idet der i 1632 først blev slået hø på Qvistrups enge

3 uger efter Sankt Hansdag. Møllerkonen ønskede imidlertid nu hævn, og en dag da Mads Sørensens 2 døtre var på besøg i Balle-
gård, mødte Barbara Jepsdatter op og overøste alle med de gro-
veste skældsord. Da hun fik øje på Niels Nielsens datter Kirsten,
overfaldt hun hende, rev hende i håret og overdængede hende med
stød og slag. Sagen blev indbragt for landstinget, men da begge
de stridende parter havde forset sig, blev de rådet til at indgå
et forlig, hvad de da også gjorde.

I 1641 fandt man en vintermorgen Peder Christensen, der indtil
da havde tjent hos Christen Jensen i Over Feldborg, liggende død
på Dueholm Mark. Mange mente, at Christen Jensen var skyldig i
tragedien, og blandt vidnerne var Mads Sørensen, som meddelte,
at han havde hørt det rygte, at Christen Jensen i Over Feldborg
skulle have slået Peder Christensen, hvis lig iøvrigt bar tyde-
lige tegn på, at han var blevet mishandlet. Christen Jensen blev
imidlertid frikendt, selv om det kom frem, at han ikke altid hav-
de behandlet sin tjenestekarl, som han burde.

En dag i juli måned 1652 opstod der i sognet en stor brand,
hvorved mægtige mose- og hedearealer blev brændt af. Når ulykken
ikke ramte Mads Sørensen i Gråsand, skyldes det alene, at et vand-
løb forhindrede flammerne i at springe over på hans gårds marker.

Foruden Mads Sørensen boede der i Gråsand også en mand ved
navn Søren Jepsen, måske en brodersøn af ham. Forholdet mellem
denne Søren Jepsen og Niels Nielsen, der boede i nabogården
Barslund, var efterhånden blevet ganske utåleligt og endte med
en beskyldning mod Søren Jepsen for at ville stjæle bier. Også
denne sag endte på landstinget i Viborg, hvor Mads Sørensen op-
trådte som vidne og som en af voldgiftsdommerne. Sagens udfald
kendes ikke.

Mads Sørensen synes at have været en ret velhavende mand, thi
i 1653 svarede han rentepengeskat til Lundenæs af en formue på
26 rdlr. Dette lyder måske ikke af særlig meget, men man må tage
i betragtning, at der i Lundenæs Lens 5 herreder ialt kun var 74
bønder, som betalte denne rentepengeskat.

Jørgen Christensen Fastrup

1316

blev født ca. 1620 og døde 1713.

Han var gift første gang med

Kirsten Christensdatter Barfoed

1317

Efter hendes død blev Jørgen Christensen Fastrup gift anden gang med

Mette Sorensdatter

Jørgen Christensen Fastrup overtog i 1643 halvdelen af faderens gård i Nr. Fastrup, Gellerup Sogn, mod at betale en indfæstning på 24 rdlr. til lensmanden på Lundenæs. Omtrent samtidig overlod faderen iøvrigt den anden halvdel af gården til sin svigersøn Niels Nielsen.

Jørgen Christensen Fastrup var i mange år delefoged på Lundenæs Slot. Hans gård var ganske vist en ganske almindelig fæstegård, men som delefoged har han antagelig været fritaget for afgifter, og iøvrigt ses han også at have været selvejerbonde, idet han ejede Gammelgård i Lind, Rind Sogn, gården Sdr. Fastrup, et stykke jord i Gellerup Sogn og halvdelen af Krogslundgård.

I efteråret 1656 blev Jørgen Christensen Fastrup indblandet i den proces, som var opstået imellem herredsfoged Jacob Mortensen Barfod på den ene side og Christian Pedersen i Agerskov på den anden side, i anledning af at sidstnævntes kreaturer havde gjort skade og fortrød på Bjødstrup engene. Under retssagen blev Jørgen Christensen Fastrup, der var indstævnet som vidne, beskyldt for, at også hans kreaturer havde boltret sig på Bjødstrup engene, men denne sigtelse blev dog tilbagevist.

Efter den anden svenskekrigs afslutning i 1660 var Jørgen Christensen Fastrup med til at udstede et tingsvinde på et syn over Lundenæs gårdenes tilstand efter krigen. Heri hedder det om den gård, som han havde i fæste i Nr. Fastrup: "I lige Maade saa de (Synsmændene) den Gaard i Nørre Fastrup, som Jørgen Christensen paabor, hvor Husene er noget forfaldne, og Sæden synes at være forringet en tredie Part".

Den 9. marts 1689 stavnede Jørgen Christensen Fastrup i sin egenskab at delefoged til Lundenæs sognepræsten Svenning Poulsen for resterende præstegæsteri samt Peder Jensen for resterende kirkeskat. Førstnævnte undlod at møde, men havde indsendt et brev til herredstinget, mens sidstnævnte sendte sin hustru Ane Andersdatter, som erklærede, at den bemeldte kirkeskat på 10 mark for året 1687 var blevet betalt. Hun påstod således, at Jørgen Christensen Fastrups hustru for nogen tid siden havde modtaget 7 sdlr. 2 mk. 12 sk., hvilket hun havde fået en kvittering for på et stykke løst papir. Ifølge Ane Andersdatters udsagn skulle kirkeskat-

de to mænds venner prøvet på at få dem forligt, men Jørgen Fastrup var dog i sidste øjeblik sprunget fra, således som vi nu skal høre.

Allerede i foråret var det kommet til en slags forlig mellem Jørgen Fastrup og Svend Laursen. Det var kommet i stand i Horsens, hvor flere andre sognefolk havde været til stede, og ved deres mellemkomst var de to mænd blevet enige. Derom fortæller Søren Helt, forhenværende herredsskriver, følgende:

"Den 4. April næst afvigte om Morgenen, som han og Svend Laur- sen stod og iforte sig deres Klæder i deres Logement til Mads Nielsen i Horsens, da kom Jørgen Christensen i Fastrup, Michel Andersen i Fjederholt, Christen Christensen i Svenslund og Dele- foged Peder Jensen i Vester Hogild og henstillede til Svend Laur- sen og Jørgen Christensen at blive forligt med hverandre om den Tvistighed, der var dem imellem om det halve Boel i Bjødstrup, som Jørgen Christensen havde i Pant af Claus Jacobsen. Det kom dog ikke til Forlig den Dag, men anden Dags Morgen, den 5. April, var bemeldte Personer atter med Jørgen Christensen i Svend Laur- sens Logement og henstiller igen til de to at blive enige. Ved de andres Mellekomst kom de da til Forlig paa følgende Beting- elser: "Jørgen Christensen skulde betale de to Parter og Svend Laursen den tredie Part af nærværende Aprils Kvartalsskat af for- skrevne Boel, og Svend Laursen siden intet at have med Bolet at bestille". Men da det kom til stykket, vilde Jørgen Christensen ikke underskrive Forliget, som derved var sprængt, hvad han efter fornævnte Dom da heller ikke fortrød."

(Jens Abildtrup: "Selvejerslægten Bjødstrup", side 95-103).

Laurits Jepsen

1948

bonde i Resendal samt herredsfoged, han var gift med

Anne Andersdatter

1949

Laurits Jepsen står allerede 1586 i Silkeborg Lens jordebog som fæster af Resenbro, skønt han først får kongelig skiftebrev på den d. 7. juni 1592, bekræftet 1617. Kort tid efter faderens død 1586 overtager han Resendalgården efter moderen. 1591 optræder han som samfrænde i en arvesag om bøndergods.

Hans våben, der viser en lilje og bogstaverne L.J., findes i Silkeborg Lens regnskaber. Den 4. januar 1617 nævnes han i en skelstrid mellem Tollund og Sejlgård i Funder Sogn som herredsfoged.

Han døde inden 1629, da hans enke, Anne Andersdatter, dette år står opført som ejer af Resendal.

Anders Pedersen Vendelbo

1950

døde før d. 4. april 1671.

Han var gift med

Karen Pedersdatter

1951

der levede endnu d. 4. april 1671.

Anders Pedersen Vendelbo nævnes som skovrider i Grauballe fra 1608 til 1655.

blev født omkring 1530 i Sparkær, Borris Sogn, og levede endnu 1618.

Han blev gift ca. 1559 med

Anna Jensdatter

2629

fra Moustgård i Gimsing Sogn. Hun levede endnu 1573.

Ved giftermålet med Søren Christensen synes det rent umiddelbart som om, Anna Jensdatter har giftet sig under sin stand, idet hendes far jo var adelig. Denne har dog sikkert alligevel fundet, at det var et udmærket parti, idet han selv tilhørte den fattige lavadel, medens Søren Christensen var herredsfogedsøn og ret velstående.

Da Anna Jensdatters morfar Anders Jepsen (Hvid) i 1557 døde udbrød der alvorlige og langvarige arvestridigheder mellem kongen og arvingerne blandt hvilke Søren Christensen optrådte på sin svigermoders vegne. Grunden til disse stridigheder var den, at Anders Jepsen (Hvid) havde deltaget i oprøret under grevens fejde og derfor havde forbrudt sit gods til kronen. Han havde imidlertid holdt en del gods skjult, og dette kom nu frem under skiftet, hvorefter såvel arvingerne som kronen gjorde krav på det. På Viborg Landsting afsagdes nu dom herom, men dommen gik arvingerne imod, og de måtte betale kongen en sum penge for at få lov at beholde dette gods.

Hvorledes Anders Jepsen (Hvid)'s efterladte ejendomme er blevet fordelt, vides ikke, men Søren Christensen fik i hvert fald gården Gråsand i Grove Sogn og en gård i Høstrup. Selv boede han i den sidstnævnte gård, som kun lå ca. 15 km fra hans fødeby Sparkær, og hvis omgivelser ikke var så øde og triste som Gråsands.

Da Anders Jepsen (Hvid)'s hustru nogle år efter døde, gjorde Søren Christensen krav på mere gods, end der kunne tilkomme ham, hvad der gav anledning til en proces, som han da også tabte.

I Anders Jepsen (Hvid)'s tid havde der til gården Gråsand hørt nogle enge i Simmelkær, som oprindeligt havde tilhørt bønderne i Karup, men som senere var blevet frataget dem, og i 1573 udstedes en kongelig befaling om, at Søren Christensen atter skulle afstå disse enge til bønderne, mod at disse svarede ham hans indfæstning og betalte landgilde til lensmanden. Det synes dog som

om Søren Christensen har fået denne afgørelse forhalet, thi først i 1585 faldt der dom om at engene atter skulle tilhøre bønderne i Karup.

Sandsynligvis overlod Søren Christensen allerede omkring 1600 det meste af sin ret store gård i Høstrup til nogle af sine sønner, og i 1611 fik de hele gården overladt, hvorefter Søren Christensen i 1613 sammen med sønnerne Mads og Morten flyttede over på gården Gråsand, i hvis ene halvdel der da boede en Jens Eriksen, som sikkert har været gift med en datter af Søren Christensen.

I sine sidste år blev Søren Christensen, dog uden egen skyld, indviklet i to processer. Han må da have været omkring 76 år, og den omstændighed, at han trods sin alder har haft kræfter til at foretage den besværlige rejse til og fra herredstinget, samt at han har kunnet udholde at overvære de langvarige forhør, tyder på, at han har været en mand af ret enestående vitalitet. I den ene af disse processer, som angik en strid om ejendomsretten til en gammel selvejergård i Haderup, optrådte Søren Christensen som vidne, medens han i den anden proces, som var en erstatningssag, var en af de fire synsmænd og formand for nævnet, idet han skulle lede synsforretningen og give en skriftlig beretning derom til retten. Selve synsforretningen blev foretaget d. 27. august 1618, og det er sidste gang, Søren Christensens navn nævnes, hvorfor han antagelig er død kort efter.

Christen Jensen Fastrup

2632

blev født ca. 1575 og døde efter 1656.

Han var gift med

Ane Jensdatter

2633

der synes at have været fra Egeris.

Christen Jensen Fastrup nævnes i 1606 som ejer og beboer af Gammelgård i Lind, Rind Sogn. Samme år flyttede han imidlertid - efter faderens død - sammen med moderen til Nr. Fastrup, en større fæstegård i Gellerup Sogn. Han ses dog stadigvæk at have beholdt Gammelgård og var vist desuden sammen med sine søskende ejer af en halvgård i Rind Sogn, som tidligere havde tilhørt faderen.

I årene 1617-1619 udbrød der en heftig strid om nogle stole i Gellerup Kirke, og den 10. januar 1618 var Christen Jensen Fa-

strup mødt op i retten som vidne. Derudover ses han dog ikke at have haft noget med sagen at gøre.

"Den 20. april 1618 vidnede han på Bølling Herredsting i anledning af en trolddomssag fra Sønder Lem Sogn for otte mænd, at "han for 15 Aar siden havde en Hesteplog, som var bleven "forbistret" og vild, og i hans Fraværelse havde hans Folk fanget den ind udi et Hus. Saa kom han hjem om Natten fra Rye-Markind, da var Paaske Rasmussen der i Gaarden. Saa kom de i Tale om samme Plag. Han tog da en Lygte og gik ud til den, og Paaske Rasmussen gik med ham. Og da de kom til Døren, da gik Paaske Rasmussen derind, da løb samme Plag til ham, saa tog han fat paa den og saa i Munden paa den og spyttede i den og lod den gaa om to Gange i Huset, og han havde den ene Haand paa Ryggen og den anden under Bugen paa den. Saa gav han den nogle Slag paa Ryggen og under Bugen. Derefter gik Plagen til Stalden og aad og blev til Pas igen. Før havde den slagen en Væg ned i Stalden og bidt Krybben sønder, og da turde ingen Mennesker komme ind til den, saa vild var den. Og Paaske Rasmussen sagde, at det var af et Menneske den Sygdom, Plagen havde, og medens Christen Jensen havde været borte, var Plagen i hans Fraværelse blevet saa vild, at ingen kunde styre den, og da havde hans Folk hørt, at der var kommen en saa stærk Susen over Gaarden, som om det var det øverste af Husene, der faldt ned, og de havde hørt en Ringlen ude i Gaarden, saa de troede, at det var deres Husbonde, som var hjemkommen og de tog derfor en Lygte og gik ud for at tage imod ham."

Det var denne begivenhed, som Christen Jensen havde faaet ordre til at vidne om på Bølling Herredsting, fordi Paaske Rasmussen var blevet stævnet for dette Ting på Grund af sine Trolddomskunster.

Da både Christen Jensen Fastrups søn og sønnesøn var delegogeder på Lundenæs Slot, er det ret sandsynligt, at han også selv har beklædt denne stilling, ihvertfald ses han flere gange at have optrådt som dommer på Hammerum Herredsting i herredsfogdens sted.

I november 1634 var Christen Jensen Fastrup en af de fire mænd, der foretog syn over liget af Michel Sørensen i Birk, som d. 25. oktober samme år var blevet dræbt af Las Andersen. Efter ligsynet afgav de fire mænd følgende forklaring: "Da saa de først et Saarmaal paa hans højre Haand inden paa den lange Finger, som de syntes var skaaren med en Kniv, og et Saarmaal paa den lange Finger paa den venstre Haand. Nok paa hans Hoved over hans venstre

Øre saa de, at han havde en Knivslag, som de syntes var slagen igennem hans Hovedben og ind i Hovedet, hvilket de syntes var hans Dødssaar“.

Den 16. januar 1625 var Christen Jensen Fastrups hustru Ane Jensdatter stævnet for Bølling Herredsting, i anledning af at et gammelt sandemandsbrev fra 1540 var blevet erklæret for ugyldigt, fordi det var hjemmelavet og ikke var blevet tinglæst. Da sandemændene, som dengang havde udstedt brevet, imidlertid forlængst var døde, indstævnedes man deres børn eller børnebørn, for at disse kunne stå til ansvar for det sandemandsbrev, som deres fædre eller bedstefædre havde været med til at lave. Blandt de sandemænd, som i 1540 havde været med til at udstede det ugyldige brev, var Jens Nielsen i Egeris, og det synes ret sandsynligt, at han var far til Ane Jensdatter.

Christen Jacobsen Barfod

2634

døde ca. 1664.

Han var gift med

Maren Jacobsdatter

2635

der stammede fra Høstrup i Haderup Sogn. I 1688 var hun sammen med Christen Knudsen Mørk fra Fårbæk i Haderup og Peder Nielsen fra Hundslev Kloster ejer af en af de fire gårde i Høstrup.

Christen Jacobsen Barfod og Maren Jacobsdatter kom omkring 1650 til at bo i Hagelskær, men havde vist boet et andet sted før.

I 1660 nævnes Christen Jacobsen Barfod som fuldmægtig eller delefoged til Lundenæs Slot. Det år skulle han på lensmandens vegne lade foretage syn på alt Lundenæs Gods i Gellerup og Ikast Sogne i anledning af den skade, som svenskekrigen havde forvoldt 1657-1660.

Om Hagelskjær hedder det i denne synsforretning: "Dernæst så vi den gård Hagelskjær, som delefogden Christen Jacobsen beboede, hvor husene var nogenledes ved magt, men den halve part af hans sæd og avl, syntes vi at være forringet."

Af synsforretningen får man det indtryk, at Gellerup Sogn er sluppet nogenlunde fra krigens hærgen. Efter Christen Jacobsen Barfods død blev Maren Jacobsdatter gift med

Niels Jensen

Han må være død mellem 1675 og 1677, idet han nævnes i ekstraskatterne 1675, men i 1677 nævnes Maren Jacobsdatter atter som enke.

Ifølge kvæg- og kopskat 1681 har Maren Jacobsdatter og hendes ældste søn Christen Christensen, hver en halvdel af gården.

I 1689 besluttede Maren Jacobsdatter at sælge sin gård til svigersønnerne, Jørgen Christensen, Nørre Fastrup, Frederik Baltzersen, Sejl, og Niels Pedersen i Uhre. Da det drejede sig om en selvejergård, skulle den først lovbydes til slægten 3 gange på tinge, da den ikke måtte sælges til andre end den højst bydende inden for denne, hvis der var en sådan.

Slægtsgården Hagelskjær skulle nu lovbydes slægten, og det gik sådan til: "Herredsfogden Knud Jacobsen i Hesselbjerg fremstod for retten 19. oktober 1689 og fremstillede tvende varselsmænd, nemlig Mads Christensen i Kroghslund og Clemend Andersen i Fastrup, som vidnede, at de i onsdags sidst forleden 14 dage var i Sejle udi Funder Sogn i Lysgård Herred og der mundtligent varsel gjorde Frederik Baltzersen og hans hustru, Maren Christensdatter, alle deres børn og arvinger, navnlig Christen, Jens, Baltzer, Niels og Jacob Frederikssønner med deres rette lavværge og i dag 8 dage var de i Uhre og der varsel gjorde Niels Pedersen og hans hustru, Kirsten Nielsdatter, deres børn og arvinger, navnlig Godske og Niels Nielssønner, Anne, Inger og Mette Nielsdøtre, og med deres lavværge, samme dito udi Hagelskjær og der varsel gjorde Christen Christensen og Maren Jacobsdatter med hendes lavværge, dito udi Hammerum varsel gjorde Niels Christensens hustru, Maren Nielsdatter, med hendes lavværge, dito udi Saltholt og der varsel gjorde Clemend Jørgensen, dito udi Nør Fastrup og der varsel gjorde Jørgen Christensen og hans hustru, Mette Sørensdatter, med hendes lavværge, og deres sønner Christen og Peder Jørgenssønner. I lige måde Peder Graversen ibdm. hans hustru Apelone Jørgensdatter med hendes lavværge, dito udi Lille Fastrup og der varsel gjorde Jens Jørgensen alle og enhver for at møde her til tinget i dag 8 dage og i dag 14 dage lovbud at påhøre, som Jørgen Christensen i Nør Fastrup, Frederik Baltzersen i Sejle og Niels Pedersen i Uhre agter her til Hammerum Herredsting for omrørte tingdage lovlig og lydelig ved fornævnte Knud Jacobsen efter givne fuldmagt at lade lovbyde udi den selvejerbondegård Hagelskjær, som Thomas Nielsen og Christen Christensen nu påbor, om de ville have noget hertil at svare.

Så fremstod fornævnte Knud Jacobsen og første gang lovbyd gården."

storbonde i Resendal samt herredsfoged, var gift med

Kirsten

3897

Jep Lauritsen møder vi første gang 1564 som herredsfoged ved et tingsvidne om en gård i Ebstруп. Han træffes atter, da han havde strid med sin fætter, Sejer Lauritsen i Sorring, om et skøde af 1528. I 1581 nævnes han i skelstrid mellem Øster- og Vester Kejlstrup som herredsfoged i Hids Herred. I 1581 fik han kongelig fæstebrev på Rescnbro for 12 gamle daler årlig, og den forblev i familiens fæste i over 100 år. En gang har Jep Lauritsen haft fint besøg; kong Frederik II's dagbog fortæller, at kongen d. 15. januar 1584 kom fra Viborg til Resendal, hvor han overnattede.

Jep Lauritsens kone Kirsten havde efter mandens død i 1586 en strid med Anne Sørensdatter om en gård i Resendal.

Peder Vendelbo

3900

nævnes 1583 som gående pandsvend (jagtbetjent).

var bosat i Sparkær, Borris Sogn, og formodentlig søn af den herredsfoged Christen Jepsen i Sparkær, der d. 10. august 1492 var med til at udstede et tingsvidne på Vorde Birketing.

Christen Christensen nævnes som herredsfoged i Fjends Herred fra 1537 til 1550. Han nævnes første gang d. 17. juli 1537, da han som herredsfoged var med til at tildømme Resen Kirke en eng, og han nævnes sidste gang d. 1. februar 1550, da han af landsdommeren i Viborg blev stævnet for to domme, han havde afsagt imod Jens Michelsen, kannik i Viborg.

Jens Pedersen

5258

nævnes 1525 i en rusttjenesteliste og var da adelsmand i Gimsinggård, han døde før 1553.

Han var gift med

Edel Andersdatter

5259

der levede endnu 1559, da hun nævnes i striden om hendes afdøde fars gods. Hun blev efter Jens Pedersens død gift med

Anders Christensen

Jens Pedersen overtog Gimsinggård efter faderen. Gården kaldes også Moustgård eller Mouridsgård.

I 1553 lykkedes det Anders Christensen at få sine umyndige stedbørn til at udstede et brev, hvori de erklærede, at de havde siddet i et venligt skifte med deres stiffader og havde forlenet Moustgård til ham på 8 år.

Først da børnene var blevet ældre, forstod de, at stedfaderen havde bedraget dem, og derfor lod sønnen Mourids Jensen, der må have været den ældste, sin stedfader tiltale og fik udvirket kendelse af flere gode mænd, at forleningsbrevet var ulovligt gjort, da udstederne havde været umyndige, og ved "rigens ret" 1559 afsagdes en domskendelse, hvorefter Anders Christensen skulle stå til rette for, hvad han ulovligt havde oppebåret af børnenes fædrene gods.

Jens Christensen Langelund

5264

er sikkert født før 1550, og døde 1606.

Han var gift med

Kirsten Gjødesdatter

5265

I 1599 nævnes Jens Christensen Langelund som bosat i Bjødstrup, Gellerup Sogn, og han ejede da sammen med herredsfoged Peder Mar, som også boede der, og deres medarvinger 13 gårde og boel i Gellerup, Ikast og Rind sogne.

Ved arvedelingen efter svigermoderen kom Jens Christensen Langelund i strid med sin svoger Peder Andersen, der var handelsmand i Kolding. Dette forhold belyses i en kongelig skrivelse af 9. oktober 1589 til lensmanden: "Hoslagt sendes ham en supplikat fra Peder Andersen, borger i Kolding, hvori han beretter, at der er tilfalden ham en arv efter hans hustrus moder, afdøde Kirstine Jacobs i Løgager, hvilken arv dog forbeholdes ham af Jens Christensen i Langelund (som dog næppe på det tidspunkt er flyttet til Bjødstrup), og uagtet han på herredstinget har erhvervet dom, at 12 samfrænder skulde skifte arvegods mellem dem efter loven, og denne dom siden er kendt ved magt at blive af landsdommerne i Nørrejylland, forhale de opkrævende samfrænder alligevel sagen, så han ikke kan komme til nogen endelig ende dermed. Frants Rantzau skal kalde samfrænderne for sig og befale dem uden videre Forhaling at skifte arven efter loven".

Efter Jens Christensen Langelunds død indsendte hans to sønner og en svigersøn en ansøgning til kongen for at få en halvgård i Rind Sogn tilbage, som havde tilhørt deres far, men som i mellemtiden var hjemfalden til kronen, fordi gårdens afgifter ikke var blevet betalt til rette tid. Kongens svar, som stiledes til lensmanden, lød således:

"Disse Brevskrivere, Gjøde Jensen i Langelund, Christen Jensen i Gammelgaard og Anders Nielsen i Søby, have berettet, at deres afdøde Fader havde haft $\frac{1}{2}$ Gaard i Ring Sogn i Tørsting Herred i Skanderborg Len, som var hans Bondeeje, men paa Grund af nogen Restance blev skuret i Fald til Kronen i sidste Pestilens.

Paa deres Begæring har Kongen nu bevilget, at de igen maa faa nævnte Bondeeje, dog skulle de, som de har tilbudt, først udrede den Rettighed, som resterer af Gaarden, til Kronen, siden den blev skuret i Fald, og siden svare sædvanlig Rettighed af den til Kronen.

Da han har tilkendegivet, at Bønderne i Skanderborg Len van-

skeligt i Aar kunde udrede deres Ruglandgilde i Korn, fordi der har været stor Misvækst paa forskellige Steder i Lenet, tillades det ham i Aar at tage Penge for Rugen efter den Pris, Rugen har her i Landet paa den Tid, da Landgildet skal ydes".

(Kancelliets Brevbøger 1608, 6. november).

Jacob Mortensen Barfod

5268

er født ca. 1590, og han døde d. 3. maj 1656.

Han var gift to gange, første gang med

N.N. Pedersdatter

5269

og anden gang med

Anne Christensdatter

der var datter af Christen Jensen i Nr. Fastrup.

Jacob Mortensen Barfod boede i 1619 i Bjødstrup, han havde måske allerede da boet der nogle år. I 1622 nævnes han som delefoged til Lundenæs Slot og d. 3. december 1625 som herredsfoged, dette embede havde han overtaget efter svigerfaderen.

Den afgift, Jacob Mortensen Barfod svarede af sin gård i Bjødstrup, må have været meget lømpelig, for det synes som om, han af frygt for at afgiften skulle blive forhøjet, har indsendt en skrivelse til kongen, hvori han har anmodet denne om, at afgiften fortsat måtte blive af den størrelse, som den indtil da havde været. I kongens svar hedder det bl.a.: "At eftersom for os underdanigst haver ladet tilkendegive Jacob Mortensen i Bjødstrup, herredsfoged i Hammerum Herred, hvorledes han og hans medarvingers forfædre skal have bekommet nogle selvejerbøndergårde og boeliggende udi Lundenæs Len i foreskrevne Hammerum Herred, kaldes Tingelsgods for en vis summa årlig kornskyld og landgilde efter jordebogens takst, og forskrevne Jacob Mortensen og hans medarvinger underdanigst er begærendes, at deres efterkommere og arvinger herefter stedse og altid mod samme afgift, skyld og landgilde og anden herlighed måtte tjene og blive til forskrevne vort slot Lundenæs som hidindtil og ikke fra Kronen at bortskiftes.

Og efterdi vor lensmand på forskrevne vort slot sig underdanigst imod os haver erklæret samme gods ikke fra forskrevne Lundenæs Len uden største skade for belejlighed og anden herligheds-

skyld kan mistes og ombæres.

Da efter slig lejlighed haver vi af synderlig gunst og nåde, nådigst bevilget og tilladt, så og hermed bevilger og tillader, at forskrevne tingselsgoods, som forskrevne Jacob Mortensen og hans medarvinger nu haver, herefter som hidtil altid skal ligge og blive under kronen til forskrevne vort slot Lundenæs og aldrig derfra skiftes og ombæres, forbydendes etc.

Skrevet Skanderborg d. 23. februar, anno 1634."

Jacob Mortensen Barfods far havde haft en gård i Sædding i pant, men da gårdens ejer forsømte at betale afgifter af gården, overgik den til kongen, og dermed så det ud til, at Jacob Mortensen Barfod, som havde arvet pantet efter faderen, skulle miste både gård og penge. Han sendte derfor en bønsskrivelse til kongen, som derefter tillod ham at beholde gården, mod at han betalte den resterende landgilde, og siden årlig betaler alle afgifter.

I 1635 fik Jacob Mortensen Barfod bevilling på kronens hele og kirkens halve part af korntienden af Gellerup Sogn for fæste og afgift, når sognepræsten Jens Nielsen Gjødstrup i Gellerup, som da havde den, døde. Året efter ses han iøvrigt at have fået et stadfæstelsesbrev på livstid på, at han får sædvanlig fæste og afgift på kronens part af korntienden af Gellerup Sogn mod en årlig afgift af 18 ørte rug og 9 ørte byg, hvilken afgift skulle leveres til fastelavn.

Jacob Mortensen Barfod ejede en gård i Gellerup By, som han havde meget svært ved at få fæstet bort, da den ene fæster efter den anden måtte forlade gården, hvis afgifter var alt for store. I den anledning indsendte Jacob Mortensen Barfod en ansøgning til kongen, for at få gårdens skatter og afgifter nedsat. Svaret på denne ansøgning kendes ikke, men gårdens afgifter er sikkert blevet nedsat, for igen i 1643 ulejliger Jacob Mortensen Barfod kongen, idet han ansøgte om, at en anden jordegård, som han havde i Gellerup Sogn og By, måtte blive forskånet for den årlige kroneydelse. I denne sag indløb efter et par måneders forløb kongens svar til lensmanden med besked om, at Jacob Mortensen Barfods gård havde fået den ønskede nedsættelse af de forskellige afgifter.

I 1636 var Jacob Mortensen Barfod blevet udnævnt til værge for Gellerup Kirke, endnu i 1643, da svenskerne hærgede landet, ses han at have været kirkeværge. Det år er i kirkens regnskabsbog indført følgende: "Forskrevne Aars Tiendekorn haver Kirkeværgen Jacob Mortensen oppebaaren og er ham af Fjenden aftvungen og

fratagen, saa han intet havde nyt eller beholden deraf efter Tingvindes Indhold og derfor ikke føres ham her til Indtægt".

Under krigen var mange enlige gårde og landsbyer blevet brændt af, efter fredsslutningen i 1645 ses Jacob Mortensen Barfods besætning at have bestået af 4 øg, 8 stude, 6 køer, 4 ungnød og 12 får samt "1 halv Hundrede Fag Hus" uden nogen årsag af fjenden er afbrændt.

Jacob Mortensen Barfod, der som nævnt var ejer af flere gårde, var ret velhavende. Han havde således lånt en slægtning, Jens Pedersen i Nr. Søby, 150 rdlr., men da lånefristen blev overskredet, og det ikke så ud til, at Jens Pedersen ville betale, stævnedede Jacob Mortensen Barfod ham for herredstinget. Jens Pedersen mødte ikke selv, men der sendtes tinget et brev. Sagen havnede til slut på landstinget i Viborg og blev afgjort således, at to selvejerbønder skulle vurdere Jens Pedersens ejendom, som, da det viste sig, at der i vurderingssummen ikke var dækning for gælden, tilfaldt Jacob Mortensen Barfod, mens Jens Pedersen for en tid dømtes fredløs. Denne blev dog senere ved dygtig handel meget velhavende.

I 1656 udbrød en ubehagelig strid mellem Bjødstrup og birkefogden Christen Pedersen i Agerskov. Denne havde det meste af sommeren irriteret bjødstrupfolkene ved at lade sine kreaturer og heste løbe ind på deres store engarealer og gøre betydelig fortræd ved at nedtræde og æde græsset og ødelægge digerne.

Birkefogden mente dog, at klagen var stærkt overdrevet, men lod alligevel foretage syn over skaden af ni mænd, som derefter vidnede for birkefogden på Herningsholms Birketing. Da birkefogden selv havde udtaget synsmændene, har disse naturligvis faret lempeligt frem med hensyn til vurderingen af skaden, som ikke synes at være særlig stor. Der blev udstedt flere tingsvidner nogle til fordel for birkefogden og nogle, som forsvarer Jacob Mortensens sag. Sagen ender ved landstinget, der frikendte herredsfogden, som var død, mens sagen stod på.

storbonde i Resendal samt herredsfoged i Hids Herred.

Han var gift med

N.N. Nielsdatter

7793

Laurits Jepsen (Hase) overtog Resendal-jord med sin hustru, idet han ved arvestridigheder i 1537 møder for hende; desuden køber han i 1528 jord af hendes broder, Mads Nielsen; men han må også selv i ægteskabet have indført Resendal-gods, for 1557 omtales ejendommen i Resendal, som han havde arvet efter sine forældre, her kandes han Las Haes.

Udi efterskrevne mænd Søren Pedersen i Kielstrup, Anders Mogensen i Farre, Jens Lassen, Erich Pedersen ibdm., Christen Lassen i Sejling, Peder Nielsen, Søren Tygesen i Jernit, Søren Bund i Nisset, Peder Bund i Kragelund, Christen Bund i Lemming, Jens Eriksen i Sejling og Niels Skriver kundgør for alle."År efter Christi Fødsel MDLVII (1557) torsdagen nest for Phillipy et Jacoby dag var vi forsamlet i Resendal med Søren Ollufsen Slotsfoged paa Silkeborg paa erlig og velbyrdig Mand Frantz Bilde, Lensmand paa Silkeborg hans vegne, eftersom vi vare tiltaget af forn. Frantz Bilde paa Kong. May. Vegne paa den ene og Lass Haess paa sin og sin Sand arvingers vegne paa den anden side, at granske og forfare skepskyld Kgl. May. kunde tilfalde af samme forbrudt lod, som findes i den eigendom, som Lass Haess i Resendal og hans forældre til forn haver haft i brug til Resendal og de medarvinger samme lod tilhørte have forbrudt imod Kong. May. og Riget, da gransket vi og forfaret samme Lod da fantis at bonden som paa boellen boer hafuer den skyld paa sig som plejer at gaa af samme forbrut lod til Kronen og efterdi saa findes kunde vi ikke rettere forefinde at samme ejendom kunde videre taale at give til Skep skyld til Kronen end femb skep rug og femb skep buug baade af Skov og Mark foruden den anden Skyld Bunden af sin ejendom haffuer paa sig af anden tyngge og efter den Frihed samme gaard tilforn haver haft og siden at nyde samme Ejendom under forn. giff i Roellighed som han tilforn haver haft efter Kong. May. Breffs Lydelse som han og hans Medarvinger derpaa haffuer til Vidnesbyrd lader vi hænge vore Indseigell under paa dette Brev.

Datum ut supra."

Efter de sparsomme kilder, der findes, ser det imidlertid ud

til, at Las Haes fik samlet Resendal-gården, før han døde, hvilket lettedes ved, at hans hustrus brødre tilsyneladende ikke efterlod sig efterkommere. Las er blandt de selvejerbønder i 49 nordjyske herreder, der efter grevefejden blev kollektivt staf-fet. Bønderne i Lysgård og Hids Herreder blev dog behandlet lem-peligt. Først 1553 befalede kongen, at lensmanden på Silkeborg skulle sætte bøndergodset for landgilde som andre kronens tje-nere, og af ovenstående ses det, at Las Haes slap med at have forbrudt en del af sin ejendom, hvoraf han herefter årlig skul-le svare 5 skpr. rug og 5 skpr. byg både af skov og mark. Las Haes var altså stadig selvejer af det meste af Resendal, men fæster af "den forbrudt lod", som kan følges flere hundrede år indtil udskiftningen.

Laurits Jepsen (Hase) døde før 1569.

der var besidder af Gimsinggård, Gimsing Sogn, blev født ca. 1440 og døde i tidsrummet 1501-1509.

Han var gift med

Inger Mouridsdatter (Kalf)

10517

der 1509 nævnes som enke.

Ved sit ægteskab med Inger, også kaldet Ingerd Mouridsdatter (Kalf) overtog Peder Thomsen Gimsinggård.

Peder Thomsen er sandsynligvis identisk med den Peder Thomsen, som sammen med Simon Spend, Jens Blaabjerg og mange andre på Volstrup Birketing lovede at sige deres sandhed om Esters Toft, sønnen Esters Dam ved Axendal jord beliggende: "da fremstod fornævnte Dannemænd og lagde deres hænder paa Messebogen og bad dem Gud og Helgen til hjælp, at det var dem fuldt vitterligt, at Esters Toft havde hørt til Vejrum Kirke i rolig hævd, ulast og ukæret i 40 aar".

Peder Thomsen og hans hustru var i besiddelse af ret betydelig jordegods. Foruden deres gård i Gimsing ejede de 5 gårde i Elsborg Sogn, deriblandt Karup Vestergård, en gård i Struer, Struergård, 2 gårde i Gimsing Sogn og 1 gård i Øster Ølby, ialt 9 gårde.

Omkring 1490 flyttede Niels Clementsen til hovedgården i Blæsbjerg, Mejrup Sogn. Han havde været skriver hos kong Hans, som havde forlenet ham med Hind og Ulfborg Herreder samt Vanfuld Herred, hvor han i 1502 nævnes som lensmand. Ikke længe efter, at han var kommet til egnen, begyndte han at drive pengeforretning og godshandel i stor stil, og Peder Thomsen var en af de første, som kom i forbindelse med ham.

På dette tidspunkt gik det økonomisk tilbage for Peder Thomsen, og han søgte ofte lån og hjælp hos den fornemme og rige lensmand på Blæsbjerg. Således pantsatte han d. 10. september 1494 Karup Vestergård i Elsborg Sogn for 20 rhinske gylden og 100 mark, og d. 2. april 1497 pantsatte han en anden gård i Elsborg.

Ved skøde af 24. februar 1501 overdrog Peder Thomsen og hustru Struergård og en gård i Elsborg Sogn til Niels Clementsen, ved et senere skøde overdrog Inger Mouridsdatter (Kalf), Peder Thomsens efterleverske, en gård i Gimsing Sogn og 2 gårde i Elsborg til Niels Clementsen. Endelig pantsatte Inger Mouridsdatter

(Kalf) d. 6. februar 1509 en gård i Gimsing Sogn til Niels Clementsen.

Dette ret store bortsalg af jordegods og de mange pantelån viser tydeligt, at familien på Gimsinggård havde vanskeligt ved at klare sig økonomisk, men dette økonomiske skred var formentlig begyndt, inden Niels Clementsen kom til egnen, idet Peder Thomsen allerede d. 28. marts 1491 ses at have pantsat en gård i Øster Ølby til provsten Henrick Olsson i Nors.

Anders Jepsen (Hvid)

10518

i Trabjerg, Borbjerg Sogn, blev født ca. 1462, og døde 1557.

Han var gift med

Margrethe Christensdatter (Barfod)

10519

der døde ca. 1565.

Anders Jepsen (Hvid) var beboer af Trabjerg, Borbjerg Sogn, og ejer af en del jordegods der og i egnen omkring Holstebro.

I 1510 var han af Vestervig Kloster forlejet med 2 gårde i Borbjerg, 1514 lejede han og hustru på livstid af Gudumkloster en gård i Felde, Ryde Sogn. I 1524 fik han af Frederik I for sig og sine arvinger til evig tid brev på Hodsagergård og Brogård i Hodsager Sogn imod at give samme landgilde, som andre selvejere i Ginding Herred plejede at yde. Desuden ejede han en gård ved navn Hessellund og en trediedel af Hogagergård i Borbjerg Sogn. Han besad endvidere 2 gårde i Haderup Sogn og gården Tinkerdal i Borbjerg Sogn samt nogle enge, som blev benyttede af Silkegård i Feldborg Sogn. Af nogle tingsvidner fra Karup Birketing 1552 fremgår det, at Anders Jepsen (Hvid) var delefoged eller ridefoged på Lundenæs Slot, i årene 1510-1550 var han herredsfoged i Ginding Herred.

Efter Anders Jepsen (Hvid)s død 1557 og senere efter hans hustrus død udbrød der alvorlige og langvarige stridigheder mellem kongen og arvingerne, på hvis vegne optrådte Peder Skriver, der uden tvivl er identisk med dattersønnen herredsskriver Peder Jensen, og Jacob Bertelsen, der formodentlig var gift med datteren Kirstine Andersdatter. Man skal langt tilbage i tiden for at finde årsagen for disse stridigheder. I 1534 udbrød den såkaldte grevens fejde, hvor grev Christoffer af Oldenburg sammen med skipper Clement i spidsen for bønderne søgte at gøre den fordrevne Christian

II til konge efter Frederik I, hvorimod adelsmændene samlede sig om dennes søn, Christian III, for under Johan Rantzaus ledelse af kue oprøret, hvilket skete ved Ålborgs erobring 1534, slaget på Øksnebjerg 1535 og Københavns overgivelse 1536. Mange selvejerbønder mistede som straf for deres deltagelse i oprøret deres selvejerrettigheder og blev almindelige fæstere, som dog, hvis de havde de fornødne midler, kunne købe deres gårde til selveje igen.

Blandt de selvejere, der deltog i oprøret, var også Anders Jepsen (Hvid), der dog var så velhavende, at han kunne købe det hele tilbage igen, omend det blev en dyr historie for ham.

Det lykkedes for Anders Jepsen (Hvid) at holde en del af sit gods fri for afståelse uden lensmandens og kongens vidende. Men dette snyderi blev dog senere opdaget. Det pågældende "skjulte" gods var gården Gråsand i Haderup Sogn, en gård i Høstrup i samme sogn, en gård i Tinkerdal, en gård i Kisum i Estvad Sogn og nogle enge i Simmelkær. Anders Jepsen (Hvid)s ulovlige færd blev formodentlig opdaget ved skiftet efter hans hustru, der døde omkring 1565.

Sagen begyndte med, at fogeden på Lundenæs Slot, Thomas Svendsen, igennem lensmanden modtog et kongeligt brev af 26. juli 1571, hvori han beordredes til at: "tale paa alt det af ovennævnte Bondegods, som ikke er købt fri efter skipper Clements oprør og forfølge sagen til ende".

Den 2. september 1571 udstedte kongen fra Skanderborg en befalingsskrivelse til landsdommerne i Nørrejylland om efter nærmere tilsigelse af Thomas Svendsen at stævne arvinger efter Anders Jepsen (Hvid) for sig med deres beviser for, at Anders Jepsen (Hvid) havde købt godset af de rette ejere før skipper Clements "opløb", og at det igen var købt efter fejdens slutning. Endvidere blev det pålagt landsdommerne at hjælpe Thomas Svendsen så meget, som ret er.

Landstingsdommen i Viborg gik arvingerne imod, idet det blev godtgjort, at det pågældende gods ikke var blevet købt tilbage efter oprøret. Arvingerne ville nødig give afkald på godset, og det lykkedes Peder Skriver i Rævshoved og Jacob Bertelsen i Bjerrre på arvingernes og egne vegne at få bragt en ordening i stand med kongen, fremgår det af en kongelig skrivelse af 29. maj 1573.

der var bosat på Bjerregård i Åle, blev født omkring 1500, og døde før 1573.

Han var gift med

Kirsten Andersdatter

10531

der blev født 1515-1520 på Trabjerggård i Borbjerg Sogn. Hun nævnes som død 1589. Hun blev gift anden gang før 1573 med

Jacob Bertelsen

der beboede Bjerregård og siden Løgagergård, hvorefter han nævnes som ridefoged på Silkeborg Slot.

Den 7. januar 1552 udstedte kongen fra Dronningborg Slot et åbent brev om, at Gjøde Eriksen på Bjerregård havde berettet, at hans gård, gods og alle hans breve på hans bondegods "ere brændte, saa forbydes alle at forurette ham eller hans arvinger paa hans lovlige bondegods." (Kancelliets brevbøger I, side 110).

I 1578 skødede Gjøde Eriksens arvinger en del boet tilhørende gårde til Gjøde Eriksens kusines søn, Claus Glambæk, der var lensmand på Skanderborg.

Vedrørende Kirsten Andersdatters forslægt, se Edel Andersdatter, gift med Jens Pedersen til Gimsinggård. Edel og Kirsten er søskende.

Morten Jacobsen Barfod

10536

blev født ca. 1550 og døde ca. 1618.

Han var gift med

Maren Nielsdatter

10537

der umiddelbart efter hans død, og endnu før skiftet var blevet afholdt, giftede sig med den ca. 74 år gamle defoged

Jens Nielsen

til Hollingholt.

Ved giftermålet med Maren Nielsdatter flyttede Morten Jacobsen Barfod ind på Vådegård i Ikast Sogn, en gård på over 16 tdr. hartkorn. Det var dog kun halvdelen af gården han overtog, idet

der boede i Bjødstrup, var herredsfoged og kaldtes altid Peder Bonde. Hans Segl, der opbevares i Rigsarkivet, ligner Barfoder-nes Segl.

I 1599 var der 4 gårde i Bjødstrup, 2 mindre og 2 større. I de 2 sidstnævnte boede Peder Mar og Jens Christensen Lange-
lund. Disse 2 mænd og deres slægtninge ejede tilsammen 13 gårde og boel, nemlig 4 gårde i Bjødstrup samt 5 andre gårde i Gelle-
rup Sogn, 2 i Ikast Sogn og 2 i Rind Sogn. Om disse gårde hed-
der det i jordebogen: "Disse efterskrevne Jordejergårde og Buel-
le haver tvende Bønder ved Navn Peder Bunde og Jens Christensen,
og deres Medarvinger i Tingsel for en visse Landgilde over en
Summa, som her næst efter samme Gods findes antegnet og indført,
efter som fremfarne Konger dennom naadigst undt og bebrevet haver".

AF jordebogen af 1597 fremgår det, at afgiften "Tingsel"
er under et for alle gårde og er sat til 28 sk. leding, 6 ørte
rug, $\frac{1}{2}$ td. smør, 2 skovsvin og 22 hestegæsteri.

var selvejerbonde i Resendal, Gødvad Sogn.

Han var gift med

Kirsten Madsdatter

15587

Et tingsvidne fra 1489 fortæller, at Niels Mikkelsen fremlagde et fuldt herredsting af 8 mænd, der "vandt" at hans lov- høringer Jens Christensen i Sejling og Las Jensen i Ebstrup havde hørt og set, at Niels Mikkelsen havde "end word den" Resendal Mølle-sted, der lå østen Resendal, og så meget gods, som han og hans medarvinger kunne "paa komme" i Resen (Gødvad Sognemark). Et andet tingsvidne af 1490 fortæller, at Niels Mikkelsen fremlagde et fuldt herredstingsvidne af 24 mand, der vidnede, at Resendals Mølle-sted havde været i Niels Mikkelsens og hans forfædres hævd i 50 år og mere.

I 1489 skete endvidere følgende i Århus: Niels Mikkelsens hustru, Kirsten, spurgte sin broder, Niels Madsen, om han, da han ville rejse udenlands, havde solgt deres arvegods i Hørret til farbroderen hr. Anders Nielsen i Karup, forstander for Vor Frue Alter, død 1489. Niels Madsen svarede, at han kun for en tid havde overladt ham gårdene, for at de ikke skulle overgå til bønder. Senere blev gårdene alligevel solgt af Anders Nielsens søster, Karen Nielsdatter i Holm, Ormslev Sogn. Dette protesterede Resendal-folkene på først i 1506 og senere deres datter, Anne Nielsdatter, i 1552.

I 1501 var Niels Mikkelsen fuldmægtig for sin frænde Eluf Hase, da denne solgte gods til Erik Ottesen Rosenkrantz, og i 1503 mageskiftede han gård i Funder, i 1508 var han tingshører på Hids Herredsting.

Om Niels Mikkelsens forældre ved man intet, men 1501 nævnes han som Eluf Hases frænde, altså blodsbeslægtede. Det må derfor antages, at han stammer fra den adelige slægt Hase, der allerede 1403 havde strid om gods i Hids Herred. Haserne nedstammer fra Strangesønnerne, Niels Ebbesens slægt.

der 1444 og 1460 skrev sig til Højbjerg i Lysgård Herred, blev født ca. 1410, og døde efter 1463.

Han nævnes første gang d. 11. januar 1441, da han stadfæstede det skøde, som hans mor, Maje Jensdatter, havde givet hr. Anders Brok på Anders Orms gods.

I 1444 og 1460 skrev Mourids Nielsen Kalf sig som mævnt til Højbjerg i Lysgård Herred, og i samme herred havde han noget gods i leje fra Sct. Hans Kloster i Viborg.

Mourids Nielsen Kalf havde ved moderens død overtaget det gods, som hun havde haft i pant af Anders Orms gods, hvilket han havde givet til Ribe Domkirke. Der udbredte sig det rygte, at han ikke havde givet, men solgt godset til domkirken, og han udstedte derfor d. 5. juni 1463 et brev herom, hvori han erklærer "hvilket jeg aldrig gjorde eller aldrig penning eller penningsværd havde modtaget paa fornævnte Gods, eller nogen paa mine Vegne af ham eller af nogen paa hans Vegne i mine Levedage, saa beder jeg mig saa Gud hjælpe og alle Helgen".

Mourids Nielsen Kalf figurerer i adskillige dokumenter fra midten af 1400-tallet, og på et af disse findes hans segl bevaret. Dette viser et firfødet dyr, velsagtens forestillende en kalv, og denne omstændighed leder uvægerligt tanken hen på muligheden for afstamning fra den ældre slægt Kalf, som førte et våben af nogenlunde samme udseende. Den ældre slægt Kalf's stamfader var marsken Jens Kalf (o. 1280), som var gift med en ætling af Skjalm Hvide.

der besad Trabjerg i Borbjerg Sogn, er født før 1450, og han levede endnu 1517.

Han nævnes første gang d. 12. marts 1489, da han var foged på Ginding Herredsting, og d. 26. april 1492 nævnes han som dommer sammen med biskop Niels i Viborg, væbnerne Peder Nielsen i Tim, Albert Skeel i Hegnet, Oluf Pedersen i Spøttrup, Erik Juel i Svendstrup Hougård, Ejler Tun i Galtrup, Christiern Hvas i Kås, Jens Kaas i Volstrup, Peder Brokkenhus i Lerbæk og bønderne Nis Zahle i Nittrup og Svenning Tygesen i Trandum. Han nævnes videre d. 25. april 1493, da han og broderen erklærede, at de ingen del havde i Qviesgård, hvilket skete i anledning af, at der blev holdt

skifte efter deres morbroder, Jes Qvie, der ved sin død efterlod sig Qviesgård i Fabjerg og en gård i Stauning.

Ved arveforliget d. 6. maj 1493 mellem Jes Qvies onke, fru Margrethe Christensdatter, og de øvrige arvinger oplyses det, at Peder Jensen Aal og dennes søn Christen Pedersen Aal skyldte en del penge til deres medarvinger, nemlig Jep Christensen og dennes broder Christen Christensen i Skave, hvilket de fik vederlag for i en gård i Stauning.

Omkring 1494 døde adelsmanden Niels Eriksen (Gyldenstierne), og straks efter hans død opstod det rygte, at hans signet skulle være "gravet igen", hvormed formodentlig menes, at hans signet var blevet eftergjort, eller at den var blevet fjernet fra graven. Herover blev Niels Eriksen (Gyldenstierne)'s datter, fru Inger på Landsting, meget foruroliget, og hun lod derfor sin foged optage vidne herom på Ginding Herredsting d. 8. maj 1494. Her fordredes alle breve fremlagt, som var beseglet med hendes fars signet med tilsagn om at ville stå bag ved dem, dersom seglet var rettelig anbragt. Der meldte sig imidlertid ingen andre med breve end Jep Christensen (Hvid) i Trabjerg, der havde eet, og på dette fandtes seglet at være rettelig anbragt.

Jep Christensen (Hvid) nævnes i et vidne, dateret på Viborg Landsting d. 2. juli 1496, og i et brev 1515 omtales han sammen med broderen Christen Christensen (Hvid) i Skave. I dette brev bekræftede kongen brødrenes ejendomsret til Trabjerg, Hoager i Borbjerg og en gård i Stendis i Ryde Sogn. Han nævnes sidste gang 1517, da han sammen med broderen i Skave lod læse deres lovhævd på Trabjerggård, Gårdsted og Boelsted med tilliggende marker.

Under grevens fejde blev Jep Christensen (Hvid)'s gods forbrudt, men ifølge kongeligt brev af 1. december 1542, fik arvingerne lov til at beholde deres bondegods lige så frit og for samme landgilde som før fejden.

Christen Thygesen (Barfod)

21038

til Bjødstrupgård i Gellerup Sogn, blev født omkring 1460 og døde antagelig før 1537.

Christen Thygesen (Barfod) er utvivlsomt en sønnesøn af den Jens Barfod i Sædding, som blev adlet 1440. Dennes efterkommere optog Barfod-navnet og førte et våben af samme udseende som Jens Barfods.

Jens Barfod var gift med en søster til den adelige kannik

Thyge Terkelsen i Ribe, som vist var af slægten Væbner fra Føvling.

Erik Gjødese

21060

til Bjerregård i Ålc Sogn og Rask i Hvirring Sogn, blev født omkring 1470.

Den 21. marts 1498 fik brødrene Erik og Søren Gjødese udstedt et tingsvidne på Nim Herredsting af 8 dannemænd, der vidnede, at de havde set og hørt, at Severin Juel og Markvuard i Bording på deres hustruers vegne skødede til Erik og Søren Gjødese, deres mor og deres søstre, 2 gårde i Bjerre i Vrads Herred m.m.

Samme dag fik "beskoden" mand Søren Juel i Bjerre et 8-mands vidne på Nim Herredsting om, at Erik og Søren Gjødese af Rask med deres søstres og medarvingers samtykke skødede til Søren Juel den gård i Bjerre som Oluf Jepsen ibor samt en trediedel af Bjerregårds Mark. Dette blev også bekræftet af svogeren Las Grøn til Rask.

Erik Gjødese, der var adelsmand og førte en syvoddet stjerne over bølger i sit våben, var sikkert gift med en datter af Jens Grøn, hvilket bekræftes af den omstændighed, at han lod sin søn døbe med samme navn.

Adelsslægten Grøn kan givetvis føre sin afstamning tilbage til den Jens Grøn, der levede 1325 og som i sit våben førte en opspringende halv grå ulv over tre bølger.

Erik Gjødese's mor synes at være af adelsslægten Rækhals og er i såfald datter af den Erik Rækhals, en vestjydsk herremand, der nævnes fra 1446. Adelsårbogen oplyser, at Erik Rækhals' to døtre var gift til Rask Hovedgård. Slægten Rækhals fører i sit våben en syvoddet stjerne og anses for at være en gren af de fra Vestjylland kendte Stjerne-Juul'er.

Jacob Christensen Barfod

21072

der boede i Bjødstrup, Gellerup Sogn, sagsøgte i 1537 Terkel Pedersen (Væbner) i Føvling. Baggrunden var den, at Jacob Christensen Barfods svigermoder hustru Gertrud havde solgt gården Kalstrup i Staby Sogn til Terkel Pedersen (Væbner) med tilbagekøbsret inden 10 år for et bestemt beløb. Da hustru Gertrud imidlertid ikke inden denne periodes udløb tilbagekøbte sin gård, forsøgte sviger-

sønnen Jacob Christensen Barfod at fravriste Terkel Pedersen (Væbner) gården.

Som bevis fremlagde han et otte mands vidne på, at hustru Gertrud 4 år efter at have solgt gården til Terkel Pedersen (Væbner) forsøgte at købe den tilbage for det aftalte beløb, men uden resultat. Dette otte-mands vidne synes dog at have været falsk, og Jacob Christensen Barfods forhavende lykkedes ikke.

I 1539 nævnes Jacob Christensen Barfod atter, denne gang i et brev sammen med en række adelsfolk og væbnere.

Navnet på Jacob Christensen Barfods hustru kendes ikke, men det vides, at hun var datter af Hustru Gertrud, der nævnes første gang i 1508, da hun forannævnt til Terkel Pedersen (Væbner) af Føvling solgte gården Kalstrup i Staby Sogn.

Anden gang, hustru Gertrud nævnes, er d. 1. februar 1510, da Jep Juel til Hindsels udsteder en kvittering på, at han havde oppebåret 30 rhinske gylden af Niels Clemensen, landsdommer i Nørrejylland. Den fulde ordlyd af denne kvittering findes i Langebæks diplomatarium, og originalen som er opbevaret på rigsarkivet i København, er forsynet med Jep Juels våben samt et vedhæftet ark papir, hvorpå står: "Item 60 Mark, Jomfru Karine, Hustru Gertruds Datter i Hindsels hentede her i Blæsbjerg paa Jep Juels Vegne Anno Decimo die Johannis Cap. og Lovede hun mig hans Brev paa dem".

Meget tyder på, at hustru Gertrud var datter af Claus Jensen til Søndervang i Stadil Sogn, hvis anden datter Edel Clausdatter var gift med Erik Rækhals, der i 1512 nævnes som ejer af Søndervang. Sidstnævntes datter Birgitte var iøvrigt gift med ovennævnte Terkel Pedersen (Væbner) af Føvling. Claus Jensen, der må være blevet født ca. 1445, var iøvrigt søn af Inger Laursdatter, der dels nævnes med tilnavnet Viffert og dels Rød. Hun blev født ca. 1410, og levede endnu 1477, men døde før d. 15. december 1493. Hendes første mand, som så har været far til Claus Jensen, kendes ikke, men det vides, at hun var gift anden gang med Otto Stampe til Klarupgård. I Ducholms diplomatarium, side 88, nævnes Claus Jensen af Søndervang iøvrigt sammen med sine halvbrødre og medarvinger Henrik og Mogens Stampe af Kellingbjerg, da de i fællesskab skødede gården Dalgård i Villerslev By til prioron på Ø Kloster, Gerlof Mortensen.

Den 15. december 1493 nævnes Claus Jensen atter sammen med sine halvbrødre, da de i fællesskab til biskop Niels Glob i Viborg solgte en gård i Ove, Hindsted Herred, hvilken gård Jon Viffertsen

i Torstedlund havde i pant af deres moder fru Inger i "Pallisbjerg".

Iøvrigt synes det, som om der på en eller anden måde er afstamning fra Slægten på Voldbjerg, mod hvem der føres flere processer, bl.a. om ejendomsretten til Voldbjerg Grube.

Jacon Christensen Barfod er broder til Margrethe Christensdatter Barfod gift med Anders Jepsen (Hvid). Deres forslægt, se Margrethe Christensdatter Barfod.

væbner i Kalbygård, Låsby Sogn, udstedte 1457 et pantebrev på en gård i Mårslet til sin broder Jens Nielsen, og skøder samme år en gård i Mårslet til Øm Kloster. I 1489 boede Mads Nielsen hos datteren og svigersønnen i Resendal, han fik da brev fra Ning Herredsting på, at to gårde i Hørret og en gård i Mårslet var hans rette arvegods, og at de ikke havde været solgt eller lovbudt i 40 år.

blev født omkring 1380.

Han var gift med

Maje Jensdatter

42069

der efter hans død giftede sig med adelsmanden

Anders Orm

Niels Thorsen Kalf nævnes som væbner og regnedes således som hørende til lavadelen, der på den tid var langt talrigere end senere hen. Han nævnes i gamle dokumenter fra 1408 til 1422, da han d. 19. marts vidnede sammen med flere adelsmænd og præster på Ginding Herredsting, at biskoppen Christiern Hemmingsen i Ribe skødede fru Karine af Langtind noget gods i Hjerm og Ginding Herreder.

Som ovenfor nævnt giftede Maje Jensdatter efter Niels Thorsen Kalf's død sig med adelsmanden Anders Orm. Efter Anders Orm's død skødede hun d. 13. juli 1440 til kannik Anders Brok noget gods på Ringkøbing Mark, 3 gårde i Rindum og en gård i He Sogn, og som betaling herfor fik hun 100 mark og årlig sjælemesse i Ribe Domkirke for sig, Anders Orm og deres forældre, samt 100 sjælemesser for sig selv efter hendes død.

Niels Thorsen Kalf hører til den gamle adelige slægt Kalf, hvis medlemmer fortrinsvis boede i Vest- og Midtjylland. Den først kendte mand af denne slægt, hvoraf kun få nåede op i stormandsadelen, er hr. Jens Kalf, der nævnes som marsk allerede 1255. Han nævnes endvidere 1274, da han havde fået tilskødet herregården Vinderup i Ginding Herred.

Den første gang Jens Kalf nævnes, er i et dokument af 14. marts 1255, hvori det meddeles, at kong Christoffer I havde givet Ribe Kirke hele Harboøre Sogn for de jorder i Lustrup, som kongens møller i Ribe sætter under vand. I dokumentet nævnes han som "Jens, kaldet Kalf, vor Marsk".

I Danmarks adelsårbog for 1899 omtales enkelte medlemmer af slægten Kalf nærmere, og der gives følgende oplysninger om slægten og dens våben: "Denne gamle Slægt førte samme Skjoldmærke som de holstenske Slægter Wiltberg, van Owe og Risdorf, nemlig en kronet Jomfru i en Fjederham, der for Kalf'ernes vedkommende angives

at staa i et Guld-Felt med Hjelmtegn: 2 Arme holdende 1 Guld-Spejl, medens de holstenske Slægter skal have ført Feltet blaåt og Skjoldmærket gentaget paa Hjelmen."

Niels Thorsen Kalfs søn, Mourids Nielsen Kalf, førte i sit sigil firføddet dyr, hvad der leder til en formodning om, at det er Kalf'ernes våben, der går igen i fru Mette Gøyes og fru Pernille Qvitzows aner, nemlig en hvid kalv med et søblad i munden i blåt felt og samme mærke på hjelmen.

Niels Thorsen Kalf var muligvis oldebarn af marsken Jens Kalf, der døde i 1304, og som var gift med Cecilie Nielsdatter (Galen).

Christen Jepsen (Hvid)

42072

eller Christen Ibsen (Hvid), der var bosat i Trabjerg, blev født før 1430.

Han var gift med

N.N. Qvie

42073

der var søster til adelsmanden Jes Qvie, som var lensmand på Riberhus.

Christen Jepsen (Hvid) nævnes 1464 som sandemand på Hjerm Herredsting, da han deltog i et sandemandstog vedrørende Borbjerg Præstegårds jorder. Han deltog ligeledes 6. maj 1486 i et sandemandstog vedrørende Vejrum Præstebords ejendom. (Embedsindtægt).

I teksten under Niels Thorsen Kalf er omtalt, at denne muligvis var et oldebarn af Marsken Jens Kalf, der var gift med Cecilie Nielsdatter (Galen). For hende kan der med nogen usikkerhed opstilles følgende anetavle:

1408
Gorm d. Gamle

704
Toke Gormsen

352
Palnatoke
176

Toke
Jarl i England

88
Skjalm Hvide

44	45
Ebbe Skjalmsen	Rachanild
d. 1150	

22	23
Sune Ebbesen	Cecilie
d. 1186	

10	11	12	14	15
Herluf	Margrete Sunes-	Strange,	Esbern	Helene
	datter	Staller	Snare	Guttormsdatter
		under	d. 1204	
		Knud		
		Valdemarsen		

4	5	6	7
Erland	Cecilie Herlufs-	Podcr Strangesen	Ingeborg
dræbt	datter	til Kalundborg	Esbernsdatter
ved		d. 1241	d. 1267
Rendsburg			

2	3
Niels Erlandsen	Elisabeth Pedersdatter
til Gældkær i Skåne	

1
Cecilie Nielsdatter (Galen)
d. 28.7.1318

væbner i Lading, Sabro Herred, fik i 1431 to tingsvidner om sit arvegods i Mårslet. 1432 fik han tildømt en gård samme sted, samt tilkendt fuld ejendomsret til en anden gård i Mårslet.

Jens Nielsen

84138

der var bosat i Ringkøbing, nævnes i Maje Jensdatters skøde til kanniken Anders Brok d. 13. juli 1440.

Ib (Hvid)

84144

blev født før 1390 og boede i første halvdel af 1400'erne i Trabjerg.

I forening med sin hustru, hvis navn ikke kendes, og sønnen Christen Jepsen (Hvid) gav han Borbjerg Kirke noget jord, hvoraf der årlig svarede i afgift 1 ørtug korn.

Poul Qvie

84146

der var ejer og beboer af Qviesgård i Fabjerg Sogn, fik d. 9. marts 1439 udstedt et vidne på Skodborg Herredsting, om at han var 50 rhinske gylden skyldig til sin søstersøn Peder Astradsen i Ørsgård. (Eline Gøyes jordebog, s. 374)

var adelsmand i Vestjylland. Han boede muligvis på Hanbjerg Hovgård og var gift med

Inger Nielsdatter (Gyldenstjerne)

168293

der 1438 nævnes som enke i Hanbjerg Hovgård.

Niels Qvie førte et våben visende et tværdelt skjold, delt med en takket linie med 2 vesselhorn besat med 3 påfuglefjer ovenover.

Han beseglede d. 6. juni 1392 Mathias Torstensens skøde til Hennike Limbæk på alt hans gods i Malt Herred.

Den 2. februar 1395 overlod Jeppe Jensen til Hennike Limbæk for 100 mark alt det gods, som Niels Qvie havde pantsat til Jep Grummesen. Godset var beliggende i Nybøl i Almind sysel.

Videre nævnes Niels Qvie d. 6. april 1399, da han solgte alt sit gods i Jordrup, Nybøl og Arsballe til ridderen Hennike Limbæk. Niels Qvie betegnes da som væbner.

eller Niels Jacobsen Gyldenstierne af Eskær i Salling, døde 1407, der blev afholdt skifte efter ham d. 6. april 1407.

Han var gift med

Sophie N.N.

336587

der levede endnu ved skiftet 1407.

Den 18. marts 1441 udstedte Niels Jepsen Gyldenstiernes fætter, Niels Eriksen Gyldenstierne, et vidne på Hjerm Herredsting, at sal. hr. Niels Jepsen til Elkær (Eskær) pantsatte Borbjerg Mølle til Peder Fønbo, hr. Erland Kalfs foged i Vinderup for en hest og at møllen var hr. Niels Jepsens rette gods og aldrig var solgt eller skødet fra hans arvinger til denne dag.

til Eskær, er formodentlig den Jacob Nicklesøn, der var medlover for kong Erik's fred med hertug Erik 1315 i Nyborg. Han skrev 1320 til vitterlighed på Viborg Landsting, nævnes 1323 som ridder til vitterlighed for Niels Brok på Viborg Landsting, 1325 skrev han til vitterlighed for Stig Nielsen. I 1326 beseglede han hertug Valdemars håndfæstning som den sidste i rækken af ridderne, 1328 nævnes han til Eskær, da han beseglede sammen med broderen. I 1339 skrev han til vitterlighed for et på Haderslev Herredsting afsluttet godskøb og forekommer sidst d. 15. juli 1341, da han omtales i lejren ved Kærbylund ved Kalundborg, der belejredes af kong Valdemar, og han siges da at være medlover for den af kongen med Hansestederne sluttede fred.

til Ågård og Restrup, nævnes 1310 i provst Christian i hardsys-
sel's testamente som havende gods i Nr. Bork. Han skal være be-
gravet i Sønderholm Kirke, hvor hans ligsten med fædrene og mød-
rene våben var anbragt. Han angives gift med Edel Saltensee, der
vel var ud af den på de tider kendte sjællandske stormandsæt af
samme navn, hvis stamfader Toke Nielsen var gift med en efter-
kommer af Skjalm Hvide.